

KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENTET

Rapport

Rapport fra Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi

November 2007

KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENTET

Rapport

Rapport fra Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi

November 2007

ISSN 0809-4071

Forord

Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) legger med dette fram sin høstrapport for 2007. Rapporten tar sikte på å gi informasjon om utviklingen i kommuneøkonomien de siste årene med særlig vekt på den økonomiske situasjonen i 2007.

Omtalen av kommuneøkonomien i 2007 er i hovedsak basert på det samme tallgrunnlag som er benyttet i Nasjonalbudsjettet 2008, som ble lagt fram 5. oktober.

Kommuneforvaltningen er i rapporten brukt som et samlebegrep for kommunenes og fylkeskommunenes forvaltningsvirksomhet (dvs. eksklusive foretak). Tabellene etter nasjonalregnskapets gruppering (vedlegg 1) gir tall for perioden 2005-2008 for kommuneforvaltningen i alt, og perioden 2004-2006 for fylkeskommuner unntatt Oslo og for kommuner medregnet Oslo. Tallene etter nasjonalregnskapets gruppering er inklusive tilskudd til arbeidsmarkedstiltak og flyktninger.

De fleste av de faglige begrepene som er brukt i denne rapporten er forklart i vedlegg 8 Definisjonskatalog.

Utvalgets forrige rapport kom i april i inneværende år og ble sendt alle landets kommuner og fylkeskommuner (publikasjonsnummer H-2198). Utvalgets rapporter fra høsten 1998 og framover er lagt ut på Kommunal- og regionaldepartementets nettsider.

Eventuelle kommentarer til rapporten sendes til:

Teknisk beregningsutvalg, sekretariatet
Kommunal- og regionaldepartementet
Kommunalavdelingen
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

Internettadresse:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/krd/dep/443466/Teknisk-beregningsutvalg-for-kommunal-og.html>

Innhold

Kapitler

1	Utvalgets situasjonsforståelse.....	1
2	Utviklingen i kommuneøkonomien og tjenesteproduksjonen de siste årene.....	2
2.1	Kommunesektorens størrelse.....	2
2.2	Aktivitets- og inntektsutvikling.....	3
2.3	Overskudd før lånetransaksjoner.....	6
2.4	Netto driftsresultat.....	7
2.5	Utvikling i tjenesteproduksjon.....	8
3	Inntekter for kommuneforvaltningen.....	11
3.1	Kommunesektorens inntekter i 2007.....	11
3.1.1	<i>Nærmere om utviklingen i skatteinntektene.....</i>	<i>12</i>
3.2	Samlede inntekter – realvekst 2002-2007.....	13
3.3	Frie inntekter – realvekst 2002-2007.....	16
3.3.1	<i>Skatteandel.....</i>	<i>18</i>
3.4	Statlige overføringer til kommunesektoren.....	18
3.5	Kommunesektorens inntekter i 2008.....	20
4	Leveranser av offentlig finansierte tjenester.....	21
4.1	Kommunalt konsum.....	21
4.1.1	<i>Overføringer til ideelle organisasjoner.....</i>	<i>23</i>
4.2	Produksjonsindekser for kommunale tjenester 2006.....	24
4.3	Gebyrinntekter.....	26
4.3.1	<i>Prisendringer i kommunale gebyrer.....</i>	<i>27</i>
5	Aktivitet i kommunesektoren.....	30
5.1	Aktivitet.....	30
5.2	Investeringer.....	30
5.3	Sysselsetting i offentlig forvaltning og næringsvirksomhet i 2005 og 2006.....	32
5.3.1	<i>Sysselsetting etter sektor.....</i>	<i>32</i>
5.3.2	<i>Sysselsetting etter kommunestørrelse.....</i>	<i>33</i>
6	Priser og kostnader.....	37
6.1	Kommunal deflator.....	37
6.2	Lønn og lønnsutvikling.....	37
7	Netto driftsresultat.....	40
7.1	Indikatorer og tallgrunnlag.....	40
7.2	Netto driftsresultat for kommunesektoren samlet 2002-2006.....	42
7.3	Netto driftsresultat for kommunene.....	44
7.4	Netto driftsresultat fordelt på grupper av kommuner.....	46
7.5	Netto driftsresultat for fylkeskommunene.....	48

Vedlegg

Vedlegg 1	Inntekter og utgifter i kommuneforvaltningen 2005-2008 Nasjonalregnskapets gruppering.....	53
Vedlegg 2a	Inntekter og utgifter etter kommuneregnskapets definisjoner. 2006. Kommuner og fylkeskommuner.....	56
Vedlegg 2b	Driftsutgifter 2006 etter funksjon og art. Kommunene, Oslo og fylkeskommunene.....	57
Vedlegg 3	Statlige overføringer til kommunesektoren i 2007 og 2008. 1000 kr.....	68
Vedlegg 4	Kommuneforvaltningens samlede inntekter 1990-2008.....	72
Vedlegg 5	Kommuneregnskapets og nasjonalregnskapets gruppering.....	74
Vedlegg 6	Prisindekser for kommunesektorens kjøp av varer og tjenester..	77
Vedlegg 7	Skattesatser for kommuner og fylkeskommuner.....	78
Vedlegg 8	Definisjonskatalog.....	79
Vedlegg 9	Utvalgte hovedtall for kommuneforvaltningen.....	85
Vedlegg 10	Korreksjon i inntektsvekst av endringer i befolkningens sammensetning.....	86
Vedlegg 11	Utvikling i brutto driftsresultat, netto rente- og avdragsbelastning og netto driftsresultat for fylkeskommunene i perioden 2001-2005, eksklusiv Oslo.....	89
Vedlegg 12	Produksjonsindekser for kommunale tjenester for 2006.....	90
Vedlegg 13	Utvalgets mandat og sammensetning.....	100

Kapitler

1 Utvalgets situasjonsforståelse

I Nasjonalbudsjettet 2008 anslås realveksten i kommunesektorens samlede inntekter til 1,2 prosent i 2007, mens de frie inntektene anslås å bli på om lag samme nivå som i 2006. Den relativt svake inntektsveksten må ses i sammenheng med sterk merskattevekst og særskilt sterk inntektsvekst i 2006. Inntektsutviklingen i 2007 er vesentlig svakere enn i de tre foregående årene hvor den gjennomsnittlige veksten i samlede og frie inntekter var om lag 4 prosent per år. Inntektsnivået i 2007 ligger likevel på et noe høyere nivå enn i det økonomiske opplegget som ble vedtatt høsten 2006. Anslagene på inntektsutviklingen i 2007 er basert på et anslag på den kommunale deflatoren på 3,8 prosent.

Aktivitetsveksten i kommunesektoren anslås til vel 3 prosent i 2007. Det innebærer at den høye aktivitetsveksten i 2006 videreføres selv om inntektsveksten reduseres. Aktivitetsveksten har sammenheng med kraftig vekst i investeringene og økt vekst i sysselsettingen. Som følge av at aktivitetsveksten blir høyere enn inntektsveksten anslås overskudd før lånetransaksjoner å bli redusert, fra et overskudd på 0,5 prosent av inntektene i 2006 til et underskudd på vel 1 prosent i 2007.

Utvalget betrakter netto driftsresultat som hovedindikatoren for økonomisk balanse i kommunesektoren. I perioden 2004-2006 ble netto driftsresultat vesentlig forbedret som følge høy inntektsvekst og moderat sysselsettingsvekst, og i 2006 utgjorde netto driftsresultat 5,5 prosent av inntektene. Anslag på netto driftsresultat for 2007 vil tidligst foreligge i februar 2008. En vekst i sysselsetting og produktinnsats som er høyere enn inntektsveksten tilsier at netto driftsresultat vil bli redusert i 2007. Netto driftsresultat forventes likevel å bli over 3 prosent av inntektene, som er det nivået utvalget mener at netto driftsresultat over tid bør ligge på. Netto driftsresultat for 2007 er påvirket av merskattevekst som ikke videreføres i 2008.

Sett i forhold til anslag på inntekter i 2007 i Revidert nasjonalbudsjett 2007, legger Regjeringens budsjettforslag for 2008 opp til en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på 6,2 mrd. kroner og en reell vekst i de frie inntektene på 1,5 mrd. kroner. Videre vil økt statlig finansiering av toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester, som ligger inne i den samlede inntektsveksten, avlaste de frie inntektene med knapt 0,5 mrd. kroner.

Den demografiske utviklingen med flere eldre over 90 år og flere elever i videregående opplæring trekker isolert sett i retning av økte utgifter i kommunesektoren. Basert på en forutsetning om at gjennomsnittskostnadene i tjenesteproduksjonen ikke endres har utvalget beregnet at merutgiftene knyttet til den demografiske utviklingen utgjør i størrelsesorden 1,5 mrd. kroner i 2008. Dette utgjør $\frac{3}{4}$ av styrkingen av de frie inntekter, og innebærer at økt tjenesteproduksjon utover det som følger av den demografiske utviklingen i det vesentlige vil være knyttet til særskilte satsinger i budsjettopplegget og effektivisering av tjenesteproduksjonen. De største satsingene er knyttet til barnehagesektoren, fullføring av opptrappingsplanen for psykiatri og utvidet timetall i grunnskolen.

2 Utviklingen i kommuneøkonomien og tjenesteproduksjonen de siste årene

Utviklingen i kommuneøkonomien kan illustreres med en del indikatorer, jf. tabell 2.1. For en nærmere forklaring av begrepene i dette kapitlet vises det til vedlegg 8.

Tabell 2.1 Utviklingen i kommuneøkonomien

	1990-2000 ¹⁾	2001	2002	2003 ³⁾	2004 ⁴⁾	2005	2006	2007 ⁶⁾
A. Kommunesektorens størrelse i landets økonomi								
Kommunalt konsum, pst. av BNP for Fastlands-Norge	15,2	16,4	13,0	13,4	13,0	12,7	12,8	12,6
Inntekter i kommunesektoren, pst. av BNP for Fastlands-Norge	21,0	21,4	17,1	17,6	17,2	17,2	17,5	17,1
Utførte timeverk i kommunesektoren, prosent av landet	18,4	19,0	15,3	15,3	15,1	15,1	14,9	14,8
Sysselsatte personer i kommunesektoren, prosent av landet	22,4	23,6	19,3	19,5	19,2	19,1	19,0	18,8
B. Endring i BNP og indikatorer for kommuneøkonomien								
BNP for Fastlands-Norge, prosent volumendring	3,3	2,0	1,4	1,3	4,4	4,5	4,6	5,0
Inntekter i kommunesektoren, reell endring, prosent ²⁾	2,3	1,9	0,1	0,6	3,8	3,0	5,6	1,2
Frie inntekter i prosent av samlede inntekter ⁷⁾	74,2	69,8	75,2	73,9	69,3	68,2	69,1	68,6
Frie inntekter og momskompensasjon, andel i prosent ⁷⁾	74,2	69,8	75,2	74,6	73,0	72,9	73,0	72,3
Frie inntekter, reell endring fra året før, prosent	0,8	1,6	-1,0	-0,5	3,4	2,3	6,3	-0,1
Utførte timeverk i kommunesektoren, prosent endring	1,9	0,0	0,2	-2,3	1,6	1,1	1,1	2,5
Produktinnsats, prosent volumendring	3,4	8,3	2,8	4,4	4,6	-0,2	7,8	2,0
Bruttorealinvesteringer, prosent volumendring	5,1	8,0	4,8	10,6	-3,1	-7,4	5,2	8,0
Aktivitetseendring i kommunesektoren, reell endring, prosent	2,7	2,8	1,4	0,9	1,6	-0,4	3,1	3,1
Sysselsatte normalårsverk i kommunesektoren, prosent endring	2,3	1,4	0,6	-0,2	-0,3	0,8	2,0	:
Kommunal deflator, prosent endring	3,2	6,3	4,3	3,7	3,3	3,0	3,7	3,8
Netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter	2,8	0,9	0,6	0,6	2,2	3,6	5,5	:
Bruttoinvesteringer i prosent av inntekter	10,1	10,7	11,7	12,2	11,8	10,5	10,4	11,1
Overskudd før lånetransaksjoner, mrd. kroner	-2,2	-8,7	-14,6	-15,8	-10,4	-3,3	1,5	-3,3
Overskudd før lånetransaksjoner, prosent av inntekter	-1,1	-3,4	-7,0	-7,1	-4,5	-1,3	0,5	-1,2
Netto gjeld, i prosent av inntekter ⁵⁾	24,4	14,0	11,1	17,6	24,7	24,6	22,5	:

¹⁾ Gjennomsnitt over perioden 1990-2000.

²⁾ Inntektsvekst innenfor kommuneopplegget. Ved beregning av inntektsvekst er det korrigeret for oppgaveendringer, blant annet sykehusreformen i 2002.

³⁾ Tallene for 2002 er påvirket av overføring av ansvaret for sykehusene fra fylkeskommunene til staten fra 1. januar 2002. Denne funksjonsendringen er forklaringen på at kommunesektorens omfang ble redusert fra 2001 til 2002, jf. del A av tabellen. I del B av tabellen er inntekts- og aktivitetsvekst korrigeret for sykehusoverdragelsen. Tilskudd til gjeldslette mv. i forbindelse med sykehusreformen (21,6 mrd. kroner) er holdt utenom ved beregning av overskudd før lånetransaksjoner i 2002.

⁴⁾ Tallene for 2004 er påvirket av at funksjoner knyttet til barnevern, familievern og rusomsorg er flyttet over fra fylkeskommunene til staten fra 1. januar 2004. I del B av tabellen er inntekts- og aktivitetsvekst korrigeret for denne funksjonsendringen.

⁵⁾ Gjeldstallene er ikke korrigeret for omvurderinger av balanseposter. Fra 2003 til 2004 er den registrerte gjeldsøkningen særlig knyttet til kommunale særbedrifter.

⁶⁾ Tallene for 2007 er basert på Nasjonalbudsjettet 2008.

⁷⁾ Nedgangen i frie inntekter i prosent av samlede inntekter fra 2003 til 2004 skyldes i hovedsak innføring av en generell momskompensasjonsordning fra 2004. Ordningen ble finansiert ved et trekk i rammeoverføringene fra 2004, mens kommunene får tilbakeført kompensasjon for kjøp av momspålagte varer og tjenester. Selv om ordningen er en refusjonsordning er det i praksis liten forskjell på om kommunene får midler som frie inntekter eller som momskompensasjon.

2.1 Kommunesektorens størrelse

Kommunesektoren forvalter en betydelig del av de økonomiske ressursene i norsk økonomi, jf. del A av tabell 2.1. Målt i forhold til BNP for Fastlands-Norge har kommunesektorens inntekter

holdt seg stabile på i overkant av 20 prosent fram til og med 2001. Andelen ble redusert til nær 17 prosent i 2002, i hovedsak på grunn av overføringen av ansvaret for spesialisthelsetjenesten fra fylkeskommunene til staten. Også i 2007 anslås kommunesektorens inntekter til om lag 17 prosent av BNP for Fastlands-Norge. Tabell 2.1 viser videre at kommunalt konsum som andel av BNP for Fastlands-Norge i perioden 2002 - 2007 har holdt seg omtrent konstant på rundt 13 prosent.

Målt i forhold til totalt antall utførte timeverk i norsk økonomi har den kommunale andelen de siste årene vært ca. 15 prosent. Siden en relativt stor andel av de kommuneansatte jobber deltid, er kommunesektorens andel av totalsysselsettingen større målt i personer enn i timeverk. Målt i antall personer har den kommunale andelen i forhold til samlet sysselsetting de siste årene vært ca. 19 prosent.

Statistisk sentralbyrå publiserte 6. juni i år reviderte, foreløpige regnskapstall for 2006 for kommunesektoren, som en del av statistikken for offentlig forvaltnings inntekter og utgifter. Reviderte nasjonalregnskapstall for 2006 ble publisert 23.mai. Den nye informasjonen er innarbeidet i tabell 2.1 og innebærer at enkelte av tallene for 2006 er noe endret i forhold til TBUs aprilrapport. Veksten i utførte timeverk fra 2005 til 2006 er nedjustert fra 1,6 prosent til 1,1 prosent, mens anslått volumendring i produktinnsats i samme periode er oppjustert fra 2,4 prosent i aprilrapporten til 7,8 prosent. Samlet aktivitetsøkning i 2006 er oppjustert fra 2,2 prosent i aprilrapporten til drøyt 3 prosent nå.

2.2 Aktivitets- og inntektsutvikling

I del B av tabell 2.1 er utviklingen i BNP for Fastlands-Norge stilt sammen med anslag for inntekts- og aktivitetsutviklingen i kommunesektoren. Figur 2.1 belyser utviklingen fra år til år, mens utviklingen med 1990 som basisår framgår av figur 2.2.

Boks 2.1 Aktivitetsutvikling, produktinnsats og utførte timeverk

Aktivitetsutvikling

For å måle utviklingen i den samlede aktiviteten i kommuneforvaltningen bruker utvalget en indikator der endring i sysselsettingen målt i timeverk, endring i produktinnsats i faste priser og endring i brutto realinvesteringer i faste priser veies sammen. Som vekter brukes de andelenes som lønnskostnader, produktinnsats og brutto realinvesteringer utgjorde av samlede utgiftene for de tre kostnadsartene året før. Siden indikatoren er basert på ressursinnsatsen i kommunesektoren fanger den ikke opp vekst i produksjonen som følge av effektiviseringstiltak.

Produktinnsats (vareinnsats)

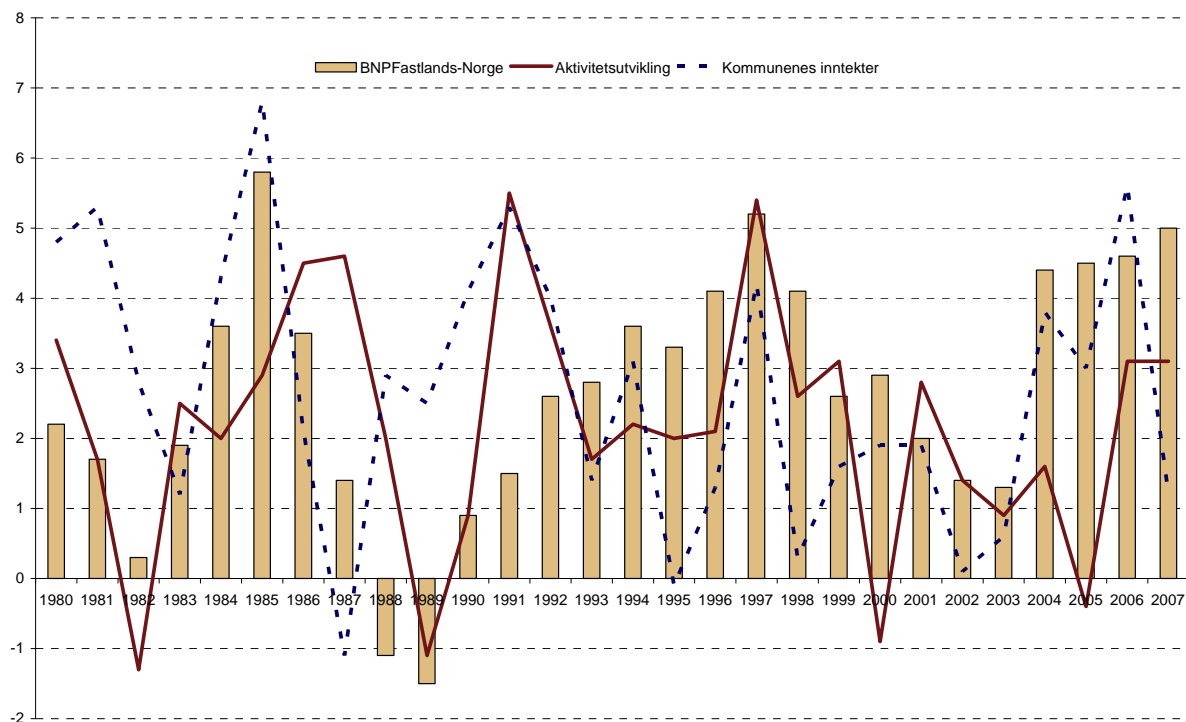
Verdien av anvendte innsatsvarer og -tjenester i produksjonsaktivitet, unntatt kapitalslit (bruk av fast realkapital). Produktinnsatsen skal registreres på anvendelsestidspunktet og ikke innkjøpstidspunktet. Begrepet bygger på nasjonalregnskapets gruppering.

Utførte timeverk

Antall timeverk utført av alle sysselsatte i innenlandsk produksjonsvirksomhet innenfor effektiv normalarbeidstid, med tillegg for utført overtid og fradrag for fravær pga. sykdom, permisjon, ferie og eventuelle arbeidskonflikter.

I perioden 1990-2000 steg aktiviteten i kommunene (2,7 prosent) i gjennomsnitt noe lavere enn volumveksten i BNP for Fastlands-Norge (3,3 prosent), jf. tabell 2.1. I 2001 var aktivitetsveksten 2,8 prosent, mens BNP økte noe mindre med 2,0 prosent. For årene 2002 og 2003 var det forholdsvis lav vekst i BNP for Fastlands-Norge med drøyt 1 prosent i årlig vekst, og veksten i den kommunale aktiviteten lå om lag på linje med BNP-veksten. I 2004, 2005 og 2006 har veksten i BNP for Fastlands-Norge tatt seg kraftig opp til rundt 4½ prosent årlig, reell vekst. I Nasjonalbudsjettet 2008 er veksten i BNP for Fastlands-Norge anslått til 5 prosent i 2007. Aktiviteten i kommunene økte moderat med 1,6 prosent i 2004 og ble redusert med 0,4 prosent i 2005 pga. nedgang i bruttoinvesteringene. Aktiviteten i kommunesektoren tok seg klart opp i 2006, til 3,1 prosent vekst. Aktivitetsveksten i 2007 anslås også til drøyt 3 prosent, som er lavere enn veksten i BNP for Fastlands-Norge. Dette må ses i sammenheng med at norsk økonomi er inne i en høykonjunktur med svært rask vekst i BNP for Fastlands-Norge.

Figur 2.1 Aktivitets- og inntektsutviklingen (faste priser) i kommunesektoren 1980-2007. Utviklingen i BNP for Fastlands-Norge. Prosentvis volumendring fra året før

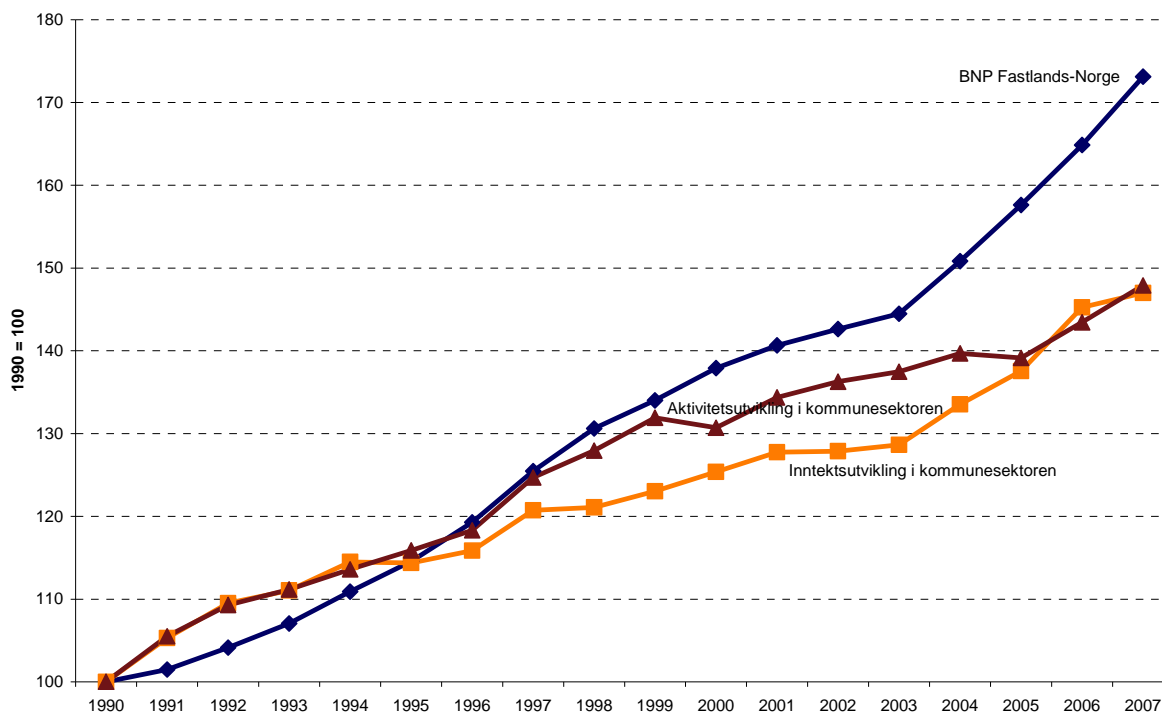

Figur 2.1 illustrerer også aktivitetsutviklingen i kommunesektoren i forhold til inntektsutviklingen i sektoren. I 2002 og 2003 økte aktiviteten i kommunesektoren med henholdsvis 1,4 og 0,9 prosent. Dette var høyere enn realveksten i kommunesektorens inntekter, som var på 0,1 prosent i 2002 og 0,6 prosent i 2003. I 2004 og 2005 var bildet motsatt med sterk realvekst i inntektene på hhv. 3,8 prosent og 3,0 prosent, mens aktiviteten som nevnt økte mer moderat. I 2006 tok aktivitetsveksten i kommunesektoren seg opp til 3,1 prosent, men realveksten i inntektene var høyere (5,6 prosent), blant annet som følge av sterk vekst i skatteinntektene. Utviklingen de siste årene har medført en markert bedring i den økonomiske balansen i kommunesektoren.

Inntektsveksten varierer gjennomgående mer enn aktivitetsveksten. Dette har blant annet sammenheng med at skatteinntekten avviker fra de prognosene som ble lagt til grunn i de

økonomiske oppleggene. I 2003 og 2004 ble for eksempel skatteinntektene lavere enn opprinnelig lagt til grunn i budsjettopplegget for kommunesektoren. I 2006 ble kommunesektorens skatteinntekter om lag 7 mrd. kroner høyere enn det opprinnelige anslaget som ble lagt til grunn ved salderingen av statsbudsjettet.

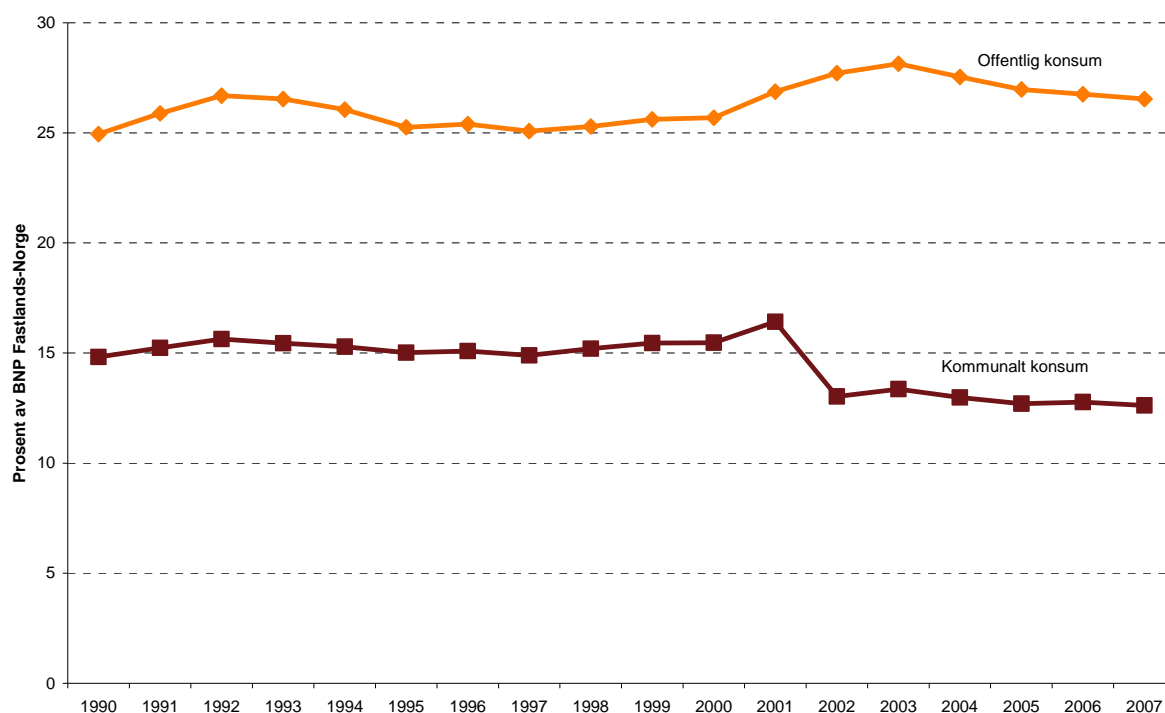
Figur 2.2 Inntekts- og aktivitetsutviklingen i kommunesektoren 1990-2007. Utviklingen i BNP for Fastlands-Norge. Indekser med 1990 = 100

Figur 2.2 viser at samlet for de siste 17 årene har BNP for Fastlands-Norge vokst sterkere enn aktiviteten og inntektene i kommunesektoren. Dette må ses i sammenheng med den relativt sterke veksten i norsk økonomi i denne perioden: I perioden 1990-2007 økte BNP for Fastlands-Norge med 3,3 prosent som årlig gjennomsnitt, mens aktiviteten i kommunesektoren økte med 2,3 prosent per år.

I løpet av denne perioden er det likevel slik at målt i løpende kroner har kommunalt konsum som andel av BNP for Fastlands-Norge holdt seg om lag konstant når en korrigerer for overføringen av ansvaret for sykehusene fra fylkeskommunene til staten i 2002, jf. figur 2.3. En viktig forklaring på dette er det høye innslaget av lønnskostnader i offentlige tjenester, som i perioder med høy realinntektsvekst i økonomien bidrar til relativt høy prisvekst på offentlig tjenesteyting. Etter 2002 har kommunalt konsum som andel av BNP for Fastlands-Norge vært om lag 13 prosent. Nedgangen i kommunalt konsum som andel av BNP for Fastlands-Norge fra 2001 til 2002 skyldes overføringen av ansvaret for sykehusene fra fylkeskommunene til staten.

Figur 2.3. Offentlig konsum og kommunalt konsum som andel i prosent av BNP for Fastlands-Norge. 1990-2007

2.3 Overskudd før lånetransaksjoner

Overskudd før lånetransaksjoner er i nasjonalregnskapet definert som samlede inntekter fratrukket samlede utgifter, der utgifter til bruttorealinvesteringer er medregnet, mens lån og avdrag er holdt utenom. Overskudd før lånetransaksjoner, med tillegg for eventuelle omvurderinger av fordringer og gjeld, bestemmer utviklingen i kommunesektorens netto fordringsposisjon.

Tabell 2.1 viser utviklingen i overskudd før lånetransaksjoner samlet for kommuner og fylkeskommuner. Når aktivitetsveksten er høyere enn inntektsveksten trekker dette i retning av at underskuddet øker. Underskuddet økte fram til 2003, og utgjorde da knapt 16 mrd. kroner, tilsvarende 7,1 prosent av inntektene. Underskuddet ble redusert til drøyt 10 mrd. kroner i 2004 og videre til 3,3 mrd. kroner i 2005, tilsvarende 1,3 prosent av inntektene. For 2006 viser regnskapstallene et positivt overskudd før lånetransaksjoner på 1,5 mrd. kroner, tilsvarende 0,5 prosent av inntektene. Underskudd før lånetransaksjoner i 2007 anslås til 3,3 mrd. kroner, tilsvarende 1,2 prosent av inntektene.

Anslått økning i underskudd før lån i 2007 må ses i sammenheng med høy vekst i de kommunale investeringene. Kvartalsvise nasjonalregnskapstall indikerer at investeringene steg reelt med opp mot 15 prosent 1. halvår 2007, blant annet knyttet til utbygging av nye barnehager. I Nasjonalbudsjettet 2008 er investeringsveksten på årsbasis fra 2006 til 2007 anslått til 8 prosent.

Tidsforløpet for de kommunale investeringene innvirker i stor grad på variasjonen i det årlige underskuddet i sektoren. Investeringsnivået i kommunesektoren var forholdsvis lavt første halvdel 1990-årene (9,3 pst. av inntektene) og høyt i andre halvdel av 1990-årene med knapt 11 pst. som andel av inntektene. Økningen i investeringsnivået var sterk fra 1997 pga.

grunnskole reformen. Målt i forhold til inntektsnivået har investeringene avtatt noe i 2004, 2005 og 2006, men andelen anslås å stige igjen til vel 11 prosent av inntektene i 2007.

2.4 Netto driftsresultat

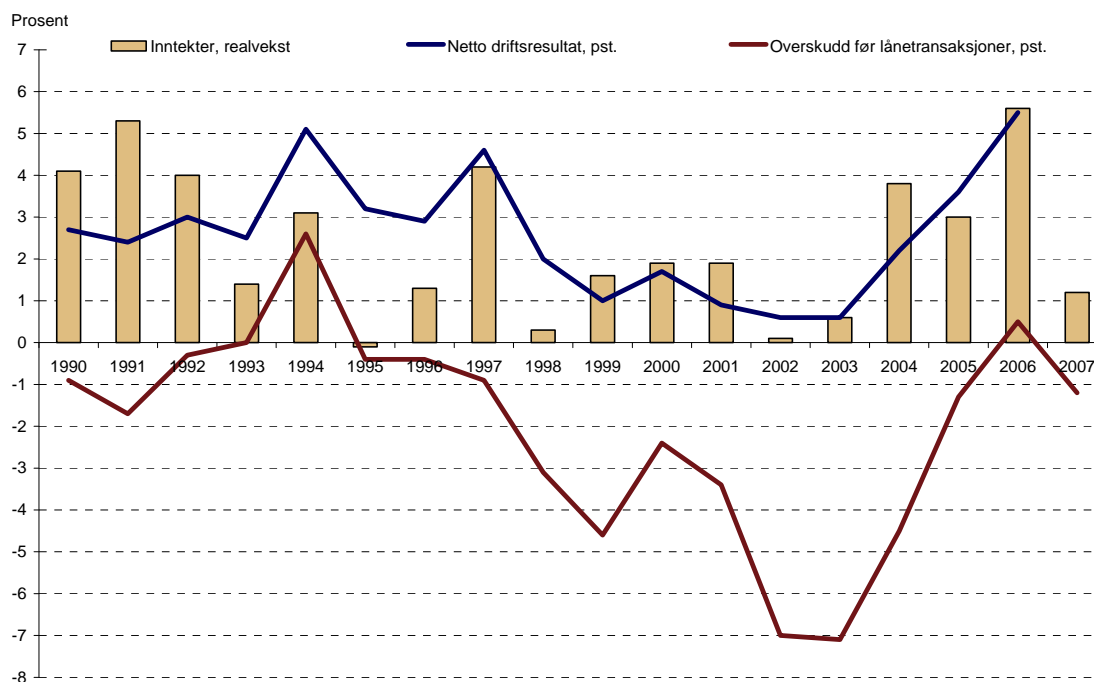
Netto driftsresultat er utvalgets hovedindikator for mål på økonomisk balanse i kommuner og fylkeskommuner. Netto driftsresultat viser årets driftsoverskudd etter at renter og avdrag er betalt, og er et uttrykk for hva kommuner og fylkeskommuner sitter igjen med til avsetninger og investeringer. Utvalget betrakter netto driftsresultat som hovedindikatoren for økonomisk balanse i kommunesektoren. Over tid bør netto driftsresultat utgjøre om lag 3 prosent av inntektene for sektoren samlet.

På 1990-tallet var netto driftsresultatet i kommunesektoren knapt 3 prosent av inntektene som årlig gjennomsnitt. Fra 2000 til 2003 lå netto driftsresultat på et relativt lavt nivå på nær 1 prosent i årlig gjennomsnitt. Nivået på driftsresultatet var lavest i fylkeskommunene. I 2004 og 2005 er netto driftsresultatet samlet for kommuner og fylkeskommuner blitt vesentlig forbedret til 2,2 prosent av inntektene i 2004 og videre til 3,6 prosent av inntektene i 2005. Med grunnlag i regnskapstall anslås netto driftsresultat samlet for kommuner og fylkeskommuner til 5,5 prosent av inntektene i 2006. Dette innebærer at netto driftsresultat i kommunesektoren har økt fra om lag 9 mrd. kroner i 2005 til i underkant av 15 mrd. kroner i 2006.

Foreløpige regnskapstall indikerer at kommunene utenom Oslo samlet sett hadde et netto driftsresultat på 5,2 prosent i 2006, en økning fra 3,5 prosent i 2005. I perioden 2002 - 2005 var netto driftsresultat i fylkeskommunene (utenom Oslo) vesentlig høyere enn for kommunene, og fra 2004 har netto driftsresultatet i fylkeskommunene vært 4 prosent og høyere. Resultatet for fylkeskommunene i 2006 er foreløpig anslått til 5,3 prosent. Netto driftsresultat i Oslo var 3,6 prosent av inntektene i 2005 og økte ytterligere til 8 prosent i 2006.

Figur 2.4 viser utviklingen i netto driftsresultat over perioden etter 1990 sammenliknet med realveksten i kommunesektorens inntekter og utviklingen i overskudd før lånetransaksjoner. Siden 2000 har netto driftsresultat og inntektsutviklingen i stor grad variert i takt. I perioden fra 2000 til 2003 økte inntektene moderat med om lag 0,9 prosent reell vekst i årlig gjennomsnitt, mens driftsresultatet i årene 2001-2003 i gjennomsnitt var 0,7 prosent av inntektene. I perioden fra 2003 til 2006 har den gjennomsnittlige årlige veksten i inntektene tatt seg opp til 4,1 prosent, mens nivået på driftsresultatet for årene 2004, 2005 og 2006 har vært 3,8 prosent som årlig gjennomsnitt.

Figur 2.4 Utviklingen i kommunesektorens inntekter (reell prosentvis endring fra året før) 1990-2007, sammenliknet med utviklingen netto driftsresultat (i prosent av driftsinntekter) og overskudd før lånetransaksjoner i prosent av inntekter

2.5 Utvikling i tjenesteproduksjon

Tabell 2.5 viser en del sentrale indikatorer for utviklingen i det kommunale tjenestetilbudet. Indikatorene belyser utviklingstrekk innenfor barnehagesektoren, grunnskole og videregående opplæring, samt pleie- og omsorgssektoren. Tallene er hentet fra KOSTRA og Grunnskolens informasjonssystem (GSI).

Befolkningsutvikling

Innbyggertallet i de viktigste målgruppene for kommunale og fylkeskommunale tjenester (dvs. barn og unge 1-18 år og innbyggere 67 år og over) økte fra 2001 til 2006, noe som isolert sett indikerer et økt behov for kommunale tjenester. I denne perioden har det vært en nedgang i antall barn i barnehagealder, mens antall barn i skolealder har økt. Antall eldre (67 år og over) ligger på samme nivå som i 2001, men det har vært en økning i eldre over 80 år. Det samlede innbyggertallet har i perioden økt sterkere enn innbyggertallet i de forannevnte målgruppene.

I 2006 var det en kraftig vekst i antall unge med rett til videregående opplæring og i antall eldre over 90 år, mens det var en mindre nedgang i antall barn i barnehage- og grunnskolealder.

I løpet av de neste fem årene forventes antall barn i barnehagealder og i grunnskolen å reduseres noe, mens veksten i antall 16-18-åring vil flate ut. I de eldre aldersgruppene vil det bli flere eldre mellom 67 og 79 år, mens det vil være en liten nedgang i antall eldre mellom 80 og 89 år. Aldersgruppen over 90 år vil fortsette å øke. Det knytter seg imidlertid usikkerhet til befolkningsframskrivningene.

Tabell 2.5 Utvikling i tjenesteproduksjon og ressursinnsats 2001 – 2006

	2001	2005	2006	Absolutt endring 2005-06	Prosentvis endring 2005-06
Barnehagetjenester					
Barn med plass i barnehage i alt	192 400	223 400	234 800	11 400	5,1
- herav andel med plass i kommunal barnehage	60,0	52,9	52,2	-0,7	-1,3
Andel barn 1-5 år med plass	63,2	76,0	80,4	4,4	5,8
Andel barn 1-2 år med plass	37,6	53,9	61,9	8,0	14,8
Andel heldagsplasser (o.41 timer per uke)	57,3	68,8	74,6	5,8	8,4
Grunnskoleopplæring					
Elever i alt i grunnskolen	601 800	619 600	618 700	-900	-0,1
Årstimer til undervisning i alt	33 461 900	33 550 000	33 792 100	242 100	0,7
Årstimer til spesialundervisning	5 197 100	4 980 700	4 804 400	-176 300	-3,5
Årstimer til undervisning i alt per elev	55,6	54,1	54,6	0,5	0,9
Årsverk av undervisningspersonale	51 800	50 800	51 300	500	1,0
Pleie- og omsorgstjenester					
Antall beboere i alt i institusjon	41 900	40 700	40 600	-200	-0,4
Antall kommunale omsorgsboliger	23 200	25 600	26 400	800	3,2
Antall mottakere i alt av hjemmetjenester	161 200	164 600	171 500	6 900	4,2
- herav under 67 år	39 800	50 200	54 700	4 600	9,1
- herav 90 år og over	13 600	15 300	16 200	1 000	6,5
Andel 80 år og over som bor på institusjon		14,6	14,3	-0,3	-2,1
Andel 67 år og over som mottar hjemmetjenester	19,9	18,9	19,2	0,3	1,7
Andel 80 år og over som mottar hjemmetjenester	38,4	36,2	36,9	0,8	2,2
Årsverk i alt, register ¹		111 000	116 800	5 900	5,3
Videregående opplæring					
Antall elever i alt i videregående opplæring og fagskoleutdanning	162 300	185 200	194 300	9 100	4,9
Andel 16-18 åringer i videregående opplæring	88,3	90,1	91,3	1,2	1,3
Andel grunnkurselever med førstevalget oppfylt		78,4	79,2	4,3	5,7
Andel elever som fullførte videregående opplæring i løpet av 5 år ²		69	69	0	0
Lærerårsverk i alt, fylkeskommunale skoler		21 300	22 100	800	3,8
Befolkningsutvikling					
Antall innbyggere 1-18 år og 67 år og over	1 673 200	1 699 200	1 707 600	8 400	0,5
Antall innbyggere i alt	4 524 100	4 640 200	4 681 100	40 900	0,9
Andel innbyggere 1-18 år og 67 år og over	37,0	36,6	36,5	-0,1	-0,4

Kilde: Statistisk sentralbyrå

¹ Årsverksstatistikken er registerbasert personellstatistikk fra KOSTRA. Statistikken baserer seg i hovedsak på Rikstrykdeverkets Arbeidstaker/Arbeidsgiverregister. SSB supplerer A/A-statistikken med tall fra andre registre. Innrapportering til A/A-registeret skjer løpende gjennom året. Årsverk er beregnet ut fra avtalt arbeidstid.

² Tallene for 2005 og 2006 referer seg til elever som startet i grunnkurs for første gang i henholdsvis 2000 og 2001.

Utvikling i produksjon og ressursinnsats

Barnehagedekningen økte fra 63 prosent i 2001 til i overkant av 80 prosent i 2006.

Hovedforklaringen er den sterke barnehageutbyggingen i perioden 2001-2006, men også færre barn i barnehagealder har bidratt til økt dekningsgrad. I løpet av perioden har nærmere 43 000 flere barn fått plass i barnehage, hvorav 11 400 i løpet av fjoråret. I tillegg har en stadig større andel av barna heldagsplasser, slik at kapasitetsveksten har vært enda høyere. Av de nye

barnehageplassene i 2006 ble omlag 6 av 10 etablert i privat regi. Samlet sett drives nå nærmere halvparten av barnehageplassene av private.

Elevtallet i grunnskolen gikk ned i 2006 etter å ha økt hvert år siden 2001. Antall årsverk av undervisningspersonale og antall årstimer til undervisning økte fra 2005 til 2006. Som følge av dette har årstimer til undervisning i alt per elev økt. Omfanget av spesialundervisning er på sin side noe redusert fra 2005, men må ses i sammenheng med økningen i årstimer totalt og at det kan ha vært en forskyvning av timer fra spesialundervisning til mer tilpasset opplæring.

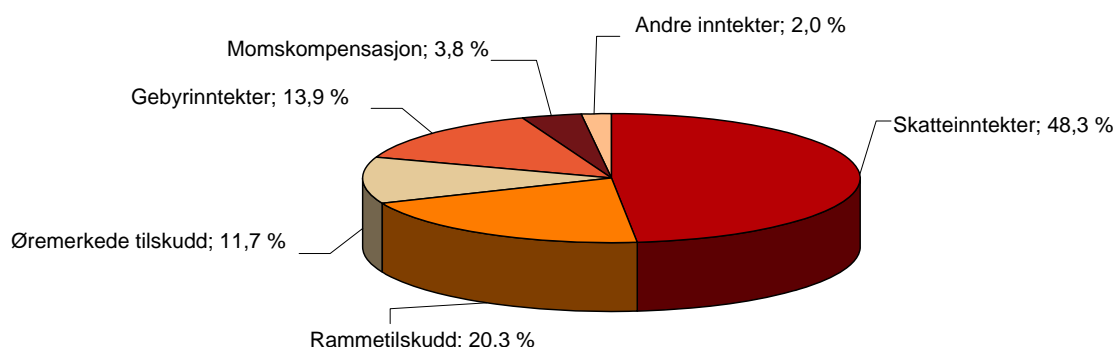
Innen pleie og omsorg er det økende behov knyttet til at det blir flere eldre over 90 år, samtidig som det blir flere yngre mottakere. De siste årene har antall mottakere av hjemmetjenester under 67 år økt betydelig mer enn befolkningsveksten skulle tilsi, og nærmere hver tredje mottaker av hjemmetjenester tilhører nå denne aldersgruppen. I tillegg er det ofte slik at denne gruppen mottakere har et omfattende tjenestebehov og at ressursinnsatsen derfor blir høy. For de eldre er tjenestetilbudet utvidet i takt med befolkningsveksten, men det skjer en vridning fra institusjonsbaserte tjenester til omsorgsboliger og hjemmebaserte tjenester. Samtidig blir det relativt flere mottakere over 90 år. Ressursinnsatsen i form av antall årsverk har økt kraftig i løpet av 2006. Økningen er av Statistisk sentralbyrå anslått til 5 900 nye årsverk, som tilsvarer en vekst på 5,3 prosent. Statistisk sentralbyrå viser imidlertid til at noe av den rapporterte veksten kan skyldes endrede rapporteringsrutiner og at det er usikkerhet om tallene. Den reelle veksten kan derfor ligge noe lavere.

Antall 16-18 åringer har økt kraftig i flere år, og den demografiske utfordringen er som følge av dette større for fylkeskommunene enn for kommunene. I tillegg tar en stadig større andel blant 16-18-åringene videregående opplæring. Fylkeskommunene har utvidet tjenestetilbudet ved å øke undervisningskapasiteten, mens veksten i antall lærerårsverk har vært noe lavere i 2006 enn veksten i elevtallet. En større andel av elevene fikk førstevalget oppfylt i 2006 enn året før. Andelen som fullførte videregående opplæring i løpet av fem år, var uendret.

3 Inntekter for kommuneforvaltningen

Kommuneforvaltningens samlede inntekter innenfor kommuneopplegget er summen av skatteinntekter, overføringer fra staten, gebyrer og andre innenlandske løpende overføringer. Skatteinntektene omfatter skatt på inntekt og formue, eiendomsskatt og andre produksjonsskatter. Overføringer fra staten omfatter rammeoverføringer og øremerkede overføringer innenfor kommuneopplegget. Skatteinntekter og rammeoverføringer betegnes vanligvis som kommunesektorens frie inntekter. Figur 3.1 viser hvordan kommunesektorens inntekter er fordelt på de ulike inntektskildene. Tallene er anslag for 2007.

Figur 3.1 Kommunesektorens inntekter (anslag for 2007)

I dette kapitlet ser en i avsnitt 3.1 på utviklingen i kommuneøkonomien i inneværende år, herunder på skatteinntegangen t.o.m. september. Deretter omtales i avsnitt 3.2 og 3.3 den reelle veksten i henholdsvis samlede og frie inntekter siden 2002. I avsnitt 3.4 omtales de statlige overføringene til kommunesektoren, og i 3.5 går det nærmere inn på kommunesektorens inntekter i 2008.

For en omtale av kommunesektorens gebyrinntekter vises det til kapittel 4.3.

3.1 Kommunesektorens inntekter i 2007

Omtalen av kommunesektorens inntekter i 2007 er basert på framstillingen i Nasjonalbudsjettet 2008 og Kommunal- og regionaldepartementets budsjettproposisjon for 2008.

I Revidert nasjonalbudsjett 2007 ble den reelle veksten i kommunesektorens samlede inntekter anslått til knapt 1,3 milliarder kroner fra 2006 til 2007. Det ble anslått en reell nedgang i sektorens frie inntekter på om lag 2,0 milliarder kroner. Inntektsveksten ble regnet i forhold til regnskap for 2006, og må ses i sammenheng med at kommunesektorens skatteinntekter i 2006 ble vel 6 milliarder kroner høyere enn anslått i Revidert nasjonalbudsjett 2006. Derfor ble inntektsveksten i 2007 anslått å bli relativt lav i Revidert nasjonalbudsjett. De ekstra skatteinntektene ble i tråd med vanlig praksis ikke videreført til 2007. I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2006-2007) foreslo imidlertid regjeringen en økning i rammeoverføringene til kommunesektoren på 1,25 milliarder kroner utover det opprinnelige budsjettforslaget for 2007. Dette ble vedtatt av Stortinget, jf. Budsjett-innst. S. nr. 1 (2006-2007).

Ny informasjon om den løpende skatteinngangen de siste månedene trekker i retning av betydelig høyere vekst i kommunesektorens skatteinntekter i 2007 enn lagt til grunn i Revidert nasjonalbudsjett 2007. Anslaget for kommunesektorens skatteinntekter ble i Nasjonalbudsjettet for 2008 oppjustert med om lag 2,2 milliarder kroner.

Oppjusteringen er fordelt med om lag 1 880 millioner kroner på kommunene og 320 millioner kroner på fylkeskommunene. Kommunesektoren får beholde de ekstra skatteinntektene i 2007, men de videreføres ikke til 2008.

I Revidert nasjonalbudsjett 2007 ble prisveksten for kommunal tjenesteyting fra 2006 til 2007 anslått til 3,6 prosent. Anslaget ble i Nasjonalbudsjettet for 2008 oppjustert med 0,2 prosentpoeng til 3,8 prosent. Økningen er særlig knyttet til høyere prisvekst på investeringer. Økningen i prisveksten reduserer isolert sett realveksten i kommunesektorens samlede inntekter med knapt 0,5 milliarder kroner fra 2006 til 2007, og realveksten i de frie inntektene med drøyt 0,3 milliarder kroner.

Realveksten i kommunesektorens samlede inntekter ble i Nasjonalbudsjettet for 2008 anslått til om lag 3,0 milliarder kroner fra 2006 til 2007, tilsvarende 1,2 prosent. Kommunesektorens frie inntekter anslås reelt redusert med 0,1 milliarder kroner fra 2006 til 2007.

Inntektsveksten fra 2006 til 2007 må ses i sammenheng med at kommunesektorens samlede inntekter økte med hele 13,3 milliarder 2007-kroner fra 2005 til 2006. For 2006 og 2007 sett under ett anslås de samlede inntektene reelt å ha økt med 16,3 milliarder 2007-kroner.

3.1.1 Nærmere om utviklingen i skatteinntektene

Statistikk for den faktiske skatteinngangen hittil i 2007 viser at skatteinntektene til kommunene økte med 4,3 prosent i perioden januar-september 2007, mens skatteinntektene til fylkeskommunene økte med 3,8 prosent i samme periode.

Tabell 3.1 viser skatteinngangen i perioden januar-september for kommunene etter fylke og fylkeskommunene. Tallene for skatteinngangen viser blant annet at veksten i skatteinntektene fra januar til september har vært relativt høy i fylkene langs kysten fra Vest-Agder opp til Møre og Romsdal, samt Finnmark.

I Nasjonalbudsjettet 2008 ble anslaget for kommunesektorens skatteinntekter oppjustert med 2,2 mrd. kroner i forhold anslaget i Revidert nasjonalbudsjett 2007. Etter denne oppjusteringen anslås veksten i kommunenes skatteinntekter til 2 prosent på årsbasis fra 2006 til 2007. I skatteanslaget i Nasjonalbudsjettet 2008 er det lagt til grunn at skatteinngangen de siste månedene i 2007, særlig skatteavregningen for inntektsåret 2006, vil bidra til at veksten på årsbasis blir lavere enn veksten januar-september.

Tabell 3.1 Utviklingen i skatteinntektene til kommunene og fylkeskommunene etter fylke. Januar-september 2007. Prosentvis endring fra tilsvarende periode året før

	Kommunene	Fylkeskommunene
Østfold	2,0	1,7
Akershus	3,4	3,8
Oslo	4,5	3,5
Hedmark	1,3	1,0
Oppland	1,7	1,0
Buskerud	2,3	1,9
Vestfold	1,9	1,3
Telemark	3,8	3,0
Aust-Agder	4,3	3,9
Vest-Agder	6,9	7,1
Rogaland	6,7	5,6
Hordaland	5,8	5,4
Sogn og Fjordane	5,8	5,1
Møre og Romsdal	5,9	6,0
Sør-Trøndelag	4,1	3,4
Nord-Trøndelag	4,6	4,3
Nordland	4,3	3,8
Troms	4,7	5,3
Finnmark	6,2	6,1
I alt	4,3	3,8

Kilde: Statistisk sentralbyrå

3.2 Samlede inntekter – realvekst 2002-2007

I kapittel 2 er det redegjort for utviklingen i kommunesektorens inntekter de siste årene (jf. tabell 2.1). I dette kapitlet drøftes utviklingen i kommunesektorens samlede og frie inntekter nærmere. På grunn av overføring av ansvaret for sykehusene fra fylkeskommunene til staten 1. januar 2002 er startåret for tidsseriene satt til 2002.

Kommuneforvaltningens samlede inntekter innenfor kommuneopplegget er summen av skatteinntekter, overføringer fra staten, gebyrer og andre innenlandske løpende overføringer. Skatteinntektene omfatter skatt på inntekt og formue, eiendomsskatt og andre produksjonsskatter. Overføringer fra staten omfatter rammeoverføringer og øremerkede overføringer innenfor kommuneopplegget. Se for øvrig også vedlegg 4.

Frie inntekter er inntekter som kommunene fritt kan disponere uten andre bindinger enn gjeldende lover og forskrifter. Summen av skatt på inntekt og formue og eiendomsskatt, samt rammetilskudd inkluderes i inntektsbegrepet.

Den økonomiske virksomheten i kommunesektoren styres i første rekke gjennom de inntektsrammene Stortinget fastsetter. Fra et *innbyggerperspektiv* er utviklingen i de samlede inntektene med interessant, siden nivået på kommunesektorens samlede inntekter sier noe om hvor stor den kommunale tjenesteproduksjonen kan bli. Vekst i kommunesektorens samlede inntekter innebærer at innbyggerne kan få flere velferdstjenester levert fra kommunen. Dersom kommunene har fått tilført nye oppgaver som ledsages av økte inntekter, innebærer dette en velferdsøkning hos befolkningen. Dersom inntektsveksten skyldes at oppgaver *flyttes* fra staten til

kommunesektoren, øker imidlertid ikke innbyggernes samlede tilbud av offentlige tjenester. Det korrigeres derfor for oppgaveoverføringer, men ikke for helt nye oppgaver, når veksten i samlede inntekter beregnes.

Når en vurderer utviklingen i kommunesektorens *frie inntekter*, jf. avsnitt 3.3, flyttes fokuset i noen grad over fra innbyggerne til kommunene. Veksten i de frie inntektene sier noe om kommunesektorens handlingsrom, herunder mulighetene for lokale tilpasninger og prioriteringer. En vurdering av utviklingen i de frie inntektene er derfor mest relevant fra et *kommuneperspektiv*. Økte overføringer som er knyttet til nye oppgaver, øker i liten grad kommunenes handlingsrom. Når veksten i frie inntekter beregnes, korrigeres det derfor både for oppgaveoverføringer og for nye oppgaver.

De siste årene har befolkningen i Norge økt med i overkant av 0,6 prosent årlig. For å sammenholde inntektsutviklingen med befolkningsutviklingen de siste årene har utvalget beregnet tall der både de samlede og de frie inntektene er korrigert for befolkningsendringene. I tillegg er inntektene korrigert for endringer i befolknings*sammensetningen*, siden demografiske endringer skaper endringer i behovet for og etterspørselen etter tjenester.

Ved beregning av realvekst i samlede og frie inntekter benytter utvalget deflatoren for prisvekst i kommunesektoren som er utarbeidet av Finansdepartementet.

Utviklingen i de samlede inntektene i faste priser, det vil si korrigert for pris- og lønnsutviklingen, men ikke for oppgaveendringer mv., vises i tabell 3.2. Den faktiske inntektsveksten blir slik et uttrykk for hva sektoren har til rådighet til å finansiere nye oppgaver, reformer, demografiske endringer og generell velferdsøkning.

*Tabell 3.2 Samlede inntekter for kommunesektoren. Mill. 2007-kroner**

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Sum inntekter kommuneopplegget	229 731	231 001	239 673	246 925	260 669	263 778

* Trekket som ble foretatt i rammetilskuddet f.o.m 2004 til å finansiere momskompensasjonsreformen er inkludert i de samlede inntektene ut fra at kommunene får disse midlene tilbake gjennom momskompensasjonsordningen. Beregningene er ikke korrigert for oppgaveoverføringer.

Realveksten i de samlede inntektene for kommunesektoren fra 2002 til 2007 er vel 34 milliarder kroner. Dette kan sies å være penger kommunesektoren har hatt til disposisjon for å finansiere økt etterspørsel grunnet befolkningsvekst, reformer og nye oppgaver, regelendringer samt generelle velferdsøkninger.

Tabell 3.3 viser utviklingen i samlede inntekter i faste priser, korrigert oppgaveendringer, befolkningsvekst og endringer i alderssammensetningen. Linje 1 i tabellen viser utvikling i samlede inntekter korrigert for prisutvikling og oppgaveendringer, og er avledet av vekstratene for de samlede inntektene som er vist i tabell 2.1 i kapittel 2. I linje 2 er inntektsveksten i tillegg korrigert for utviklingen i antall innbyggere i Norge. I linje 3 er veksten også korrigert for endringer i befolkningens alderssammensetning.

Boks 3.1 Om korreksjoner i inntektsvekst

Korreksjonsposter i de frie inntektene blir dokumentert årlig i Beregningsteknisk dokumentasjon (Grønt Hefte) til Kommunal- og regionaldepartementets budsjettproposisjon. For de samlede inntektene henvises det i tillegg til øvrig budsjettmateriale fra Kommunal- og regionaldepartementet og Finansdepartementet.

Prisutvikling

Ved korrigerende for prisutvikling benytter utvalget en deflator for kommunenes kjøp av varer og tjenester som er utarbeidet av Finansdepartementet. Det tas her hensyn til utviklingen i lønnskostnader per årsverk samt prisutviklingen for investeringsvarer og annen produktinnsats (se vedlegg 6 for en historisk oversikt over årlig prisvekst i kommunesektoren).

Oppgaveendringer, endringer i finansieringsform, regelendringer m.v.

Ved å korrigerende for oppgaveoverføringer, endringer i finansieringsform og eventuelt regelendringer m.v., gjøres vekstratene i tidsseriene mest mulig sammenlignbare. Korreksjonene er dokumentert i Beregningsteknisk dokumentasjon til Kommunal- og regionaldepartementets årlige budsjettproposisjon ("Grønt hefte"), og i budsjetttrundskrivene fra departementet.

Utvikling i innbyggertallet

Flere innbyggere vil normalt innebære økt etterspørsel etter kommunale tjenester. For å fange opp den isolerte effekten av befolkningsvekst, kan det beregnes tall der inntektsveksten er korrigerende for årlig endring i innbyggertallet.

Endring i alderssammensetning

Endring i alderssammensetningen vil innebære endret etterspørsel etter kommunale tjenester, fordi ulike aldersgrupper har ulike behov for tjenester. Ved å korrigerende for endret alderssammensetning tas det hensyn til at befolkningen blir dyrere eller billigere som følge av endringer i alderssammensetningen.

Samlede inntekter

Samlede inntekter korrigeres for prisvekst og oppgaveoverføringer m.v. Det kan også beregnes tallserier der det i tillegg korrigeres for endringer i innbyggertall og endringer i befolkningens alderssammensetning.

Frie inntekter

Frie inntekter korrigeres for prisvekst, oppgaveendringer og innlemming av øremerkede tilskudd. Det kan også beregnes tallserier der det i tillegg korrigeres for endringer i innbyggertall.

Det er viktig å presisere at korrigerende for endringer i alderssammensetningen ved uendret standard, produktivitet og dekningsgrad bygger på gjennomsnittskostnadene i tjenesteproduksjonen. Det er ikke opplagt at kostnadene ved flere innbyggere og nye brukere av kommunale tjenester er lik gjennomsnittskostnaden.

Tabell 3.3 Utvikling i kommunesektorens samlede inntekter 2002-2007 korrigert for oppgaveendringer, endringer i innbyggertallet og endringer i alderssammensetningen. Faste priser. 2002=100.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1. Samlede inntekter, faste priser	100	100,6	104,3	107,3	112,9	114,1
2. Samlede inntekter, faste priser, korrigert for befolkningsvekst	100	99,9	103,1	105,4	110,1	110,3
3. Samlede inntekter, faste priser, korrigert for befolkningsvekst og endringer i alderssammensetningen	100	99,6	102,4	104,3	108,4	108,6

Tabell 3.3 viser realvekst i samlede inntekter på vel 14 prosent i perioden 2002-2007. Når det korrigeres for befolkningsvekst var veksten i overkant av 10 prosent. Her legges det til grunn at befolkningssammensetningen er den samme, og kostnadsøkningen er knyttet til en økning i antall innbyggere. Når det til slutt korrigeres for endret alderssammensetning anslås veksten i de samlede inntektene fra 2002 til 2007 til 8,6 prosent. Vi ser av tabellen at både den generelle befolkningsøkningen og i noe mindre grad endringer i alderssammensetning har medført økte utgifter for kommunesektoren. Til sammen anslås økningen i innbyggertall og endring i befolkningens alderssammensetning å "spise" 5,5 prosentpoeng av veksten i de samlede inntektene i perioden. I vedlegg 10 vises effekten av endringer i befolkningens sammensetning. Det er særlig økningen i antallet personer mellom 16-18 åringer og antallet innbyggere over 80 år som har bidratt til økte kostnader i perioden.

3.3 Frie inntekter – realvekst 2002-2007

De samlede inntektene innbefatter både frie inntekter og øremerkede tilskudd, som er bundne midler. De frie midlene kan kommunene/fylkeskommunene bruke fritt så lenge de oppfyller forpliktelser som stilles i lover og regelverk. De frie inntektene er derfor en indikator på kommunenes og fylkeskommunenes handlingsrom, og er dermed mest relevante ut fra et kommuneperspektiv. For at vekstprosentene skal bli sammenlignbare over tid, korrigeres de frie inntektene for oppgaveendringer, regelendringer og innlemminger. I dette avsnittet vises utviklingen i frie inntekter som andel av de samlede inntektene, og gjennomsnittlig årlig oppgavekorrigert vekst i de frie inntektene for kommuner og fylkeskommuner fra 2002 til 2007.

Utviklingen i forholdet mellom samlede inntekter og de frie inntektene gir viktig informasjon om i hvilken grad sektoren rammefinansieres. Fra 2002 til 2004 falt de frie inntektenes andel av de samlede inntektene fra 75,2 prosent til 69,3 prosent. Deretter har andelen vært mer stabil og lå i 2006 på 68,6 prosent, jf. tabell 3.4. Denne utviklingen kan blant annet henføres til innføringen av en generell momskompensasjonsordning i 2004 og endringer i ansvarsforhold mellom kommunesektoren og staten. Også det forhold at flere reformer og satsningsområder, blant annet innenfor eldreomsorg, psykiatri og barnehager har hatt øremerket finansiering, har bidratt til at de frie inntektenes andel av de samlede inntektene har blitt redusert.

Tabell 3.4 viser også summen av frie inntekter og momskompensasjon som andel av de samlede inntektene. Regnet på denne måten er det en svakere nedgang i andelen av de samlede inntektene over tid. Innføringen av momskompensasjonsordningen var provenynøytral. Ordningen ble finansiert ved et trekk i rammeoverføringene til kommunesektoren ved innføringen i 2004, mens kommunesektoren får tilbakeført

momskompensasjon for kjøp av momspliktige varer og tjenester. Selv om ordningen er en refusjonsordning og i så måte skiller seg fra de frie inntektene, har det liten praktisk betydning for kommunesektoren samlet om de tilføres midlene som frie inntekter eller som momskompensasjon.

Tabell 3.4 Kommunesektorens frie inntekter som andel av de samlede inntektene. 2002-2007.

Prosent

År	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Frie inntekter som andel av samlede inntekter	75,2	73,9	69,3	68,2	69,1	68,6
Frie inntekter og momskompensasjon som andel av samlede inntekter	75,2	74,6	73,0	72,9	73,0	72,3

I tabell 3.5 vises utviklingen i frie inntekter i faste priser, korrigert for oppgaveendringer, befolkningsvekst og endringer i alderssammensetningen. Linje 1 i tabellen viser utvikling i frie inntekter korrigert for prisutvikling og oppgaveendringer, og er avledet av vekstratene for de frie inntektene som er vist i tabell 2.1 i kapittel 2. I linje 2 er inntektsveksten i tillegg korrigert for utviklingen i antall innbyggere i Norge. I linje 3 er veksten også korrigert for endringer i befolkningens alderssammensetning. Også her er det forutsatt uendrede gjennomsnittskostnader, jf. omtale i avsnitt 3.2. Deler av det kommunale tjenestespekteret er finansiert på andre måter enn gjennom frie inntekter, for eksempel finansieres barnehager gjennom øremerkede tilskudd. I korrigeringen for endringer i befolkningens sammensetning er det derfor benyttet en kostnadsnøkkel hvor barnehager er holdt utenom.

Tabell 3.5 Utviklingen i kommunesektorens frie inntekter 2002-2007 korrigert for oppgaveendringer, endringer i innbyggertallet og endringer i alderssammensetningen. Faste priser. 2002=100

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1. Frie inntekter, faste priser	100	99,5	102,9	105,3	111,9	111,8
2. Frie inntekter, faste priser, korrigert for befolkningsvekst	100	98,9	101,7	103,4	109,1	108,0
3. Frie inntekter, faste priser, korrigert for befolkningsvekst og endringer i alderssammensetningen	100	98,4	100,6	101,8	106,8	105,6

Realveksten i frie inntekter har vært på nærmere 12 prosent i perioden 2002-2007, men som vi har sett i avsnitt 3.2 har den generelle befolkningsøkningen og i noe mindre grad endringer i alderssammensetning medført økte utgifter for kommunesektoren.

For perioden 2002-2007 er realveksten i fylkeskommunenes frie inntekter beregnet til nærmere 15 prosent, mens kommunene har hatt en vekst på vel 11 prosent jf. tabell 3.6. Dette har vært et politisk ønske knyttet til at de demografiske utfordringene har vært større for fylkeskommunene enn for kommunene som følge av den sterke veksten i antall 16-18-åringer. Til sammen anslås økningen i innbyggertall og endringer i alderssammensetning å "spise" store deler av veksten i fylkeskommunenes frie inntekter og omlag 4,5 prosentpoeng av veksten i kommunenes frie inntekter i perioden.

Tabell 3.6 Utviklingen i kommunenes og fylkeskommunenes frie inntekter i perioden 2002-2007, korrigert for oppgaveendringer, befolkningsvekst og endringer i befolkningssammensetning. Faste priser. 2002=100*

	2002*	2003	2004	2005	2006	2007
Kommunene:						
1. Frie inntekter	100	99,3	102,6	104,7	111,4	111,2
2. Frie inntekter, korrigert for befolkningsvekst	100	98,7	101,4	102,9	108,6	107,4
3. Frie inntekter, korrigert for befolkningsvekst og endringer i alderssammensetningen	100	98,2	100,5	101,9	107,4	106,6
Fylkeskommunene:						
1. Frie inntekter	100	100,4	104,0	107,7	114,1	114,7
2. Frie inntekter, korrigert for befolkningsvekst	100	99,8	102,7	105,8	111,2	110,9
3. Frie inntekter, korrigert for befolkningsvekst og endringer i alderssammensetningen	100	99,0	100,6	101,3	103,9	101,3

*Oslo er delt i en kommunedel og en fylkeskommunedel

Beregning av vekst i frie inntekter fanger ikke opp at reformer og utbygging av tjenestetilbud ofte finansieres av øremerkede tilskudd. Når utbyggingen av den aktuelle tjenesten er gjennomført, innlemmes vanligvis de øremerkede midlene i de frie inntektene. Denne innlemmingen inngår imidlertid ikke i veksten i de frie inntektene. Slike reformer fanges imidlertid opp av utviklingen i de samlede inntektene, som brukes til å belyse tjenesteutviklingen fra et innbyggerperspektiv.

3.3.1 Skatteandel

Som ledd i budsjettoplegget for kommunesektoren legges det opp til en fordeling av frie inntekter på skatteinntekter og rammetilskudd. Kommunesektorens andel av landets samlede skatteinntekter bestemmes ved den kommunale skattøren. Skattøren for kommuner og fylkeskommuner vedtas av Stortinget ved behandlingen av statsbudsjettet det enkelte år. Skattøren er tilpasset det nivået på skatteinntektene til kommunesektoren som er lagt til grunn i budsjettoplegget.

Skatteandelen er den andelen av kommunesektorens samlede inntekter som er skatteinntekter (inkl. selskapsskatt). Ved behandlingen av kommuneproposisjonen for 2001 la Stortinget til grunn en gradvis opptrapping av skatteandelen fra 44 prosent til 50 prosent. Utviklingen i skatteandelen er vist i tabell 3.6.

Tabell 3.8 Skatteinntektenes andel av kommunesektorens samlede inntekter. Prosent

År	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Skatteandel	44,2	46,8	47,5	47,6	47,3	49,4	49,7	48,6

Skatteandelen har økt gradvis fra 44,2 prosent i 2000 til 49,7 prosent i 2006. I 2007 anslås skatteandelen til 48,6 prosent. Skatteandelen avhenger dels av fordelingen av frie inntekter på skatteinntekter og rammeoverføringer i budsjettoplegget, dels av den faktiske utviklingen i skatteinntektene i de enkelte år. I budsjettopleggene for 2006 og 2007 kom veksten i frie inntekter i hovedsak som rammeoverføringer i budsjettframleggene. I 2006 bidro imidlertid uforutsette økte skatteinntekter til senere å trekke opp skatteandelen.

3.4 Statlige overføringer til kommunesektoren

Regjeringens forslag til kommuneopplegg for 2008 innebærer blant annet at de statlige overføringene til kommunesektoren øker fra knapt 108 milliarder kroner i 2007 til vel 118 milliarder kroner i 2008, dvs. med 9,4 prosent.

Tabell 3.9 Statlige overføringer til kommuneforvaltningen 2006-2008. Mill. kroner og endring i prosent

	Mill. kroner			Endring i pst.	
	2006	2007 ¹⁾	2008 ²⁾	06-07	07-08
Rammeoverføringer (kap. 571 og 572)	53 931	57 804	62 099	7,2	7,4
Øremerkede tilskudd innenfor kommuneopplegget	27 668	30 820	35 689	11,4	15,8
<i>Herav:</i>					
<i>Driftstilskudd til barnehager (kap. 231.60)</i>	<i>12 110</i>	<i>13 918</i>	<i>16 210</i>	<i>14,9</i>	<i>16,5</i>
<i>Skjønnsmidler til barnehager (kap. 231.65)</i>	<i>2 310</i>	<i>3 215</i>	<i>4 159</i>	<i>39,2</i>	<i>29,4</i>
<i>Omsorgsboliger/sykehjemsplasser, oppstartingsstilskudd og rente- og avdragskomp. (kap. 586.60, 586.63, 586.64)</i>	<i>1 915</i>	<i>1 537</i>	<i>1 858</i>	<i>-19,7</i>	<i>20,9</i>
<i>Psykatri, driftstilskudd kommuner (kap. 743.62)</i>	<i>2 493</i>	<i>2 955</i>	<i>3 513</i>	<i>18,5</i>	<i>18,9</i>
<i>Ressurskrevende tjenester (kap. 575)</i>	<i>1 700</i>	<i>1 833</i>	<i>2 741</i>	<i>7,8</i>	<i>49,5</i>
Øremerkede tilskudd utenfor kommuneopplegget	17 110	17 172	18 021	0,4	4,9
<i>Herav: Flyktninger og asylsøkere</i>	<i>5 189</i>	<i>4 640</i>	<i>4 734</i>	<i>-10,6</i>	<i>2,0</i>
<i>Momskompensasjon (kap. 1632.61)</i>	<i>9 780</i>	<i>9 900</i>	<i>10 300</i>	<i>1,2</i>	<i>4,0</i>
Diverse ³⁾	2 121	2 166	2 276	-	-
Statlige overføringer i alt	100 830	107 958	118 084	7,1	9,4

1) Vedtatt budsjett etter stortingsbehandling av Revidert nasjonalbudsjett 2007

2) Regjeringens forslag til statsbudsjett 2008.

3) Inkluderer overføringer fra andre statsregnskap og 70-poster på statsbudsjettet

Rammeoverføringene er i Nasjonalbudsjettet for 2008 foreslått økt med 7,4 prosent fra 2007 til 2008. Økningen i rammeoverføringene må ses i sammenheng med fordeling av frie inntekter på skatteinntekter og rammeoverføringer. Budsjettopplegget innebærer at realveksten i frie inntekter i sin helhet kommer som rammeoverføringer.

De øremerkede overføringene innenfor kommuneopplegget anslås å øke med 11,4 prosent i 2007, og med ytterligere 15,8 prosent i 2008. Dette må ses i sammenheng med den statlige satsingen på flere tjenesteområder, blant annet innenfor barnehager, psykiatri og ressurskrevende tjenester.

Oppstartingsstilskuddet innenfor den tidligere handlingsplanen for eldreomsorgen er gradvis faset ut. Dette forklarer nedgangen fra 2006 til 2007. Fra 2008 er det foreslått et nytt investeringstilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser.

Veksten i tilskuddet til ressurskrevende tjenester innenfor pleie- og omsorgssektoren i 2008 skyldes i hovedsak at staten overtar en større del av finansieringen av dette tjenestetilbudet.

Det vises til vedlegg 3 hvor det gis en mer detaljert oversikt over de statlige overføringene.

3.5 Kommunesektorens inntekter i 2008

Omtalen av Regjeringens økonomiske opplegg for 2008 er basert på framstillingen i Nasjonalbudsjettet 2008 og Kommunal- og regionaldepartementets budsjettproposisjon for 2008.

I kommuneproposisjonen for 2008 ble det varslet en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på mellom 4½ og 5¼ mrd. kr fra 2006 til 2007. Videre ble det signalisert en reell vekst i kommunesektorens frie inntekter på mellom 1½ og 1¾ mrd. kroner. Det ble i tråd med vanlig praksis presisert at den varslede inntektsveksten i 2008 skal regnes fra det nivået på kommunesektorens inntekter i 2007 som er lagt til grunn i Revidert nasjonalbudsjett 2007.

Regjeringens budsjettforslag i Nasjonalbudsjettet 2008 innebærer en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på om lag 6,2 mrd. kroner fra 2007 til 2008 eller 2,4 prosent, regnet i forhold til anslaget for kommunenes inntekter i 2007 i Revidert nasjonalbudsjett 2007. Regnet i forhold til anslag på regnskap for 2007, der det tas hensyn til at skatteanslaget for 2007 er justert opp, innebar en reell økning i inntektene på om lag 3,9 mrd. kroner, eller 1,5 prosent. Regjeringen foreslår bl.a. økte bevilgninger til toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester, barnehagesektoren, fullføring av opptrappingsplanen for psykiatri, innfasing av et nytt kvalifiseringsprogram i regi av NAV-kontorene og utvidet timetall i grunnskolen.

Veksten i kommunesektorens frie inntekter fra 2007 til 2008 anslås til 1,5 mrd. kroner eller 0,8 prosent, regnet i forhold til inntektsanslaget for 2007 i Revidert nasjonalbudsjett 2007. I tillegg styrkes toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester ved at kompensasjonsgraden økes fra 70 til 85 prosent. Økningen i statlig finansiering innebærer at kommunenes frie inntekter avlastes med knapt 0,5 mrd. kroner. Videre gis det en bevilgning på knapt 0,3 mrd. kroner knyttet til økt timetall i grunnskolen som frie midler.

Ved beregning av realveksten i kommunesektorens inntekter er det lagt til grunn en prisvekst på kommunal tjenesteyting (deflator) på 4,2 prosent fra 2007 til 2008. Deflatoren er basert på en anslått årslønnsvekst på 5 prosent og en prisvekst på både produktinnsats og investeringer på 2,8 prosent.

I Kommuneproposisjonen 2008 ble det varslet at de kommunale skattørene i 2008 ville bli fastsatt slik at det reelle nivået på skatteinntektene videreføres på 2007-nivå, slik dette ble anslått i Revidert nasjonalbudsjett 2007. Dette innebærer at veksten i frie inntekter i sin helhet kommer som økt rammetilskudd. Den kommunale maksimalskattøren for personlige skattytere foreslås i tråd med dette redusert fra 12,25 prosent i 2007 til 12,05 prosent i 2008. Den fylkeskommunale maksimalskattøren for personlige skattytere foreslås redusert fra 2,70 prosent i 2007 til 2,65 prosent i 2008. De foreslåtte justeringene innebærer at skatteinntektene anslås å utgjøre om lag 47,2 prosent av kommunesektorens samlede inntekter i 2008. Ordningen med å tilføre kommunenes selskapskatt som rammeoverføring er videreført i 2008.

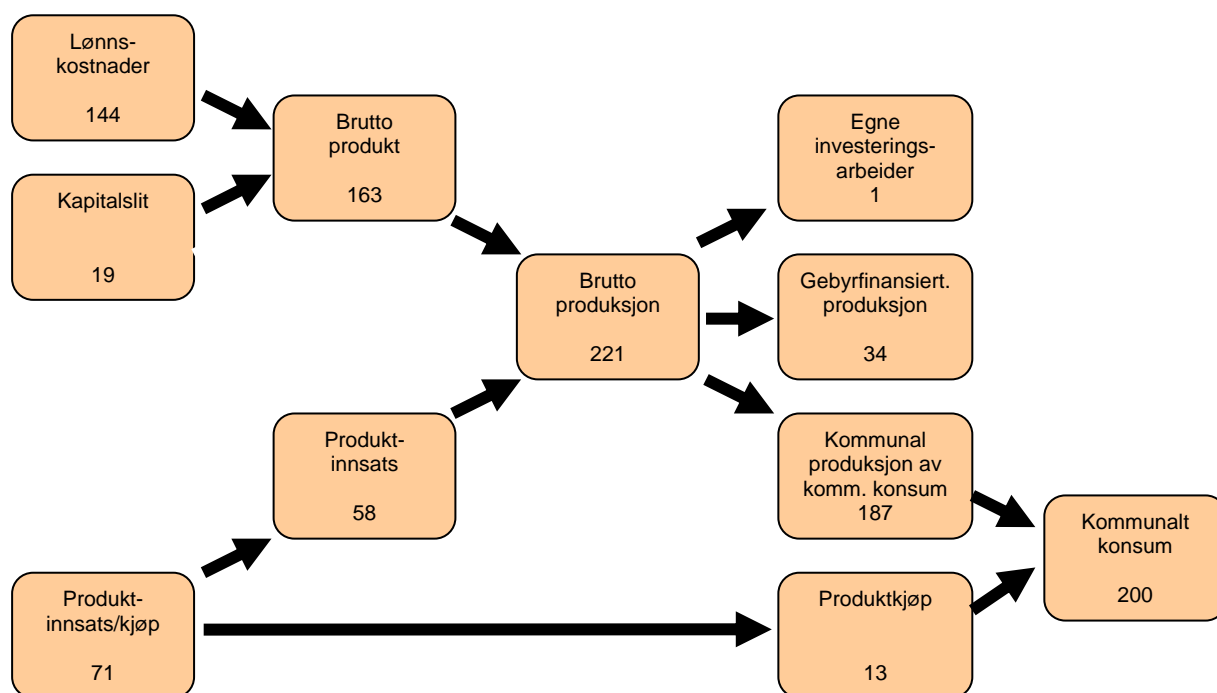
4 Leveranser av offentlig finansierte tjenester

I avsnitt 4.1 omtales sammensetningen av det kommunale konsumet. Deretter presenteres produksjonsindekser for kommunale tjenester basert på data for 2006 i avsnitt 4.2. Avslutningsvis går en i avsnitt 4.3 nærmere inn på kommunesektorens gebyrfinansierte produksjon.

4.1 Kommunalt konsum

Kommunenes utgifter til de varer og tjenester de forvalter og tilbyr brukerne er ikke sammenfallende med kommunenes egenproduksjon. Det skyldes for det første at kommunale tjenester delvis finansieres av brukere, og for det andre at kommunene kan velge å kjøpe tjenestene fra private leverandører i stedet for å produsere dem selv. I 2006 var nesten 6,5 prosent av det kommunale konsumet betaling for tjenester skaffet til veie av private produsenter. Figur 4.1 illustrerer sammensetningen av det kommunale konsumet med tall for 2006.

Figur 4.1 Sammensetningen av kommunalt konsum i 2006. Milliarder kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Kommunalt konsum er utgifter til varer og tjenester disponert av kommuneforvaltningen, og omfatter både utgiftene til egenproduksjon og kjøp av tjenester fra private produsenter (produktkjøp). Den siste delen omfatter tjenester som leveres direkte til mottakeren som erstatning for kommunal egenproduksjon, som for eksempel kommunale utgifter til private barnehager eller utgifter til skolebusskjøring. Samlet kommunalt konsum verdsettes som summen av driftskostnadene i forbindelse med egenproduksjon (lønnkostnader, kjøp av varer og tjenester samt kapitalslit) fratrukket gebyrene (husholdningenes betalinger), pluss produktkjøpet.

Tabell 4.1 viser sammenhengen mellom produksjon, gebyrer, produktkjøp og konsum for perioden 2002 - 2006.

Tabell 4.1. Produksjon og konsum i kommunal forvaltning 2002-2006. Millioner kroner

	2002	2003	2004	2005*	2006*
Produksjon i kommunal forvaltning	183 192	194 497	200 893	208 140	221 773
Gebyrinntekter (-)	29 763	31 271	33 179	34 443	34 874
Produktkjøp (+)	6 091	7 172	8 219	10 017	12 807
= Kommunalt konsum	159 500	170 398	175 933	183 714	199 706

Kilde: Statistisk sentralbyrå

* Foreløpige tall basert på kvartalsvis nasjonalregnskap. Øvrige tallene er fra årlig nasjonalregnskap.

For å si noe om hvordan kommunale tjenester skaffes til veie er et utgangspunkt å se på sammensetningen av det kommunale konsumet. Omfanget av utgiftene til varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon har økt de siste årene. Ser vi på den andelen av det kommunale konsumet som er levert av private produsenter direkte til husholdningene finner vi en økning fra 3,8 prosent i 2002, til 6,4 prosent i 2006.

Tabell 4.2. Kommunalt konsum 2002-2006 i løpende priser. Millioner kroner

	2002	2003	2004	2005*	2006*
Kommunalt konsum	159 500	170 398	175 933	183 714	199 706
- herav egenproduksjon	153 409	163 226	167 714	173 697	186 899
Andel egenproduksjon	0,96	0,96	0,95	0,95	0,94

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Kommunalt konsum kan fordeles etter formål. I henhold til internasjonal standard for formålsgruppering av offentlige utgifter (COFOG) er konsumet inndelt i ti hovedgrupper, gjengitt i tabell 4.3. Samlet sett er den største kommunale utgiftsgruppen utdanning, som utgjør over en tredjedel av konsumet. Av de øvrige utgiftene er det sosial beskyttelse og helse som er de største. Tabellen er basert på endelig nasjonalregnskap, og tall for 2005 publiseres november 2007.

Tabell 4.3 Kommunalt konsum etter formål. Prosent

	2002	2003	2004
Totalt kommunalt konsum (mill. kr)	159 500	170 398	175 933
Alminnelig offentlig tjenesteyting	11,9	11,3	11,3
Forsvar	:	:	:
Offentlig orden og trygghet	1,2	1,1	1,2
Næringsøkonomiske formål	3,2	2,8	3,0
Miljøvern	0,3	0,3	0,3
Boliger og nærmiljø	0,8	0,8	0,7
Helse	17	16,2	16,2
Fritid, kultur og religion	4,8	4,6	4,6
Utdanning	35,7	36,3	36,2
Sosial beskyttelse	25,2	26,5	26,6

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Produktkjøpet er en del av dette konsumet, men disse utgiftene fordeler seg noe annerledes på formål enn totalkonsum. I 2006 brukte kommunene nesten 13 milliarder kroner på kjøp av tjenester fra private som erstatning for egenproduksjon. Nesten halvparten var betaling for tjenester innenfor helse og omsorg (sosial beskyttelse). Her inngår blant annet kommunenes utgifter til barnehagene, som utgjør en stadig økende andel av produktkjøpet. I 2002 var en andel på rundt 40 prosent knyttet til barnehager mot en tilsvarende andel på 60 prosent i 2006.

Ser man bort ifra denne økningen er det ingen store endringer i sammensetningen av produktkjøpene gjennom perioden. Også kommunenes egenproduksjon av barnehagetjenester har økt i tilsvarende periode, men ikke like mye som den private delen.

Av de øvrige produktkjøpene innen helse er det tilskudd til allmennleger og fysioterapeuter som er den største posten. Sett i forhold til de øvrige produktkjøpene er denne andelen stabil gjennom perioden.

Produktkjøp av undervisningstjenester er i hovedsak utgifter til skoleskys. Utover det er det et lite beløp som går til voksenopplæring.

Innenfor enkelte tjenestoområder er det ingen kjøp av private tjenester. Det gjelder formålene alminnelig offentlig tjenesteyting, offentlig orden og trygghet samt næringsøkonomiske formål.

4.1.1 Overføringer til ideelle organisasjoner

En økning i andelen av private leveranser bidrar til en økt forskjell mellom kommunal produksjon og kommunalt konsum av en rekke tjenester. I tillegg til kommunale konsumutgifter overfører også kommunene midler til ideelle organisasjoner, for eksempel "private" sykehjem. Bruken av tjenestene produsert av de private sykehjemmene inngår ikke i det kommunale konsumet, men er skilt ut som konsum i ideelle organisasjoner. Siden en stor del av midlene til disse enhetene kommer fra kommunene, bør også disse overføringene trekkes inn når kommunenes utgifter til erstatning for egenproduksjon skal belyses.

En kan imidlertid ikke ta utgangspunkt i konsumet i ideelle organisasjoner siden disse også mottar midler fra en rekke andre givere. For å supplere bildet av kommunale utgifter til leveranser av tjenester fra private, har vi derfor valgt å skille ut de kommunale overføringene til ideelle organisasjoner. Tallene er gjengitt i tabell 4.4.

Tabell 4.4 Kommunale overføringer til ideelle organisasjoner. Millioner kroner

	2002	2003	2004	2005*	2006*
Overføringer til ideelle organisasjoner	7 154	7 570	5 904	6 362	6 969

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Sum overføringer hadde om lag samme omfang som produktkjøpene i 2002. Deretter ser vi en tydelig nedgang i 2004 som skyldes at ansvaret for barnevernet og rusomsorgen ble overflyttet til staten og helseforetakene.

Foruten dette har det ikke vært noen markante endringer i sammensetningen av overføringene i perioden 2002-2006. Når det gjelder sammensetningen av overføringene har disse en noe annen fordeling enn produktkjøpene. Også når det gjelder overføringer er det helseformål som har den største delen med drøye 40 prosent. En tilnærmet tilsvarende andel går til ideelle kulturelle formål. De resterende 20 prosent av overføringene er fordelt mellom andre formål som for eksempel midler til friskoler.

Ser man konsumet og overføringene under ett er innslaget av privatproduserte tjenester varierende fra formål til formål. Andelen av kommunale utgifter til private for å erstatte egenproduksjon er i hovedsak rettet mot områdene helse og sosial beskyttelse. Disse formålene utgjør også hovedtyngden av det kommunale konsumet, men likevel utgjør det private tjenestetilbud en betydelig andel innenfor enkelte tjenestoområder.

4.2 Produksjonsindekser for kommunale tjenester 2006

I dette kapitlet presenteres produksjonsindeks for kommunale tjenester basert på data for 2006. I vedlegg 12 gjøres det nærmere rede for oppbyggingen av produksjonsindeksen og det vises produksjonsindekser for enkeltkommuner og fylkesvise gjennomsnitt. I alt 377 kommuner har levert tilstrekkelige data til å kunne inngå i analysen for 2006.

Produksjonsindeksen er et samlemål for kommunenes tjenesteproduksjon basert på produksjonsindikatorer for utvalgte sektorer og sier noe om nivået på produksjonen i forhold til størrelsen på målgruppen for tjenestene. Indeksen er ment å vise hvor godt tjenestetilbud som blir gitt til innbyggerne i ulike målgrupper. Produksjonsindeksen omfatter barnehage, grunnskole, primærhelsetjeneste, pleie og omsorg, barnevern og sosialkontortjenester. Samlet utgjør disse tjenesteområdene om lag 75 prosent av kommunenes driftsutgifter. Det beregnes indekser både for de enkelte tjenesteområdene og for den samlede tjenesteproduksjonen. Indeksen for den samlede produksjonen kan være et nyttig supplement til mer detaljerte studier av tjenesteproduksjonen i enkeltsektorer. Eksempelvis vil produksjonsindeksen være mindre følsom for forskjeller i prioritering enn produksjonsindikatorer for de enkelte tjenester. Indeksen tar imidlertid i begrenset grad hensyn til kvaliteten på tjenestene.

Det er stor interesse for produksjonsindeksen og den brukes aktivt av kommuner, statlige myndigheter og forskere. I enkelte sammenhenger benyttes også forholdet mellom produksjonsindeksen og korrigert inntekt som en effektivitetsindikator eller en indikator på hvor mye tjenesteproduksjon den enkelte kommune oppnår relativt til de ressursene den disponerer. Utvalget vil påpeke at en slik anvendelse av indeksen har sine begrensninger og må gjøres med en viss varsomhet. I praksis vil det være svakheter både ved produksjonsindeksen og ved korrigert inntekt. Dette har blant annet sammenheng med at produksjonsindeksen ikke omfatter alle tjenesteområder og gir begrenset informasjon om kvalitet, samt at det ikke er fullt samsvar mellom hvilke inntekter som inngår i korrigerede inntekter (omfatter kun frie inntekter) og finansieringen av de tjenestene som inngår i produksjonsindeksen (omfatter også tjenester som finansieres av øremerkede tilskudd og brukerbetaling). For en nærmere omtale rundt dette vises det til utvalgets høstrapport for 2006.

Tabell 4.5 Produksjonsindekser for kommunene gruppert etter korrigert inntekt. Veide gjennomsnitt med antall innbyggere som vekter.

Korrigert inntekt	Barnehage	Grunnskole	Primærhelsetj.	Pleie og omsorg	Barnevern	Sosialkontortj.	Teknisk	Samlet	Korr. innt.
Under 95	89,8	98,5	96,0	98,8	100,4	95,0	103,7	97,1	91,8
95-100	96,0	95,7	95,7	99,4	91,5	100,2	105,5	97,3	97,2
100-105	92,3	98,7	103,1	101,9	104,0	102,9	98,7	99,7	101,5
105-110	104,8	97,5	99,4	97,8	100,1	107,0	93,2	99,4	106,1
110-125	148,4	124,9	125,6	111,1	115,5	96,1	96,7	120,9	115,3
Over 125	169,4	138,3	135,9	114,8	118,4	94,9	92,6	130,2	139,5
Standardavvik	32,7	14,0	16,9	9,8	26,3	18,2	15,1	10,6	9,8
Korrelasjon med korrigert inntekt	0,46	0,47	0,43	0,27	0,14	0,09	-0,21	0,55	1,00
Antall kommuner	377	377	377	377	374	377	279	377	374

Merknad: Produksjonsindekser og korrigert inntekt er normalisert slik at gjennomsnittet for kommunene som inngår er lik 100.

I tabell 4.5 vises produksjonsindeksen og delindeksene gruppert etter korrigert inntekt. Inntektene omfatter inntekts- og formuesskatt, rammeoverføringer, eiendomsskatt og konsesjonskraftinntekter og er korrigert for forskjeller i beregnet utgiftsbehov. Som mål på utgiftsbehov er kostnadsnøklene i inntektssystemet lagt til grunn. Både indeksene og korrigert

inntekt er normalisert slik at veide gjennomsnitt (innbyggertall som vekt) er lik 100 for kommunene som inngår i analysen. For indekser for enkeltkommuner vises det til vedlegg 12.

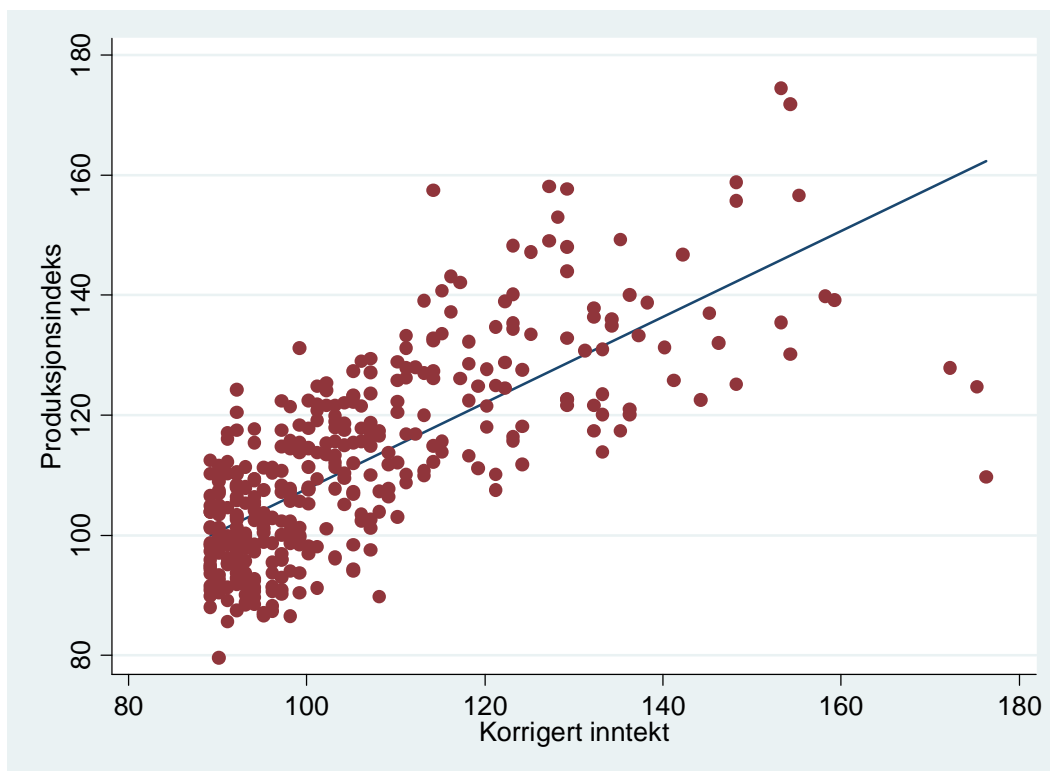
I tråd med resultatene fra tidligere år viser analysene en klar sammenheng mellom produksjonsindeksen og økonomiske rammebetingelser. Kommuner med høy korrigert inntekt har gjennomgående høyere produksjon enn kommuner med lav korrigert inntekt.

For tjenesteområdene barnehage, grunnskole, primærhelsetjeneste og pleie og omsorg øker indeksverdien gjennomgående inntektsnivået, men korrelasjonen er svakere for delindeksene enn for samleindeksen og det er større variasjoner mellom kommunene. Dette har sammenheng med at kommunevise forskjeller i prioritering slår sterkere ut i delindeksene.

Delindeksene for barnevern, sosialkontortjenester og tekniske tjenester er bare svakt korrelert med korrigert inntekt. De svake korrelasjonene har trolig sammenheng med at tilbudet innen barnevern og sosialkontortjenester i større grad er styrt av behov enn av økonomiske rammebetingelser, og at tekniske tjenester i stor grad er finansiert gjennom brukerbetaling.

Sammenhengen mellom produksjonsindeks og korrigert inntekt er også illustrert i figur 4.2 hvor produksjonsindeksen er plottet mot korrigert inntekt.¹

Figur 4.2 Sammenheng mellom produksjonsindeks og korrigert inntekt

Den rette linja i figuren er regresjonslinja og den positive helningen viser en klar sammenheng mellom produksjonsindeksen og økonomiske rammebetingelser. Samtidig framgår det at det er

¹ For å gi et best mulig bilde av majoriteten av kommunene er Bykle, Eidfjord og Øygarden (som har korrigert inntekt over 180) utelatt fra figuren.

betydelig variasjon rundt regresjonslinja, det vil si at produksjonsindeksen varierer mye mellom kommuner med om lag samme nivå på korrigert inntekt.

For de fleste kommuner vil verdien på produksjonsindeksen være preget av stabilitet over tid. En stabil verdi på produksjonsindeksen betyr ikke at produksjonen i kommunen har vært stabil, men at produksjonsøkningen har vært den samme som i de øvrige kommunene innenfor de utvalgte tjenesteområdene.

Produksjonsindeksen i liten grad endret siden 2000. Dette har sammenheng med at det i liten grad er etablert ny statistikk som gir en bedre beskrivelse av det kommunale tjenestetilbudet. Pågående prosesser indikerer imidlertid at datasituasjonen er i ferd med å bli bedre:

- Det er etablert nye kvalitetsindikatorer i KOSTRA som publiseres fra og med 2006.
- I grunnskolen gjennomføres det nasjonale prøver for 4. og 9. klassetrinn som kan benyttes som alternativ eller supplement til standpunktkarakterer som benyttes i den alternative produksjonsindeksen.
- Innen pleie og omsorg vil IPLOS kunne gi en bedre beskrivelse av det tjenestetilbudet den enkelte bruker mottar.

Utvalget vil i kommende år sette i gang arbeid med å videreutvikle produksjonsindeksen. Formålet er å utnytte nye data som kan gi bedre indikatorer for tjenestetilbudet i kommunene.

4.3 Gebyrinntekter

Kommunene har, innenfor rammen av gjeldende lover og forskrifter, en viss frihet til å fastsette satser for egenbetaling og avgifter på kommunale tjenester. For tjenester der virksomheten har karakter av myndighetsutøvelse, eller kommunen langt på vei har monopol på tjenestene, kommer selvkostprinsippet til anvendelse. Det vil si at kommunen ikke kan sette en pris som overstiger produksjonskostnadene. De står imidlertid fritt til å ta en lavere pris, noe som i så fall innebærer at kommunen prioriterer en indirekte subsidiering av brukerne av tjenestene. Unntaket er renovasjonsavgiftene, der kommunene er pålagt å prise til selvkost. Etter skatteinntekter og overføringer fra staten er gebyrene kommuneforvaltningens største inntektspost. I perioden 2004-2006 utgjorde gebyrene om lag 13 prosent av de løpende inntektene.

Tabell 4.5 viser ordinære gebyrer og totale gebyrer i kommuneforvaltningen i 2004-2006. Ordinære gebyrer er kommunenes brukerbetalinger og salgsinntekter eksklusive salg av realkapital, det vil si artene 600-650 i KOSTRA-regnskapet. Legger vi inntekter av egne bygg- og anleggsarbeider til ordinære gebyrer, får vi totale gebyrer etter nasjonalregnskapets definisjoner. I tillegg viser tabellen hvor mye av gebyrene som er egenbetalinger fra brukerne av den aktuelle tjenesten. Egenbetalinger vil her si egenandeler, brukerbetalinger for hjemmetjenester, vederlag for opphold på institusjon, oppholdsbetaling i barnehager og skolefritidsordning, samt avgiftspliktige kommunale årsgebyrer knyttet til vann, avløp, feiing og renovasjon. Forskjellen på brukerbetalinger og gebyrer vil dermed være inntekter fra billettsalg, husleie, festeavgifter, salgs- og leieinntekter av varierende og tilfeldig karakter, samt salgsinntekter som er avgiftspliktige.

Utviklingen i gebyrinntektene i tabell 4.6 er avhengig av prisendringer og volumendringer. I avsnitt 4.3.1 går det nærmere inn på utviklingen i priskomponenten.

Tabell 4.6 Gebyrer og egenbetalinger¹ i kommuneforvaltningen 2004-2006. Millioner kroner

	2004		2005 ²		2006 ²	
	Gebyrer	herav egenbetalinger	Gebyrer	herav egenbetalinger	Gebyrer	herav egenbetalinger
Administrasjon	1 186	29	1 152	37	941	28
Barnehager	2 689	2 622	2 863	2 786	2 563	2 473
Undervisning	990	116	1 048	123	1 084	59
Grunnskole	108	14	121	16	145	22
Videregående skole	504	43	535	49	550	10
Andre undervisningsformal	379	59	392	58	389	27
Skolefritidsordning	1 819	1 789	1 890	1 858	1 975	1 942
Helse- og sosialtjenester	9 266	4 897	9 446	5 020	9 731	4 836
Kommunehelsetjenester	484	257	509	260	523	272
Somatiske tjenester	-	-	-	-	-	-
Tannhelsetjenester	413	387	437	410	453	74
Psykisk helsevern	-	-	-	-	-	-
Pleie og omsorg	5 281	4 190	5 176	4 274	5 343	4 412
Barne- og familievern	8	6	12	10	13	13
Andre sosiale tjenester	3 080	56	3 312	66	3 399	64
Tekniske tjenester mv.	14 757	11 031	15 146	10 891	15 645	11 092
Vann	3 482	3 245	3 657	3 307	3 772	3 393
Avløp / kloakk	4 608	4 303	4 718	4 336	4 844	4 427
Renovasjon	3 787	3 156	3 615	2 907	3 744	2 917
Brannvern / feiing	503	265	518	275	536	284
Samferdsel	1 245	22	1 323	17	1 384	19
Andre tekniske tjenester	1 132	39	1 315	49	1 365	51
Næringsøkonomiske formål	377	10	377	14	354	7
Kultur_og_idrett	1 220	208	1 358	232	1 359	238
Sum ordinære gebyrer	32 304	20 701	33 281	20 960	33 652	20 673
Egne bygg- og anleggsarbeider	880		1 162		1 224	
Totale gebyrer	33 184		34 443		34 876	

Kilde: Statistisk sentralbyrå

1 Egenbetalinger er lik artene 600 og 640 i KOSTRAs kontoplan.

2 Foreløpige tall.

Tabellen viser at gebyrinntektene har økt moderat for alle de store tjenesteområdene bortsett fra barnehagesektoren i perioden. For denne sektoren falt kommunenes gebyrinntekter fra 2005 til 2006 til tross for at antall barn i kommunale barnehager økte. Årsaken er at maksimalgrensen for foreldrebetalingen ble redusert fra 2006. Reduksjonen i maksimalprisen ble finansiert ved å øke satsene for driftstilskuddet. Nær halvparten av de kommunale gebyrinntektene faller i kategorien tekniske tjenester. De viktigste er tjenester knyttet til avløp og kloakk, renovasjon og vannforsyning. Dette er tjenester som i stor grad prises etter selvkostprinsippet.

Tabellen viser videre at egenbetalinger utgjør en stor del av gebyrene innen barnehager, skolefritidsordning, helse- og sosialområdet og de fleste av de tekniske tjenestene. De er derimot lave innen administrasjon, undervisning, næringsøkonomiske formål og kultur og idrett.

4.3.1 Prisendringer i kommunale gebyrer

Finansieringen av barnehagene er tredelt gjennom statstilskudd, kommunale tilskudd og foreldrebetaling. Statstilskuddet og maksimalgrensen for foreldrebetalingen fastsettes av Stortinget gjennom de årlige budsjettvedtakene. Det statlige driftstilskuddet fastsettes etter bestemte satser avhengig av barnets alder og oppholdstid per uke. Tilskuddet er differensiert mellom private og offentlige barnehager. Etter forskrift om likeverdig behandling av godkjente

barnehager i forhold til offentlig tilskudd er kommunene forpliktet til å dekke kostnader til drift av barnehager som ikke dekkes av andre offentlige tilskudd og foreldrebetaling, dog minimum 85 prosent av det som tilsvarende barnehage eid av kommunen i gjennomsnitt mottar i offentlig tilskudd. Det kommunale tilskuddet finansieres gjennom skjønnsmidler fra staten og kommunenes frie midler. Forskrift om foreldrebetaling inneholder også regler om søskenmoderasjon og inntektsgradert betaling. To sentrale elementer i barnehageforliket, vedtatt av Stortinget i 2003, var innføringen av maksimalpris på foreldrebetaling og en plikt til økonomisk likeverdig behandling av private og offentlige barnehager i forhold til offentlig tilskudd.

Tabell 4.7 viser utviklingen i egenbetaling i kommunale barnehager fra 2001. Prisendringene er basert på en utvalgsundersøkelse som er en delundersøkelse til konsumprisindeksen.

Tabell 4.7 Egenbetalinger i kommunale barnehager og konsumprisindeks. Prosentvis endring siste 12 mnd per januar

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	jan 07 – aug 07	Hele perioden
Barnehagesats	-4,1	-1,3	-7,1	-1,0	-15,7	2,6	-0,2	-24,9
KPI	1,3	5,0	-1,8	1,1	1,8	1,2	0,7	9,5

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 4.7 viser at egenbetalingen har gått betydelig ned de siste årene. Reduksjonen er på i underkant av 25 prosent i perioden under ett, og må ses i sammenheng med reduksjonene i maksimalpris i 2004 og 2006, samt innføringen av regler om søskenmoderasjon og fritaks- og moderasjonsordninger fra 1. mai 2004.

Videre viser tabellen at den kraftigste nedgangen i egenbetalingene for de kommunale barnehagene kom i løpet av 2005. Fra januar 2005 til januar 2006 ble egenbetalingene redusert med om lag 15 prosent, og skyldes i hovedsakelig Stortingets vedtak om å senke maksimalsatsen fra 2 750 til 2 250 kroner fra 1. januar 2006. Fra 1. januar 2007 økte satsen til 2 330 kroner per måned, dvs. justert i tråd med forventet pris- og kostnadsvekst i kommunesektoren i 2007.

Bakgrunns materialet fra Statistisk sentralbyrå viser at på landsbasis betalte familier med årsinntekt på 250 000 kroner i snitt 2 017 kroner i måneden, eksklusiv kostpenger og andre tilleggsutgifter, for en plass i kommunal barnehage i januar 2007. Familier med årsinntekt på 500 000 kroner betalte i snitt 2 289 kroner. Satsene på laveste inntektsnivå varierer imidlertid kraftig, noe som skyldes at en del kommuner har et inntektsgradert betalingssystem.

Tabell 4.8 viser utviklingen i kommunale gebyrer knyttet til bolig. Dette er gebyrer for vann, avløp, renovasjon og feiing. Årlig prisendring i disse gebyrene publiseres av Statistisk sentralbyrå og er basert på data innhentet gjennom KOSTRA-rapporteringen.

Tabell 4.8 Kommunale gebyrer tilknyttet bolig. Prosentvis prisendring siste 12 mnd per januar

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Vann	4,6	6,4	1,3	2,6	-0,8	3,9
Avløp	4,2	5,0	1,1	0,2	-1,5	3,4
Renovasjon	3,8	2,6	1,3	2,7	1,7	3,2
Feiing	4,4	5,3	6,0	4,8	3,1	3,3

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Foruten barnehager og vann, avløp og renovasjon viser tabell 4.5 at brukerbetalingene er betydelige innen skolefritidsordningen og pleie og omsorg. Skolefritidsordningen blir finansiert gjennom kommunale tilskudd og foreldrebetaling.

Når det gjelder kommunenes adgang til å ta betalt for pleie- og omsorgstjenester, regulerer staten dette gjennom to ulike regelverk, ett for hjemmetjenester og ett for tilbud i institusjon. Alle som ikke bor i institusjon dekker egne bortgifter og betaler egenandeler for helsetjenester inntil frikortgrensen. For kommunale tjenester er hjemmesykepleie og personrettet praktisk bistand fritatt for egenandeler. Kommunen kan kreve betaling for praktisk bistand. Kommunen står i utgangspunktet fritt til å fastsette nivået på egenandelene. Egenandelene må imidlertid ikke være høyere enn det tjenesten koster å produsere. Vederlaget kan heller ikke settes høyere enn at vedkommende beholder tilstrekkelig midler til å dekke personlige behov og bære sitt ansvar som forsørger.

Forskriften for vederlag ved opphold i institusjon skiller mellom langtids- og korttidsopphold. Beboere med langtidsopphold betaler for et samlet bolig- og tjenestetilbud uten hensyn til omfanget av de tjenester som ytes. Regelverket innebærer at brukeren kan pålegges å betale 75 prosent av inntekter inntil folketrygdens grunnbeløp (G) fratrukket et fribeløp for opphold i institusjon. Av inntekter utover folketrygdens grunnbeløp betales inntil 85 prosent. Vederlaget skal ikke overstige de reelle oppholdsutgiftene. For korttidsopphold betaler alle en fast døgnpris fastsatt av departementet.

Verken for brukerbetaling innen skolefritidsordningen eller innen pleie og omsorg finnes tilgjengelig datamateriale som belyser prisendringene.

5 Aktivitet i kommunesektoren

I dette kapitlet ser en innledningsvis i 5.1 først kort på aktivitetsutviklingen i kommunal forvaltning. Deretter går en nærmere inn på utviklingen i investeringene de siste tre årene i avsnitt 5.2, mens utviklingen i sysselsetting i 2005 og 2006 er omtalt i avsnitt 5.3.

5.1 Aktivitet

For å måle utviklingen i den samlede aktiviteten i kommuneforvaltningen bruker utvalget en indikator der endring i sysselsettingen målt i timeverk, endring i produktinnsats i faste priser og endring i brutto realinvesteringer i faste priser veies sammen. Som vekter brukes de andelene som lønnskostnader, produktinnsats og brutto realinvesteringer utgjorde av samlede utgiftene for de tre kostnadsartene året før. Indikatoren er basert på ressursinnsatsen i kommunesektoren. Den fanger dermed ikke opp vekst i produksjonen som følge av effektivisering.

Siden begynnelsen av 1990-tallet har aktiviteten i kommunesektoren vokst noe langsommere enn verdiskapningen i fastlandsøkonomien, selv om enkelte år viser et motsatt bilde. For årene 2002 og 2003 var det forholdsvis lav vekst i BNP for Fastlands-Norge med drøyt 1 prosent i årlig vekst, og veksten i den kommunale aktiviteten lå om lag på samme nivå. I de påfølgende årene har veksten i BNP for Fastlands-Norge tatt seg kraftig opp, mens aktiviteten i kommunene økte moderat med 1,6 prosent i 2004 og ble redusert med 0,4 prosent i 2005 på grunn av nedgang i bruttoinvesteringene. Aktiviteten i kommunesektoren tok seg klart opp i 2006, til drøyt 3 prosent vekst, og veksten anslås å ligge på samme nivå også i 2007. Dette er lavere enn veksten i BNP for Fastlands-Norge, men må ses i sammenheng med at norsk økonomi er inne i en høykonjunktur med svært rask vekst i BNP for Fastlands-Norge.

Aktiviteten i kommunal sektor har vokst noe langsommere enn verdiskapningen i fastlandsøkonomien fra 1990-tallet og framover. Likevel er det slik at målt i løpende kroner har kommunalt konsum som andel av BNP for Fastlands-Norge holdt seg om lag konstant når en korrigerer for overføringen av ansvaret for sykehusene fra fylkeskommunene til staten i 2002. En viktig forklaring på dette er det høye innslaget av lønnskostnader i offentlig tjenester, som i perioder med høy realinntektsvekst i økonomien bidrar til relativt høy prisvekst på offentlig tjenesteyting.

Aktivitetsveksten varierer gjennomgående mindre enn inntektsveksten. Dette har blant annet sammenheng med at skatteinngangen avviker fra de prognosene som legges til grunn i de økonomiske oppleggene. Aktivitets- og inntektsutviklingen fra 1990 og framover er gjort nærmere rede for i kapittel 2.2.

5.2 Investeringer

Kommunesektoren har de senere årene investert for mellom 30 og 35 milliarder kroner årlig ifølge KOSTRA-tall for de siste tre årene. Beløpene inkluderer også interkommunale selskap (IKS) og kommunale og fylkeskommunale foretak (KF og FKF). Virksomhet som er skilt ut i kommunale stiftelser eller kommunale aksjeselskap inngår derimot ikke i tallene.

I 2006 utgjorde investeringene samlet sett i underkant av 34 milliarder kroner. Dette tilsvarer i underkant av 12,5 prosent av de samlede driftsinntektene. Av de totale investeringene i 2006 kan omlag 4,5 milliarder kroner henføres til fylkeskommunene og rundt 29,5 milliarder kroner

til kommunene. Tabell 5.1 viser hvordan investeringene fordelte seg på de ulike tjenesteområdene i 2006.

Tabell 5.1 Kommunesektorens investeringer i 2004-2006, gruppert etter tjenesteområde. Inkludert interkommunale selskap (IKS) og kommunale foretak (KF og FKF)

	Samlede investeringsutgifter (1000 kr)			Andel (i prosent)		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Administrasjon	2 192 352	2 228 978	2 158 058	6,7	7,4	6,3
Barnehage	817 738	1 145 261	2 201 628	2,5	3,8	6,5
Barnevern	22 959	17 956	22 995	0,1	0,1	0,1
Bolig	3 532 568	2 586 451	2 950 462	10,8	8,6	8,7
Brann og ulykkesvern	198 204	192 505	388 278	0,6	0,6	1,1
Grunnskole	6 223 855	6 333 433	6 678 982	19,0	21,0	19,7
Kirke	340 112	319 209	417 554	1,0	1,1	1,2
Kommunehelse	152 116	207 917	120 120	0,5	0,7	0,4
Kultur	2 491 586	2 105 563	2 135 284	7,6	7,0	6,3
Kulturminner, natur og nærmiljø	1 342 995	649 645	721 511	4,1	2,2	2,1
Næring	1 023 080	1 123 538	1 716 570	3,1	3,7	5,1
Pleie og omsorg	4 699 593	3 140 605	2 995 229	14,3	10,4	8,8
Samferdsel	3 455 663	3 528 207	3 882 042	10,5	11,7	11,4
Sosialtjenesten	70 812	46 799	60 659	0,2	0,2	0,2
Tannhelse	83 187	76 292	122 586	0,3	0,3	0,4
Tjenester utenfor ordinært kommunalt tjenesteområde	131 750	191 781	164 970	0,4	0,6	0,5
Vann, avløp og renovasjon	4 008 984	3 878 849	4 446 326	12,2	12,9	13,1
Videregående opplæring	2 024 672	2 320 851	2 802 323	6,2	7,7	8,2
Investeringsutgifter i alt	32 812 226	30 093 840	33 985 577	100,0	100,0	100,0
1 pst. av samlede inntekter ¹	13,7	12,0	12,4			

¹ Definisjonen for brutto investeringsutgifter i KOSTRA avviker for definisjonen fra realinvesteringer i nasjonalregnskapet. Tallet her vil derfor avvike fra det som er oppgitt i tabell 2.1.

Nærmere hver femte krone som kommunal sektor har investert i løpet av de siste tre årene har gått til tiltak i grunnskolesektoren. Årlig investeringsnivå har ligget i størrelsesorden 6-7 milliarder kroner. Beløpene for pleie- og omsorgssektoren alene, slik de er gjengitt i tabell 5.1, vil undervurdere investeringsnivået i sektoren ettersom bygging av omsorgsboliger inngår i kommunale boliger. For et mer fullstendig bilde av investeringene i sektoren må derfor disse ses i sammenheng. Det ser i den siste treårsperioden likevel ut til å ha vært en nedtrapping i investeringsnivået i pleie- og omsorgssektoren etter hvert som handlingsplanen har faset ut, mens det har vært en sterk opptrapping i utbyggingen av barnehageplasser. Også innen VAR- og samferdselssektoren har det vært foretatt betydelige investeringer med et årlig investeringsnivå på omlag 4 milliarder kroner.

I tabell 5.2 er det sett nærmere på hvordan investeringsnivået varierer med befolkningsutviklingen. Kommunene er delt inn i kvartiler basert på befolkningsutviklingen de tre siste årene. Innbyggertallet har i denne perioden i snitt steget med i overkant av 0,7 prosent årlig. Som en ser av kvartilinndelingen, har mindre enn hver fjerde kommune hatt en vekst over landsgjennomsnittet, mens kommunene i de tre kvartilene med lavest befolkningsvekst alle har hatt en vekst under landsgjennomsnittet. Dette gjenspeiler at befolkningsutviklingen er svakest i de mindre kommunene, og at det i befolkningsveksten er størst i byene.

Tabell 5.2 Brutto investeringsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter for kommunene (ekskl. Oslo), gruppert i kvartiler etter årlig prosentvis befolkningsutvikling i perioden 2003-2006

Endring i innbyggertall	Brutto investeringsutgifter
Kommunene med sterkest befolkningsnedgang (< -0,86 prosent)	11,7
Kommunene med befolkningsnedgang fra -0,86 til -0,22 prosent	11,0
Kommuner med en befolkningsutvikling fra -0,22 til 0,59 prosent	12,3
Kommunene med sterkest befolkningsvekst (over 0,59 prosent.)	13,4

Av tabellen fremgår det en viss tendens til at investeringsnivået øker med befolkningsveksten. I de drøyt 100 kommunene med den sterkeste fraflyttingen utgjorde de samlede investeringsutgiftene i snitt 11,7 prosent, mens tilsvarende tall for kommunene med sterkest befolkningsvekst var 13,4 prosent. Tendensen forsterkes dersom en hadde snevret inn antall kommuner i hver ende av skalaen. Eksempelvis hadde de 30 kommunene med sterkest befolkningsvekst en investeringsandel på 15,9 prosent av driftsinntektene, mens investeringene i de 30 kommunene med sterkest befolkningsnedgang vill ha befolkningsvekst derimot utgjorde 11,4 prosent. Selv om tallene er noe lavere i fraflyttingskommuner, viser tallene at også kommuner med en relativt kraftig befolkningsnedgang foretok betydelige investeringer i 2006.

5.3 Sysselsetting i offentlig forvaltning og næringsvirksomhet i 2005 og 2006

I avsnitt 5.3 benyttes Statistisk sentralbyrås registerbaserte sysselsettingsstatistikk for å studere sysselsettingen i offentlig forvaltning og næringsvirksomhet. Datamaterialet er fordelt på kommunal, fylkeskommunal og statlig forvaltning, mens resten av sysselsettingen omfatter kommuneforetakene og øvrig næringsvirksomhet.

Av totalt antall sysselsatte i landet, jobber 30 prosent i offentlig forvaltning. 21 prosent er sysselsatt i kommunesektoren. Totalt for landet økte antall sysselsatte med 3,5 prosent fra 2005 til 2006. Sysselsettingen i kommunesektoren økte med 1,5 prosent.

Andelen sysselsatte som arbeider i kommunen øker med avtagende innbyggertall. Blant de sysselsatte bosatt i kommuner med færre enn 3 000 innbyggere arbeider 27 prosent i kommunen, mens tilsvarende tall for kommuner med mer enn 50 000 innbyggere er 13 prosent.

En sammenlikning av sysselsatte fordelt etter arbeidssted og etter bosted gir indikasjon på netto pendlingsstrømmer. I gruppen av store kommuner med over 50 000 innbyggere er det flere som pendler inn til kommunen enn ut, og dette gjelder for sysselsatte i alle sektorer.

5.3.1 Sysselsetting etter sektor

Ifølge foreløpige sysselsettingstall fra Statistisk sentralbyrå var det 2 389 000 sysselsatte personer i Norge i 4. kvartal 2006, se tabell 5.3. Av disse arbeider i underkant av 30 prosent i offentlig forvaltning, som består av kommunene, fylkeskommunene og statsforvaltningen. Resterende 70 prosent arbeider innenfor næringsvirksomhet medregnet kommuneforetakene.

Tabell 5.3 Sysselsetting per 4. kvartal etter sektor. 2005-2006

	Antall sysselsatte		Andel sysselsatte		Absolutt endring 2005-06	Prosentvis endring 2005-06
	2005	2006	2005	2006		
I alt	2 308 100	2 389 000	100,0	100,0	80 900	3,5
Kommunesektoren	487 800	494 900	21,1	20,7	7 100	1,5
Kommuner ¹	401 600	407 600	17,4	17,1	6 000	1,5
Fylkeskommuner	40 600	41 700	1,8	1,7	1 100	2,7
Kommuneforetak	45 600	45 600	2,0	1,9	0	0,0
Statsforvaltningen	248 100	252 800	10,7	10,6	4 700	1,9
Annen næringsvirksomhet ²	1 572 200	1 641 300	68,1	68,7	69 100	4,4

¹ Inkludert Oslo

² Ekskludert kommuneforetakene

Ifølge tabell 5.3 gikk antall sysselsatte i Norge opp med 3,5 prosent fra 4. kvartal 2005 til 4. kvartal 2006. Dette er en økning på nær 81 000 personer. I offentlig forvaltning var det en økning på 1,7 prosent, noe som tilsvarer i underkant av 12 000 personer.

I kommunene økte sysselsettingen med 1,5 prosent. Det var størst økning i antall sysselsatte innen helse- og sosialtjenester. Omtrent 57 prosent av de ansatte i kommunene jobbet i denne sektoren i 4. kvartal 2006. I fylkeskommunene økte sysselsettingen med 2,7 prosent. Nær 82 prosent av de ansatte i fylkeskommunene arbeider i undervisningsnæringen, og det var denne næringen som hadde den største absolutte økningen.

For kommuneforetakene viser statistikken uendret sysselsetting fra 4. kvartal 2005 til 4. kvartal 2006. Dersom en ser på tall for 4. kvartal i henholdsvis 2003 og 2004 viser disse en økning i antall sysselsatte i kommuneforetakene. Dette som en følge av at flere kommuner opprettet kommuneforetak som erstatning for kommunal tjenesteproduksjon. I 4. kvartal 2005 ble det imidlertid registrert en nedgang i sysselsettingen i denne sektoren.

Den største sysselsettingsveksten fant sted i sektoren for annen næringsvirksomhet, hvor antall sysselsatte økte med om lag 69 100 personer eller 4,4 prosent.

5.3.2 Sysselsetting etter kommunestørrelse

Tabell 5.4 viser hvordan sysselsettingen fordeler seg mellom ulike sektorer avhengig av størrelsen på bostedskommunen. Andelen sysselsatte som arbeider i kommunen øker med avtagende innbyggertall. Av alle sysselsatte i kommuner med under 3 000 innbyggere, arbeider over en fjerdedel i kommunal sektor. I kommunene Bjarkøy og Nesseby arbeider over 40 prosent av de sysselsatte i kommunen, og disse kommunene har størst sysselsettingsandel i kommunen. I Oslo kommune arbeider i underkant av 12 prosent av de sysselsatte i kommunen noe som gjør Oslo til den kommunen med minst sysselsettingsandel i kommunen.

Boks 5.1 Om statistikkgrunnlaget

Statistikken i dette kapitlet bygger på Statistisk sentralbyrås registerbaserte sysselsettingsstatistikk. Dataene er basert på flere ulike registre der de viktigste er Rikstrygdeverkets arbeidstakerregister, Skattedirektoratets lønns- og trekkoppgaverregister og selvangivelsesregister, registeret over vernepliktige fra Vernepliktsverket, registeret over sivilarbeidere fra Siviltjenesteadministrasjonen og Enhets/Bedrifts- og foretaksregisteret.

Sysselsatte er definert som antall lønnstakere og selvstendig næringsdrivende i alderen 15-74 år som utførte arbeid av minst én times varighet på referansetidspunktet, og personer som har et slikt arbeid, men som var midlertidig fraværende på grunn av sykdom, ferie, lønnet permisjon eller lignende. For sysselsatte med flere arbeidsforhold i referanseuken, blir bare hovedarbeidsforholdet medregnet. Definisjonen av sysselsatte personer benyttet i Arbeidskraftsundersøkelsen (AKU) tilsvarer definisjonen i registerstatistikken.

Registerstatistikken og AKU viser noe lavere sysselsettingstall enn nasjonalregnskapet. Viktigste årsak til avvik er at registerstatistikken og AKU måler sysselsetting for bosatte i Norge, mens nasjonalregnskapet også inkluderer utenlandske lønnstakere i innenlandsk produksjonsaktivitet, herunder utenlandske sjømenn på norskeide skip. I sysselsettingsberegningene for offentlig forvaltning i nasjonalregnskapet er det benyttet en indirekte metode med omregning av lønnskostnader fra offentlige regnskaper til årsverkstall og sysselsatte personer. Dette sammenholdes og avstemmes delvis mot registerstatistikk. Ved avstemning av samlet sysselsetting i Norge utnytter nasjonalregnskapet hovedsakelig informasjon fra AKU.

Kommuneforetak består av kommunal forretningsdrift og selvstendige kommuneforetak, og omfatter forvaltningsbedrifter som er næringsrettet (f.eks. havnekasser, kinoer, kommunale skoger). Ifølge SSBs institusjonelle sektorgruppering defineres kommunal forretningsdrift som foretak med eget særregnskap som er en del av kommunene eller fylkeskommunene og egne juridiske selskaper hvor kommunene eller fylkeskommunene har ubegrenset økonomisk ansvar.

Selvstendige kommuneforetak er kommunale og fylkeskommunale aksjeselskaper, interkommunale selskaper (IKS) regulert i lov om interkommunale selskaper, samt andre kommunale/fylkeskommunale selskaper med egen juridisk status og begrenset økonomisk ansvar.

Kommuner og kommunal virksomhet, kirkelige fellesråd og kirkesøkn utgjør den institusjonelle sektoren kommuner. Sektoren fylkeskommuner består av fylkeskommuner og fylkeskommunal virksomhet. Kommuner og fylkeskommuner omfatter virksomhet som ikke er næringsrettet (f.eks. skoler, kultur og vannforsyning).

Mønsteret er motsatt i statsforvaltningen. Der øker andelen sysselsatte med økende kommunestørrelse. I kommuner med over 50 000 innbyggere, eksklusiv Oslo, arbeidet i overkant av 13 prosent av de sysselsatte i statsforvaltningen. I denne gruppen av kommuner hadde Tromsø den største andelen av de sysselsatte i statsforvaltningen, med en andel på i overkant av 24 prosent.

Næringsvirksomheten viser samme mønster som statsforvaltningen. Det vil si at andelen sysselsatte øker med økende kommunestørrelse. I Nesseby kommune er sysselsettingsandelen innenfor næringsvirksomheten lavest med i underkant av 43 prosent, mens Klepp kommune ligger på topp med en sysselsettingsandel på nær 79 prosent.

Tabell 5.4: Sysselsatte etter sektor og størrelse på bostedskommune. Prosent av sysselsatte i alt etter kommunestørrelse. 4. kvartal 2006

	Kommuner ¹	Fylkes- kommuner	Stats- forvaltningen	Kommune- foretak	Nærings- virksomhet	I alt	Andel av totalt sysselsatte
Hele landet	17,1	1,7	10,6	1,9	68,7	100,0	100,0
Oslo	11,7	0,4	14,4	1,2	72,4	100,0	12,3
Over 50 000 innb	14,3	1,8	13,4	1,5	69,0	100,0	24,0
20-50 000 innb	16,3	2,1	11,1	1,6	69,0	100,0	21,0
10-20 000 innb	17,7	2,0	9,6	2,3	68,5	100,0	17,0
5-10 000 innb	20,3	2,1	7,3	2,5	67,8	100,0	13,6
3-5 000 innb	23,0	1,8	5,7	2,5	66,9	100,0	6,2
Under 3 000 innb	27,0	1,5	5,3	3,1	63,2	100,0	5,9

¹ Inkludert Oslo

Tabell 5.5 viser hvordan de sysselsatte i hver enkelt sektor fordeler seg avhengig av størrelsen på henholdsvis arbeids- og bostedskommunen, og gir dermed en indikasjon på netto pendlingsstrømmer i de ulike kommunegruppene. Pendlere er personer som har sitt arbeidssted i en annen kommune enn der de bor. Dersom en gruppe av kommuner har større andel sysselsatte som arbeider i kommunen enn andel sysselsatte som er bosatt der, har kommunegruppen en nettoinnpendling. Alle andeler som indikerer nettoinnpendling er i tabellen uthevet med fet skrift.

I følge statistikken er det samlet sett nettoinnpendling til kommuner med over 50 000 innbyggere. Dette gjelder hovedsakelig alle sektorer. Det er likevel enkelte kommuner med over 50 000 innbyggere som har nettoutpendling. I kommuner med 20 000 til 50 000 innbyggere var det totalt per 4. kvartal 2006 nettoinnpendling blant ansatte som arbeidet i fylkeskommunen, de kommunale foretakene og næringsvirksomheten. Resten av kommunegruppene hadde samlet sett nettoutpendling i alle sektorer med unntak av personer sysselsatt i fylkeskommunen der tallene viser nettoinnpendling også i kommuner med 10 000 - 20 000 innbyggere.

Tabell 5.5: Sysselsatte etter sektor og størrelse på arbeids- og bostedskommune. Prosent av sysselsatte i alt etter sektor. 4. kvartal 2006

	Kommuner		Fylkeskommuner		Statsforvaltningen		Kommuneforetak		Næringsvirksomhet		Totalt	
	Arb.sted	Bosted	Arb.sted	Bosted	Arb.sted	Bosted	Arb.sted	Bosted	Arb.sted	Bosted	Arb.sted	Bosted
Hele landet	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Oslo	9,4	8,4	0,7	2,5	23,7	16,7	13,1	7,9	18,3	12,9	17,0	12,3
Over 50 000 innb	21,2	20,1	28,2	25,0	33,8	30,4	21,3	18,9	26,9	24,1	26,6	24,0
20-50 000 innb	19,9	20,0	27,3	24,8	21,6	22,0	18,8	18,0	21,4	21,1	21,2	21,0
10-20 000 innb	16,6	17,6	20,6	19,9	11,2	15,3	18,2	20,1	13,0	16,9	13,6	17,0
5-10 000 innb	15,5	16,2	14,6	16,4	5,8	9,3	14,8	17,4	10,5	13,4	11,0	13,6
3-5 000 innb	8,2	8,4	4,8	6,4	1,8	3,4	6,6	8,3	4,6	6,1	5,0	6,2
Under 3 000 innb	9,2	9,3	3,8	5,1	2,1	2,9	7,2	9,4	5,3	5,4	5,6	5,9

6 Priser og kostnader

Dette kapitlet omhandler pris- og kostnadsutviklingen i kommunesektoren. I avsnitt 6.1 omtales den kommunale deflatoren, og i avsnitt 6.2 omtales kort lønnsutviklingen i kommunesektoren og innenfor de ulike tjenesteområdene.

6.1 Kommunal deflator

Kostnadsdeflatoren for kommunesektoren utarbeides i Finansdepartementet i forbindelse med utformingen av det økonomiske opplegget for sektoren. Den beregnes som et veid gjennomsnitt av følgende tre elementer: Lønnskostnader, kjøp av varer og tjenester i driften (produktinnsats) og bruttoinvesteringer. Beregningen av pristall for kommunene er en integrert del av et omfattende tallarbeid i tilknytning til nasjonalbudsjettene, og utgjør en del av grunnlaget for vurderinger av utviklingen og utsiktene for norsk økonomi.

Deflatoren benyttes blant annet til å beregne realveksten i kommunesektorens inntekter. Fordi anslag på den kommunale deflatoren for det enkelte år vil være heftet med usikkerhet, vil det også være usikkerhet knyttet til beregnet realvekst i kommunesektorens inntekter. For 2008 er den kommunale deflatoren beregnet til 4,2 prosent, blant annet basert på en anslått lønnsvekst på 5 prosent.

For 2007 er anslaget på den kommunale deflatoren oppjustert med 0,2 prosentpoeng siden Revidert Nasjonalbudsjett 2007 til 3,8 prosent. Oppjusteringen er knyttet til høyere prisvekst på investeringer. Deflatoren for 2007 er basert på en anslått årslønnsvekst for kommunale arbeidstakere på 4,8 prosent, som er i overensstemmelse med den rammen som KS la til grunn for lønnsoppgjøret. Prisveksten for driftsutgifter utenom lønn er i 2007 anslått til 1 prosent. Den lave prisveksten skyldes særlig en betydelig nedgang i elektrisitetsprisene. Det kan være noe usikkerhet knyttet til omfanget av prisbinding i de kontraktene som kommunene benytter for kjøp av elektrisitet. Det er også knyttet usikkerhet til beregnet prisvekst for investeringer, som for 2007 er anslått til 4 prosent. Økte fortjenestemarginer i bygge- og anleggsnæringen kan trekke opp prisveksten, mens økt produktivitet kan trekke prisveksten ned.

Beregnet kostnadsvekst i kommunene vil bli oppdatert med ny informasjon når det foreligger ny statistikk for lønns- og prisveksten.

Vedlegg 6 viser utviklingen i deflatoren og de ulike delkomponentene fra 1989 og framover.

6.2 Lønn og lønnsutvikling

Lønnskostnadene er den klart største utgiftskomponenten i kommunesektoren. I dette avsnittet ses det nærmere på gjennomsnittlig årslønn og årslønnsvekst.

Tabell 6.1 viser at gjennomsnittlig årslønnsvekst i 2006 var høyest for arbeidstakere innen finanstjenester med 5,6 prosent og lavest for undervisningspersonell i kommunal sektor med 2,6 prosent og industriarbeidstakere innen NHO-området med 3,6 prosent. Årslønnsveksten for kommuneansatte inkludert undervisningspersonell var på 4,1 prosent, mens statsansatte hadde en årslønnsvekst på 4,5 prosent.

Tabell 6.1 Årslønnsvekst per årsverk i prosent og lønn per årsverk 2006 for noen store forhandlingsområder

Forhandlingsområde	Gjennomsnittlig årslønnsvekst			Lønn per årsverk	Lønn heltidsansatte
	1996-2001	2001-2006	2006	2006	2006
Industri i alt (NHO)	4,9	4,3	4,3	384 200	
Industriarbeidere (NHO)	4,7	3,8	3,6	317 800	
Industrifunksjonærer (NHO)	5,2	4,7	4,6	474 800	
Varehandel (HSH)	4,9	4,2	4,2		331 600
Finanstjenester	-	5,6	5,6		455 300
Statsansatte	4,8	4,4	4,5	366 300	
Kommuneansatte (KS inkl bedr.medl) *)	4,5	4,3	4,1	329 600	
Undervisningspersonell i komm.sekt *)	5,6	4,5	2,6	376 800	
Helseforetak (NAVO)	-	4,4	3,7		378 700
Øvrige bedrifter (NAVO)	-	4,2	4,8	345 800	

Kilde: NOU 2007: 03 Om grunnlaget for inntektsoppgjørene 2007 (tallene for helseforetak er hentet fra "Rapport etter inntektsoppgjørene 2007").

*) I 2004 og 2005 inngår undervisningsstillinger utenom Oslo både i tallene for undervisningspersonell og kommuneansatte. Fra og med 2004 omfatter tallene for kommuneansatte også ansatte i Oslo kommune inkludert undervisningspersonell.

I perioden 1996 til 2001 hadde undervisningspersonell en noe sterkere årlig årslønnsvekst enn de øvrige forhandlingsområdene med 5,6 prosent, mens kommuneansatte (eksklusiv undervisningspersonell) hadde lavere årslønnsvekst enn de andre områdene med 4,5 prosent. I perioden 2001 til 2006 var den årlige årslønnsveksten høyest innen finanstjenester med 5,6 prosent og lavest for industriarbeidere med 3,8 prosent. Kommuneansatte hadde i denne perioden en årlig årslønnsvekst på 4,3 prosent og undervisningspersonell hadde en vekst på 4,5 prosent. Tallene for kommuneansatte i denne perioden var eksklusiv undervisningspersonell frem til 2003 og inklusiv undervisningspersonell fra og med 2004. Industriarbeidere og kommuneansatte har lavere lønn per årsverk enn de øvrige gruppene.

Tabell 6.2 viser gjennomsnittlig månedsførtjeneste (grunnlønn pluss faste og variable tillegg) per 1.12.06 for kommunalt ansatte fordelt på tjenestested og prosentvis vekst fra 01.12.05 til 1.12.06. Lønnsveksten i tabell 6.1 og 6.2 er derfor ikke direkte sammenliknbare. I tabell 6.1 ser vi på gjennomsnittlig årslønnsvekst, mens vi i tabell 6.2 ser på endringer månedsførtjenesten per 1.12 de enkelte år.

Tabell 6.2 Kommunal forvaltning. Antall avtalte årsverk og gjennomsnittlig månedsførtjeneste * 12 per 1.12.06. Prosentvis vekst i månedsførtjeneste fra året før og gjennomsnittlig årlig vekst 1.12.03-1.12.06. Fordelt på kommunale sektorer

	Årsverk per 1.12.06	Månedsførtj.*12 per 1.12.06	Gjennomsnittlig årlig prosentvis vekst 1.12.03-1.12.06	Prosentvis vekst 1.12.05-1.12.06
I alt	308 575	334 200	4,2	5,2
Av dette:				
Sentraladm	20 658	338 500	4,6	6,6
Grunnskole	72 192	353 800	3,5	3,4
Videregående	31 103	373 200	2,9	3,6
Barnehager / SFO	32 879	285 200	4,8	6,4
Pleie/omsorg	110 543	326 400	5,7	6,4
Kultur	5 849	319 900	4,8	5,5
Teknisk	21 146	321 900	4,7	5,4

Kilde: Lønns- og personalstatistikk. PAI/KS

*) Årsverkstallene i denne tabellen vil avvike fra årsverkstallene i tabell 2.5 pga grupperingsforskjeller og forskjeller i statistikkilde.

Tabell 6.2 viser at i kommuneforvaltningen var gjennomsnittlig månedsfortjeneste per 1.12.06 høyest innenfor videregående skole og grunnskolen, og lavest barnehager/SFO.

Det var størst økning i månedsfortjenesten fra 1.12.05 til 1.12.06 innen for sentraladministrasjon med 6,6 prosent og barnehager og pleie og omsorg med 6,4 prosent. Det var lavest vekst innenfor grunnskole og videregående skole med henholdsvis 3,4 og 3,6 prosent. De seneste 3 årene har det vært størst økning innenfor pleie og omsorg med en årlig vekst på 5,7 prosent og lavest innenfor videregående skole med 2,9 prosent.

7 Netto driftsresultat

Dette kapitlet omhandler utviklingen i brutto og netto driftsresultat målt som andel av totale driftsinntekter. Kapittel 7.1 viser hvordan indikatorene defineres og forstås. Kapittel 7.2 gir en beskrivelse av utviklingen i netto driftsresultat for kommunesektoren samlet. Kapittel 7.3 og 7.4 redegjør for utviklingen i driftsresultat for kommuner og grupper av kommuner, mens kapittel 7.5 gir en kort beskrivelse av utviklingen for fylkeskommunene.

Utvalget betrakter netto driftsresultat som hovedindikatoren for mål på økonomisk balanse i kommunesektoren. For kommunesektoren samlet sett har det vært en klar økning i netto driftsresultat de tre siste årene. Etter at netto driftsresultat var nede i 0,6 prosent av inntektene i 2002 og 2003, økte netto driftsresultat til 2,2 prosent i 2004, videre til 3,6 prosent i 2005 og kom opp i 5,5 prosent i 2006. Hvis vi tar utgangspunkt i siste 10-årsperiode var netto driftsresultat i 2006 det høyeste kommunesektoren har oppnådd, mens netto driftsresultat i 2002 og 2003 var de laveste. Det har således skjedd en betydelig bedring i den økonomiske balansen i kommunesektoren de siste tre årene. Dette reflekterer at den årlige veksten i driftsinntektene har vært høyere enn veksten i driftsutgiftene disse årene.

Fra 2005 til 2006 økte netto driftsresultat i kommunene utenom Oslo fra 3,5 til 5,2 prosent. I Oslo økte netto driftsresultat fra 3,6 til 8,0 prosent, mens fylkeskommunene hadde en økning fra 3,6 til 5,3 prosent. Det er således forholdsvis små forskjeller i netto driftsresultat mellom kommunene og fylkeskommunene, men det er til dels store forskjeller mellom de enkelte kommunene og mellom de enkelte fylkeskommunene.

Antall kommuner med negativt netto driftsresultat har fortsatt å gå ned fra 2005 til 2006. I 2006 var det bare 5 prosent av kommunene som hadde negativt netto driftsresultat. Dette var en nedgang fra 17 prosent i 2005. Mens det var kommuner med mindre enn 20 000 innbyggere som hadde størst andel kommuner med negativt driftsresultat i 2005, er det små forskjeller i forhold til kommunestørrelse i 2006. Mens samtlige fylkeskommuner hadde positivt netto driftsresultat i 2004 og 2005, var det en fylkeskommune som hadde negativt driftsresultat i 2006, noe som skyldes at fylkeskommunen har endret føringen av bundne fond/kortsiktig gjeld.

Utvalget anbefaler at netto driftsresultat over tid bør utgjøre om lag tre prosent av driftsinntektene. I den siste 10-årsperioden er det tre år hvor netto driftsresultat har vært høyere enn dette og syv år hvor det har vært lavere. I tillegg til de to siste årene var netto driftsresultat høyere enn tre prosent i 1997, da netto driftsresultat var på 4,6 prosent.

Tallene bygger på KOSTRA-tall for kommuneregnskapene. Kommunale foretak mv. inngår ikke i tallgrunnlaget. I og med at en del kommuner organiserer deler av virksomheten i kommunale foretak mv., vil vi isolert sett få bedre tallgrunnlag om vi legger konsernregnskapene i KOSTRA til grunn. På den annen side er kvaliteten på dataene i konsernregnskapene dårligere enn for kommuneregnskapene. Utvalget regner med at kvaliteten på konserntallene etter hvert vil bli god nok til at disse kan brukes i stedet for tall fra kommunekasseregnskapene.

7.1 Indikatorer og tallgrunnlag

Netto driftsresultat er utvalgets hovedindikator for mål på økonomisk balanse i kommunesektoren. For å supplere bildet av den finansielle utviklingen i sektoren ser utvalget også på indikatorene brutto driftsresultat (eksklusiv avskrivninger) og korrigert netto driftsresultat.

Brutto driftsresultat (ekskl. avskrivninger) - Driftsinntekter fratrukket driftsutgifter eksklusive resultatet av eksterne finanstransaksjoner. Brutto driftsresultat angir resultatet av den ordinære drift, det vil si administrasjon og tjenesteproduksjon.

Netto driftsresultat - Driftsinntekter fratrukket driftsutgifter inkludert eksterne finanstransaksjoner. Til forskjell fra brutto driftsresultat er renter, avdrag, utbytte og kursendringer på markedsbaserte finansielle omløpsmidler inkludert. Indikatoren viser dermed hva kommunene sitter igjen med av løpende inntekter etter at alle løpende utgifter er utgiftsført. Netto driftsresultat kan benyttes til finansiering av investeringer eller avsettes til senere bruk.

Korrigert netto driftsresultat - Korreksjonen av netto driftsresultat gjøres ved å erstatte avdragene i kommuneregnskapet med kapitalslit/avskrivninger fra nasjonalregnskapet. Disse avskrivningene er basert på gjenanskaffelsesverdi. Korrigert netto driftsresultat kan gi en indikasjon på i hvilken grad kommunesektoren har satt av tilstrekkelige midler til å gjenanskaffe sine varige driftsmidler uten at gjeldsbyrden øker.

De tre indikatorene (brutto driftsresultat, netto driftsresultat og korrigert netto driftsresultat) gir informasjon om forholdet mellom inntekter og utgifter i sektoren. Kommuneloven stiller balansekrav om at driftsresultatet som et minimum må være tilstrekkelig til å dekke renter, avdrag og nødvendige avsetninger. Et negativt netto driftsresultat vil være i strid med balansekravet med mindre det brukes av tidligere avsatte driftsinntekter.

Med hensyn til å vurdere den økonomiske balansen i kommunesektoren er det av betydning i hvilken grad formuesbevaringsprinsippet er ivaretatt. Utvalget definerte formuesbevaringsprinsippet slik i sin rapport av november 2001¹:

”Formuesbevaring innebærer at brutto driftsresultat (løpende driftsinntekter fratrukket løpende driftsutgifter) skal være tilstrekkelig til å dekke netto renteutgifter (renteutgifter fratrukket renteinntekter) og avskrivninger/kapitalslit.”

Vurdert i forhold til dette er det en svakhet at netto driftsresultat baseres på netto avdrag i stedet for avskrivninger. Verdien av en kapitalbeholdning vil reduseres i løpet av en periode som følge av kapitalslit, det vil si normal slitasje, skade og foreldelse. Varige driftsmidler som for eksempel sykehjem eller skolebygninger fornyer ikke seg selv, men ”forbrukes” over tid. For å få et bedre inntrykk av hvorvidt formuesbevaringsprinsippet, slik utvalget har definert det over, er oppfylt for sektoren samlet sett, beregner utvalget et *korrigert* netto driftsresultat.

Korrigeringen av netto driftsresultat gjøres ved å erstatte netto avdrag fra kommuneregnskapet med beregnet kapitalslit fra nasjonalregnskapet. Tallene for kapitalslit hentes fra nasjonalregnskapet og basert på gjenanskaffelseskost. Etter en revisjon av nasjonalregnskapet har Statistisk sentralbyrå oppjustert kapitalslitet for perioden 1970-2005. I KOSTRA er avskrivningene basert på anskaffelseskost. Dette gjør at korrigert netto driftsresultat bare kan beregnes for kommunesektoren som helhet. For en nærmere omtale av måling av avskrivninger og kapitalslit i kommunene vises det til utvalgets rapport fra november 2003.

¹ Utvalget tok i sin rapport av november 2001 utgangspunkt i at kravet i kommuneloven om driftsbalanse er en ”praktisk operasjonalisering av det såkalte formuesbevaringsprinsippet”.

Forskjellen mellom avskrivninger og avdrag skyldes flere forhold. Forhold som isolert sett tilsier at avdragene er lavere enn avskrivningene er at avdragene beror på historisk kost og lånefinansieringsgrad. Et annet forhold som isolert sett kan peke i retning av høyere avdrag enn avskrivninger, vil være om avdragstiden på lånene er kortere enn avskrivningsperioden. Forskjeller i lånefinansiering og avdragstid kommunene imellom, gjør at også forskjellene mellom avdrag og avskrivninger vil variere. Lav lånefinansiering og lang avdragstid vil gi relativt sett høye avskrivninger i forhold til avdragene.

Tall for kommunesektoren samlet sett viser at avskrivningene er høyere enn avdragene. Dette tilsier at avdragene undervurderer størrelsen på det årlige kapitalslitet basert på gjenanskaffelsesverdi. Dersom en ønsker å si noe om i hvilken grad kommunesektoren har satt av tilstrekkelige midler til å gjenanskaffe sine varige driftsmidler uten at gjeldsbyrden øker, vil gjenanskaffelsesverdi bedre ivareta hensynet. Dette betyr videre at netto driftsresultat vil være høyere enn korrigert netto driftsresultat. Hvis vi samtidig antar at korrigert netto driftsresultat lik null er tilstrekkelig til at kommunesektoren kan sette av nok midler til å dekke kapitalslitet, tilsier dette at netto driftsresultat må være større enn null for sektoren samlet sett.

Avviket mellom netto driftsresultat og korrigert netto driftsresultat er påvirket av en rekke forhold som vil kunne endre seg over tid. Utvalget har anslått at kommunesektoren over tid bør ha et netto driftsresultat på om lag tre prosent av driftsinntektene for å kunne ivareta formuesbevaringsprinsippet. Det er viktig å presisere at dette nivået på netto driftsresultat er sett i forhold til kommunesektoren som helhet. Hvilket nivå netto driftsresultat bør ligge på i den enkelte kommune og fylkeskommune, avhenger blant annet av andel lånefinansiering i den enkelte kommune. Kommuner med høy lånefinansiering vil kunne oppfylle formuesbevaringsprinsippet selv om netto driftsresultat er lavere enn tre prosent. På den annen side vil kommuner med høy lånefinansiering normalt ha relativt lav formue, noe som isolert sett kan tilsa at disse kommunene har behov for å bygge opp formue (betale ned gjeld).

Tallgrunnlaget er basert på regnskapstall fra Statistisk sentralbyrå. Tallgrunnlaget for 2006 omfatter 428 av 431 kommuner.

7.2 Netto driftsresultat for kommunesektoren samlet 2002-2006

Kommunesektoren hadde et samlet netto driftsresultat på 5,5 prosent av de totale driftsinntektene i 2006. Dette er 1,9 prosentenheter høyere enn i 2005. I likhet med netto driftsresultat ble også brutto driftsresultat (utenom avskrivninger) betydelig styrket i 2006. Kommunesektoren hadde et brutto driftsresultat på 7,5 prosent i 2006. Dette er 2,0 prosentenheter høyere enn i 2005.

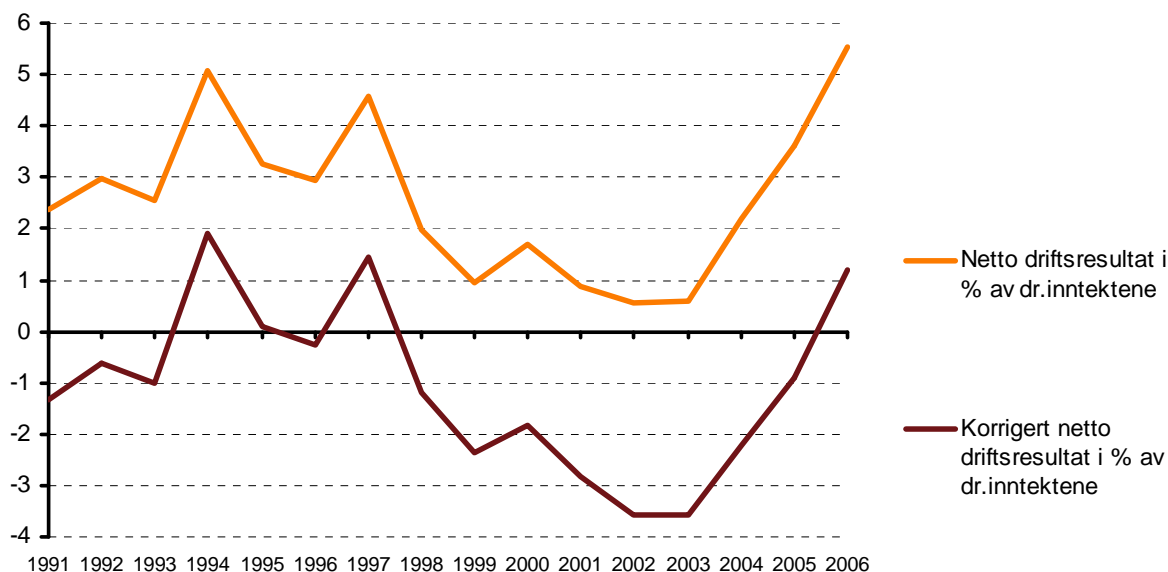
Tabell 7.1: Utviklingen i brutto og netto driftsresultat målt i prosent av de totale driftsinntektene for kommunesektoren samlet 2002-2006

	2002	2003	2004	2005	2006
Brutto driftsresultat (ekskl. avskrivninger)	3,2	2,5	4,5	5,5	7,5
Netto driftsresultat	0,6	0,6	2,2	3,6	5,5

I figur 7.1 vises utviklingen i netto driftsresultat og korrigert netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene. I 2006 var korrigert netto driftsresultat på 1,2 prosent av driftsinntektene. Dette var en økning fra -0,9 prosent i 2005. Dette er første gang korrigert netto driftsresultat har vært større enn null siden 1997. Målt som andel av inntektene har korrigert netto driftsresultat i

gjennomsnitt vært vel 3 prosent lavere enn netto driftsresultat. De senere årene har differansen mellom korrigert netto driftsresultat og netto driftsresultat kommet opp i over 4 prosent.

Figur 7.1 Netto driftsresultat og korrigert netto driftsresultat i prosent av totale driftsinntekter 1991-2006

Forskjellen mellom netto driftsresultat og korrigert netto driftsresultat er lik forskjellen mellom avdrag og avskrivninger. Forskjellen mellom avdrag og avskrivninger er påvirket av flere forhold. Forskjellen vil øke desto høyere investeringsutgiftene er i forhold til driftsinntektene, desto lavere andel av investeringene som er lånefinansiert og desto sterkere prisstigningen er.

Tabell 7.2 Investeringsutgifter, bruk av lån, avskrivninger og avdrag. Årlig gjennomsnitt 1991-2006

	1991-95	1996-00	2001-06
Brutto investeringsutgifter i prosent av samlede driftsinntekter	8,4	10,8	12,4
Netto investeringsutgifter i prosent av samlede driftsinntekter	6,0	7,5	8,9
Netto bruk av lån i prosent av brutto investeringsutgifter	46,8	52,8	83,6
Avskrivninger i prosent av samlede driftsinntekter	6,1	6,2	6,9
Avdrag i prosent av samlede driftsinntekter	2,7	3,0	2,7
Avvik mellom avskrivninger og avdrag	3,4	3,2	4,2

Når forskjellen mellom avdrag og avskrivninger har økt de senere årene, bør dette ses i sammenheng med at investeringsutgiftene har ligget på et høyere nivå enn tidligere (se tabell 7.2). Dette har gitt økte avskrivninger, mens det kan se ut som avdragene ikke har økt slik som økningen i investeringene skulle tilsi. Også økningen i lånefinansieringen fra kommunesektorens side skulle tilsi økte avdrag. En forklaring på denne utviklingen kan være at avdragstiden på kommunesektorens låneopptak har økt. I og med at kommunenes netto driftsresultater også lå på et relativt lavt nivå tidligere på 2000-tallet, kan kommunene ha brukt økt avdragstid som et virkemiddel for å bedre netto driftsresultat på kort sikt.

Forskjellen mellom avdrag og avskrivninger vil også øke dersom kommunesektoren i økende grad danner kommunale foretak. Mens avskrivningsdataene bygger på hele kommuneforvaltningen inkludert foretakene, omfatter tallene for avdragene bare kommunekassene.

7.3 Netto driftsresultat for kommunene

Kommunene eksklusive Oslo hadde i 2006 et netto driftsresultat på 5,2 prosent av driftsinntektene, en økning på 1,7 prosentpoeng i forhold til 2005, jf. tabell 7.3. Av dette kan alt henføres til økt brutto driftsresultat (eks. avskrivninger), det vil si at sum netto renteutgifter og avdrag endret seg lite sett i forhold til driftsinntektene. Økningen i netto driftsresultat skyldes altså i hovedsak at driftsinntektene har økt mer enn driftsutgiftene. I Oslo kommune utgjorde netto driftsresultat 8,0 prosent av driftsinntektene i 2006, mot 3,6 prosent i 2005. Av økningen i netto driftsresultat i Oslo på 4,4 prosentenheter, kommer 3,7 prosent som følge av økt brutto driftsresultat (eks. avskrivninger) og 0,7 prosent som følge av at netto renteutgifter og avdrag har gått ned i forhold til driftsinntektene.

Tabell 7.3 Utviklingen i brutto og netto driftsresultat*) i prosent av totale driftsinntekter for kommunene uten Oslo og Oslo 2002-2006

	Kommunene uten Oslo		Oslo	
	Brutto driftsres.*)	Netto driftsres.	Brutto driftsres.*)	Netto driftsres.
2002	3,4	0,1	3,0	1,9
2003	3,0	0,7	0,6	-0,7
2004	4,6	2,0	2,5	1,1
2005	5,8	3,5	4,0	3,6
2006	7,5	5,2	7,7	8,0

*) Brutto driftsresultat eks. avskrivninger

Selv om høy inntektsvekst i 2004, 2005 og 2006 har styrket netto driftsresultat for kommunene samlet sett, viser tallene fortsatt variasjoner mellom kommunene.

I tabell 7.4 vises i hvilken grad det er de samme kommunene som har netto driftsresultat på minst tre prosent de forskjellige årene. I 2006 var det 304 kommuner som hadde netto driftsresultat over tre prosent. Av disse var det 73 kommuner som hadde netto driftsresultat på minst tre prosent hvert av de siste tre årene. Til sammen var det 351 kommuner som har hatt netto driftsresultat på minst tre prosent minst et av de siste tre årene. Det betyr at det er 80 kommuner som ikke har hatt netto driftsresultat på minst tre prosent noen av de tre siste årene. Alle kommunene med over 50 000 innbyggere har hatt netto driftsresultat på minst tre prosent i ett av de siste tre årene. Det er blant kommunene med 10 - 20 000 innbyggere at andelen kommuner som ikke har hatt netto driftsresultat på minst tre prosent er størst. I denne gruppen gjelder dette 16 av 57 kommuner eller om lag 28 prosent.

Tabell 7.4 Antall kommuner med over 3 prosent netto driftsresultat i hhv. alle de tre siste årene, i to av de tre siste årene og i en av de siste tre årene. Kommunene er gruppert etter innbyggertall

	Kommunegruppe						I alt
	Under 3000	3 000- 5 000	5 000- 10 000	10 000- 20 000	20 000- 50 000	Over 50000	
Antall kommuner som hadde netto driftsresultat på minst 3 prosent i 2006	121	57	54	37	23	12	304
Antall kommuner med netto driftsresultat på minst 3 prosent hvert av de siste tre årene (2004, 2005 og 2006).	32	15	12	9	2	3	73
Antall kommuner med netto driftsresultat på over 3 prosent i to av de siste tre årene	55	22	24	12	16	7	136
Antall kommuner med netto driftsresultat på over 3 prosent i ett av de siste tre årene.	52	26	33	20	8	3	142
Antall kommuner med netto driftsresultat på over 3 prosent i minst et av de siste tre årene.	139	63	69	41	26	13	351
Antall kommuner som ikke hadde netto driftsresultat på minst 3 prosent i noen av de siste tre årene.	22	12	23	16	7	0	80

Tabell 7.5 viser at antall kommuner med negative netto driftsresultat har sunket kraftig fra 2002 til 2006. I 2002 hadde 44 prosent av kommunene (189 kommuner) negativt netto driftsresultat. I 2005 hadde andelen sunket til 17 prosent av (75 kommuner), mens det i 2006 bare var 5 prosent av kommunene (20 kommuner) som hadde negativt netto driftsresultat. Mens det var blant kommuner med mindre enn 20 000 innbyggere at andelen kommuner med negativt driftsresultat var størst i 2005, er det små forskjeller i forhold til kommunestørrelse i 2006.

Tabell 7.5 Antall kommuner og prosentvis andel kommuner i hver gruppe med negativt netto driftsresultat 2002-2006. Kommunene er gruppert etter innbyggertall. Kommunene eksklusive Oslo

Innbyggertall	Antall kommuner					Prosentvis andel				
	2002	2003	2004	2005	2006	2002	2003	2004	2005	2006
<3 000	58	49	47	33	6	36	31	30	21	4
3 000 - 5 000	33	30	25	15	4	39	36	30	19	5
5 000 - 10 000	46	41	22	16	6	51	45	24	18	7
10 000 - 20 000	30	24	13	10	3	53	42	23	17	5
20 000 - 50 000	16	10	5	1	1	52	31	16	3	3
>50 000	6	4	3	0	0	55	36	27	0	0
I alt	189	158	115	75	20	44	36	27	17	5

I tabell 7.6 undersøker vi i hvilken grad det er de samme kommunene som har negativt netto driftsresultat de forskjellige årene. I 2006 var det 20 kommuner som hadde negativt netto driftsresultat. Av disse var det 6 kommuner som hadde negativt netto driftsresultat hvert av de siste tre årene. Til sammen er det 158 kommuner som har hatt negativt netto driftsresultat minst et av de siste tre årene. Det betyr at det er 273 kommuner som ikke har hatt negativt netto driftsresultat i noen av de tre siste årene. Det er blant kommunene med mer enn 20 000 innbyggere at andelen kommuner som har hatt negativt netto driftsresultat er minst.

Tabell 7.6 Antall kommuner med negativt netto driftsresultat i hhv. alle de tre siste årene, i to av de tre siste årene og i et av de siste tre årene. Kommunene er gruppert etter innbyggertall

	Kommunegruppe						I alt
	Under 3 000	3 000- 5 000	5 000- 10 000	10 000- 20 000	20 000- 50 000	Over 50 000	
Antall kommuner som hadde negativt netto driftsresultat i 2006	6	4	6	3	1	0	20
Antall kommuner med negativt netto driftsresultat de tre siste årene (2004, 2005 og 2006)	2	1	1	2	0	0	6
Antall kommuner med negativt netto driftsresultat i to av de siste tre årene	15	8	8	4	0	0	35
Antall kommuner med negativt netto driftsresultat i et av de siste tre årene	46	21	26	14	7	3	117
Antall kommuner med negativt netto driftsresultat i minst et av de tre siste årene	63	30	35	20	7	3	158
Antall kommuner som ikke har hatt negativt netto driftsresultat i noen av de tre siste årene (2004, 2005 og 2006)	98	45	57	37	26	10	273

7.4 Netto driftsresultat fordelt på grupper av kommuner

Tabell 7.7 viser utviklingen i brutto driftsresultat, netto rente- og avdragsbelastning og netto driftsresultat målt i prosent av totale driftsinntekter for kommunene gruppert etter innbyggertall for perioden 2002-2006.

I 2006 var det kommuner med under 3 000 og med mellom 3 000 og 5 000 innbyggere som hadde de høyeste netto driftsresultatene. I 2006 var netto driftsresultat i disse kommunene på henholdsvis 6,4 og 6,3 prosent. Det var kommuner med under 3 000 innbyggere som hadde sterkest økning i netto driftsresultat fra 2005 til 2006, med en økning fra 3,8 prosent i 2005 til 6,4 prosent i 2006. Den relativt høye økningen i netto driftsresultat i disse kommunene skyldtes primært en sterk økning i brutto driftsresultat, det vil si at driftsinntektene økte mer enn driftsutgiftene.

Kommuner med mellom 10 000 og 20 000 og med mellom 5 000 og 10 000 innbyggere hadde de laveste netto driftsresultatene i 2006. I disse kommunene var netto driftsresultat på henholdsvis 4,1 og 4,2 prosent. Det var kommuner med over 50 000 innbyggere som hadde svakest vekst i netto driftsresultat fra 2005 til 2006, med en økning fra 5,1 prosent i 2005 til 6,1 prosent i 2006. Den relativt sett svake veksten i netto driftsresultat i disse kommunene skyldtes en relativt svak vekst i brutto driftsresultat, det vil si at kommuner med over 50 000 innbyggere hadde mindre forskjell mellom vekst i driftsinntekter og driftsutgifter enn gjennomsnittet. På den annen side hadde disse kommunene størst nedgang i avdrag og renteutgifter sett i forhold til driftsinntektene.

Sett i forhold til driftsinntektene var avdrag og netto renteutgifter høyest i kommuner med mellom 5 000 og 20 000 innbyggere med 3,0 prosent av driftsinntektene, og lavest i kommuner med over 50 000 innbyggere med 1,3 prosent.

Tabell 7.7 Brutto driftsresultat*), netto renter og avdrag og netto driftsresultat målt i prosent av totale driftsinntekter i kommunene utenom Oslo 2002-2006. Kommunene gruppert etter innbyggertall

Innb. tall	Årlig gjennomsnitt 2002-2004			2005			2006		
	Brutto drifts-res.*)	Netto renter og avdrag	Netto drifts-res.	Brutto drifts-res.*)	Netto renter og avdrag	Netto drifts-res.	Brutto drifts-res.*)	Netto renter og avdrag	Netto drifts-res.
<3000	4,4	2,5	1,8	5,6	1,8	3,8	8,5	2,1	6,4
3 000 - 5 000	4,5	3,2	1,2	5,8	1,9	3,9	8,5	2,2	6,3
5 000 -10 000	4,1	3,2	0,7	5,1	2,7	2,4	7,1	3,0	4,1
10 000 -20 000	4,3	3,5	0,9	5,3	3,1	2,2	7,3	3,0	4,2
20 000 -50 000	3,7	2,7	1,0	5,6	2,2	3,4	7,2	2,3	4,9
>50 000	2,4	1,7	0,6	6,8	1,8	5,1	7,4	1,3	6,1
I alt	3,7	2,7	0,9	5,8	2,3	3,5	7,5	2,3	5,2

*) Brutto driftsresultat eks. avskrivninger

Når vi sammenlikner resultatene i 2006 med perioden 2002 til 2004, er det kommuner med over 50 000 innbyggere som har hatt sterkest økning i netto driftsresultat. Disse kommunene hadde også sterkest økning i brutto driftsresultat. Økningen i netto driftsresultat har vært lavest i kommuner med mellom 5 000 og 10 000 innbyggere. Disse kommunene hadde også lavest økning i brutto driftsresultat. Det er kommuner med mellom 3 000 og 5000 innbyggere som har hatt størst nedgang i avdrag og renteutgifter sett i forhold til driftsinntektene, mens kommuner med mellom 5 000 og 10 000 innbyggere har hatt lavest nedgang i avdrag og renteutgifter.

Tabell 7.8 Brutto driftsresultat*), netto renter og avdrag og netto driftsresultat målt i prosent av totale driftsinntekter i kommunene eksklusive Oslo 2001-2005. Kommunene gruppert etter landsdel

Landsdel	Årlig Gjennomsnitt 2002-2004			2005			2006		
	Brutto drifts-res.*)	Netto renter og avdrag	Netto drifts-res.	Brutto drifts-res.*)	Netto renter og avdrag	Netto drifts-res.	Brutto drifts-res.*)	Netto renter og avdrag	Netto drifts-res.
Akershus	6,5	4,8	1,7	8,8	4,5	4,3	10,9	4,3	6,5
Hedmark og Oppland	3,9	1,9	1,9	5,2	2,8	2,4	7,7	2,6	5,1
Sør-Østlandet	2,3	1,9	0,3	4,8	1,2	3,6	7,0	1,1	5,8
Agder og Rogaland	3,0	1,2	1,7	5,5	0,9	4,6	6,0	1,1	4,9
Vestlandet	2,0	2,1	-0,2	5,1	1,6	3,5	6,2	1,5	4,6
Trøndelag	6,2	4,5	1,7	6,1	2,7	3,4	8,5	2,9	5,5
Nord-Norge	5,5	4,6	0,8	6,5	4,1	2,5	8,4	4,0	4,3
I alt	3,7	2,7	0,9	5,8	2,3	3,5	7,5	2,3	5,2

*) Brutto driftsresultat eks. avskrivninger

I 2006 var netto driftsresultat høyest i kommuner i Akershus med 6,5 prosent. Det var kommuner i Hedmark og Oppland som hadde sterkest økning i netto driftsresultat fra 2005 til 2006, med en økning fra 2,4 prosent i 2005 til 5,1 prosent i 2006. Økningen i netto driftsresultat i kommuner i Hedmark og Oppland skyldes både en relativt sterk økning i brutto driftsresultat og nedgang i avdrag og netto renteutgifter (sett i forhold til driftsinntektene).

Netto driftsresultat i 2006 var lavest i kommuner i Nord-Norge med 4,3 prosent. Det var kommuner i Agder og Rogaland som hadde lavest økning i netto driftsresultat fra 2005 til 2006, med en økning fra 4,6 prosent i 2005 til 4,9 prosent i 2006. Den relativt sett lave økningen i netto

driftsresultat i kommuner i Agder og Rogaland skyldes både at økningen i brutto driftsresultat var relativt lav og at avdrag og netto renteutgifter økte.

Sett i forhold til driftsinntektene var avdrag og netto renteutgifter høyest i kommuner i Akershus og Nord-Norge med henholdsvis 4,3 og 4,0 prosent, og lavest i kommuner på Sør-Østlandet og i Agder og Rogaland med 1,1 prosent.

Når vi sammenlikner resultatene i 2006 med perioden 2002 til 2004, er det kommunene på Sør-Østlandet som har hatt sterkest økning i netto driftsresultat. Disse kommunene hadde også sterkest økning i brutto driftsresultat. Økningen i netto driftsresultat har vært lavest i kommunene i Hedmark og Oppland og i Agder og Rogaland. Kommunene i Hedmark og Oppland har også hatt den sterkeste økningen i avdrag og renteutgifter. Det er kommunene på Vestlandet som har hatt størst nedgang i avdrag og renteutgifter, men samtidig hadde disse kommunene lavest økning i brutto driftsresultat.

Tabell 7.9 Netto driftsresultat for kommunene 2005-2006, gruppert etter frie inntekter per innbygger (landsgjennomsnitt = 100)

Inntekter per innbygger	2005		2006	
	Antall kommuner	Netto driftsres.	Antall kommuner	Netto driftsres.
80-90	20	1,7	20	4,2
90-95	114	2,8	114	4,1
95-100	67	3,3	65	5,8
100-105	46	4,0	47	5,1
105-110	41	4,5	41	7,3
110-120	50	2,9	48	4,3
120-150	70	4,7	70	7,8
150-	23	11,6	23	8,9

I tabell 7.9 grupperes kommunene etter frie inntekter (skatt på inntekt og formue og rammetilskudd) per innbygger i prosent av landsgjennomsnittet. I 2006 finner vi de høyeste netto driftsresultatene hos kommuner med over 120 prosent av gjennomsnittlig korrigert inntekt, og de laveste netto driftsresultatene i kommuner med under 95 prosent av gjennomsnittlig korrigert inntekt. For kommunene med mellom 95 og 120 prosent av korrigert inntekt er det ikke noen klar samvariasjon mellom nivået på frie inntekter og nivået på netto driftsresultat.

7.5 Netto driftsresultat for fylkeskommunene

Tabell 7.10: Utviklingen i brutto og netto driftsresultat målt i prosent av totale driftsinntekter for fylkeskommunene 2002-2006

	2002	2003	2004	2005	2006
Brutto driftsresultat	2,1	1,8	5,4	4,8	6,9
Netto driftsresultat	0,9	1,1	4,3	4,0	5,3

Fylkeskommunene utenom Oslo hadde i 2006 et netto driftsresultat på 5,3 prosent av driftsinntektene. Dette er en oppgang fra 4,0 prosent i 2005. Fylkeskommunene har hatt en kraftig økning i driftsresultatene siden staten overtok ansvaret for spesialisthelsetjenesten i 2002. I 2002 var netto driftsresultat for fylkeskommunene samlet på 0,9 prosent.

Brutto driftsresultat i fylkeskommunene var på 6,9 prosent i 2006. Dette er en oppgang fra 4,8 prosent i 2005. Årsaken til at netto driftsresultat ikke går like mye opp som brutto driftsresultat, er økte avdrag og netto renteutgifter.

Det var kun Troms fylkeskommune som ikke hadde et positivt netto driftresultat i 2006. Hordaland hadde det beste resultatet på 7,8 prosent, mens det var Hedmark fylkeskommune som hadde den største økningen fra 2005, på 6,1 prosentpoeng. Troms og Finnmark hadde de svakeste netto driftsresultatene i 2006 på henholdsvis -3,6 og 0,9 prosent. Disse to fylkeskommunene hadde en sterk nedgang i netto driftsresultat fra 2005 til 2006. Det vises for øvrig til vedlegg 11, tabell 11.1, som viser brutto driftsresultat, netto rente- og avdragsbelastning og netto driftsresultat for hver enkelt fylkeskommune.

Vedlegg

Vedlegg 1**Inntekter og utgifter i kommuneforvaltningen 2005-2008.
Nasjonalregnskapets gruppering***Tabell 1.1 Inntekter og utgifter i kommuneforvaltningen i alt. 2005-2008.
Millioner kroner og endring i prosent.*

	Millioner kroner				Endring i prosent		
	2005*	2006*	2007**	2008**	05/06*	06/07**	07/08**
A. Brutto inntekter (B+C)	254 738	279 907	293 684	309 535	9,9	4,9	5,4
B. Løpende inntekter	251 870	276 702	290 624	306 452	9,9	5,0	5,4
Gebyrer	34 443	34 876	36 297	37 821	1,3	4,1	4,2
Formuesinntekter	14 126	16 819	19 573	20 868	19,1	16,4	6,6
Renter	4 936	5 157	4,5
Utbytte	3 396	4 675	37,7
Uttak fra forretningsdrift	2 466	3 273	32,7
Korreksjon indirekte målte finansielle tjenester	3 328	3 714	11,6
Skatter i alt	107 746	120 602	123 050	125 795	11,9	2,0	2,2
Produksjonsskatter	5 054	5 817	5 960	6 080	15,1	2,5	2,0
Eiendomsskatt	4 324	4 959	5 090	5 200	14,7	2,6	2,2
Andre produksjonsskatter	730	858	870	880	17,5	1,4	1,1
Skatt på inntekt og formue	102 692	114 785	117 090	119 715	11,8	2,0	2,2
Overføringer fra staten	92 128	100 830	107 958	118 084	9,4	7,1	9,4
Rammeoverføringer	48 574	53 931	57 804	62 099	11,0	7,2	7,4
Andre overføringer	43 554	46 899	50 154	55 985	7,7	6,9	11,6
Andre innenlandske løpende overføringer	3 427	3 575	3 746	3 884	4,3	4,8	3,7
C. Kapitalinntekter	2 868	3 205	3 061	3 083	11,8	-4,5	0,7
Salg av fast realkapital	457	410	461	483	-10,3	12,3	4,9
Salg av fast eiendom	2 411	2 795	2 600	2 600	15,9	-7,0	0,0
D. Brutto utgifter (E+F)	258 038	278 427	297 008	315 047	7,9	6,7	6,1
E. Løpende utgifter	229 781	248 035	263 290	279 755	7,9	6,2	6,3
Lønnskostnader	136 897	144 260	153 555	163 974	5,4	6,4	6,8
Produktinnsats	52 565	58 206	59 786	62 505	10,7	2,7	4,5
Produktkjøp til husholdninger	10 017	12 807	13 785	14 652	27,9	7,6	6,3
Renter	6 758	7 418	9 919	11 072	9,8	33,7	11,6
Overføringer til private	21 784	23 812	24 758	25 927	9,3	4,0	4,7
Produksjonssubsidier	7 837	8 952	9 265	9 703	14,2	3,5	4,7
Stønader til husholdninger	7 584	7 872	8 260	8 650	3,8	4,9	4,7
Sosialhjelpsstønader	4 943	4 773	5 037	5 274	-3,4	5,5	4,7
Andre stønader til husholdninger	2 641	3 099	3 224	3 376	17,3	4,0	4,7
Ideelle organisasjoner	6 363	6 988	7 233	7 574	9,8	3,5	4,7
Overføringer til staten	1 760	1 532	1 487	1 626	-13,0	-3,0	9,4
F. Kapitalutgifter	28 257	30 392	33 718	35 292	7,6	10,9	4,7
Anskaffelse av fast realkapital	26 663	28 862	32 418	33 992	8,2	12,3	4,9
Kjøp av fast eiendom	673	978	700	700	45,3	-28,4	0,0
Kapitaloverføringer til næringsvirksomhet	921	552	600	600	-40,1	8,7	0,0
G. Overskudd før lånetransaksjoner (A-D)	-3 300	1 480	-3 324	-5 512			
Memo: Bruttoinvesteringer eksklusiv eiendom	26 206	28 452	31 957	33 509	8,6	12,3	4,9

Kilde: SSB og Finansdepartementet

* Foreløpige tall

** Anslag

Tabell 1.2 *Inntekter og utgifter i kommunene inkl. Oslo 2004-2006.*

	Millioner kroner			Endring i prosent	
	2004	2005*	2006*	04/05*	05/06*
A. Brutto inntekter (B+C)	203 666	216 822	238 812	6,5	10,1
B. Løpende inntekter	201 585	214 294	235 821	6,3	10,0
Gebyrer	31 481	32 644	33 178	3,7	1,6
Formuesinntekter	9 566	9 791	12 252	2,4	25,1
Renter	4 051	4 561	4 806	12,6	5,4
Utbytte	2 163	2 764	4 173	27,8	51,0
Uttak fra forretningsdrift	3 352	2 466	3 273	-26,4	32,7
Skatter i alt	87 820	92 781	104 008	5,6	12,1
Produksjonsskatter	4 061	5 053	5 820	24,4	15,2
Eiendomsskatt	3 530	4 324	4 959	22,5	14,7
Andre produksjonsskatter	531	729	861	37,3	18,1
Skatt på inntekt og formue	83 759	87 728	98 188	4,7	11,9
Overføringer fra staten	68 884	74 935	82 036	8,8	9,5
Rammeoverføringer	34 870	36 437	40 737	4,5	11,8
Andre overføringer	34 014	38 498	41 299	13,2	7,3
Overføring fra fylkeskommunen	1 168	1 158	1 309	-0,9	13,0
Andre innenlandske løpende overføringer	2 666	2 985	3 038	12,0	1,8
C. Kapitalinntekter	2 081	2 528	2 991	21,5	18,3
Salg av fast realkapital	415	453	405	9,2	-10,6
Salg av fast eiendom	1 666	2 075	2 586	24,5	24,6
D. Brutto utgifter (E+F)	214 019	219 789	236 907	2,7	7,8
E. Løpende utgifter	188 222	195 651	211 123	3,9	7,9
Lønnskostnader	115 723	120 754	127 464	4,3	5,6
Produktinnsats	41 556	42 546	47 244	2,4	11,0
Produktkjøp til husholdninger	7 182	8 827	11 436	22,9	29,6
Renter	6 257	6 187	6 802	-1,1	9,9
Overføringer til private	16 272	15 981	16 896	-1,8	5,7
Produksjonssubsidier	3 491	3 703	3 872	6,1	4,6
Stønader til husholdninger	7 897	7 202	7 535	-8,8	4,6
Sosialhjelpsstønader	5 113	4 938	4 764	-3,4	-3,5
Andre stønader til husholdninger	2 784	2 264	2 771	-18,7	22,4
Ideelle organisasjoner	4 884	5 076	5 489	3,9	8,1
Overføringer til staten	974	985	893	1,1	-9,3
Overføringer til fylkeskommunen	258	371	388	43,8	4,6
F. Kapitalutgifter	25 797	24 138	25 784	-6,4	6,8
Anskaffelse av fast realkapital	25 021	23 333	24 819	-6,7	6,4
Kjøp av fast eiendom	358	667	965	86,3	44,7
Kapitaloverføringer til næringsvirksomhet	418	138	0	-67,0	-100,0
G. Overskudd før lånetransaksjoner (A-D)	-10 353	-2 967	1 905		
Memo: Bruttoinvesteringer eksklusiv eiendom	24 606	22 880	24 414	-7,0	6,7

Kilde: SSB

*Foreløpige tall

Tabell 1.3 Inntekter og utgifter i fylkeskommunene ekskl. Oslo. 2004-2006.
Millioner kroner og endring i prosent.

	Millioner kroner			Endring i prosent	
	2004	2005*	2006**	04/05*	05/06*
A. Brutto inntekter (B+C)	34 004	36 118	39 078	6,2	8,2
B. Løpende inntekter	33 755	35 778	38 864	6,0	8,6
Gebyrer	1 703	1 799	1 698	5,6	-5,6
Formuesinntekter	889	1 007	853	13,3	-15,3
Renter	414	375	351	-9,4	-6,4
Utbytte	474	632	502	33,3	-20,6
Skatter i alt	13 435	14 965	16 594	11,4	10,9
Produksjonsskatter	38	1	0	-97,4	-100,0
Skatt på inntekt og formue	13 397	14 964	16 594	11,7	10,9
Overføringer fra staten	17 097	17 193	18 794	0,6	9,3
Rammeoverføringer	12 182	12 137	13 194	-0,4	8,7
Andre overføringer	4 915	5 056	5 600	2,9	10,8
Overføring fra kommunene	258	372	388	44,2	4,3
Andre innenlandske løpende overføringer	373	442	537	18,5	21,5
C. Kapitalinntekter	249	340	214	36,5	-37,1
Salg av fast realkapital	4	4	5	0,0	25,0
Salg av fast eiendom	245	336	209	37,1	-37,8
D. Brutto utgifter (E+F)	34 064	36 450	39 503	7,0	8,4
E. Løpende utgifter	30 343	32 331	34 895	6,6	7,9
Lønnskostnader	15 266	16 143	16 796	5,7	4,0
Produktinnsats	6 199	6 691	7 248	7,9	8,3
Produktkjøp til husholdninger	1 038	1 190	1 371	14,6	15,2
Renter	613	571	616	-6,9	7,9
Overføringer til private	5 062	5 803	6 916	14,6	19,2
Produksjonssubsidier	3 586	4 134	5 080	15,3	22,9
Stønader til husholdninger	455	382	337	-16,0	-11,8
Sosialhjelpsstønader	39	5	9	-87,2	80,0
Andre stønader til husholdninger	416	377	328	-9,4	-13,0
Ideelle organisasjoner	1 021	1 287	1 499	26,1	16,5
Overføringer til staten	997	775	639	-22,3	-17,5
Overføring til kommunene	1 168	1 158	1 309	-0,9	13,0
F. Kapitalutgifter	3 721	4 119	4 608	10,7	11,9
Anskaffelse av fast realkapital	2 931	3 330	4 043	13,6	21,4
Kjøp av fast eiendom	33	6	13	-81,8	116,7
Kapitaloverføringer til næringsvirksomhet	757	783	552	3,4	-29,5
G. Overskudd før lånetransaksjoner (A-D)	-60	-332	-425		
Memo: Bruttoinvesteringer eksklusiv eiendom	2 927	3 326	4 038	13,6	21,4

Kilde: SSB

*Foreløpige tall

Vedlegg 2a**Inntekter og utgifter etter kommuneregnskapets definisjoner. 2006
Kommuner og fylkeskommuner***Tabell 2.1 Hovedtall for drift, investering og finansiering. Millioner kroner*

	2006				2005 Sum
	Kommunene	Oslo	Fylkes- kommunene	Sum	
Drift					
1. Driftsinntekter	198 281	31 157	39 319	268 757	246 441
2. Driftsutgifter (ekskl. avskrivninger)	183 371	28 746	36 616	248 733	232 977
3. Brutto driftsres. (1-2)	14 910	2 411	2 703	20 024	13 464
4. Renteinntekter	6 876	1 267	749	8 892	8 240
4.a Herav utbytte	2 699	760	399	3 858	3 427
5. Renteutgifter	5 624	617	604	6 845	6 181
Netto renteutg.	-1 252	-650	-145	-2 047	-2 059
6. Netto avdrag	5 837	576	756	7 169	6 654
7. Netto driftsres. (3+4-5-6)	10 325	2 485	2 092	14 902	8 869
Investeringer					
8. Brutto investeringsutg.	23 445	1 369	4 171	28 985	26 478
9. Tilskudd, refusjon, salg fast eiendom	6 954	1 225	772	8 951	7 163
Finansiering					
10. Overskudd før lån (3+4-5-8+9)	-329	2 917	-551	2 037	-3 792
11. Bruk av lån netto	13 463	319	2 802	16 584	18 285
12. Netto premieavvik	-1 348	-754	-310	-2 412	293
13. Netto anskaffelse av midler (11+9+7-8+12+6a)	5 949	1 906	1 185	9 040	8 132
Nøkkeltall					
Brutto dr.res i % av innt.	7,5	7,7	6,9	7,5	4,5
Renter/avdrag i % av innt.	-2,3	0,2	-1,6	-1,9	-2,3
Netto dr.res. i % av innt.	5,2	8,0	5,3	5,5	2,2
Bruttoinvest. i % av innt.	11,8	4,4	10,6	10,8	12,7
Overskudd i % av innt.	-0,2	9,4	-1,4	0,8	-4,8
Lån i % av bruttoinvest.	57,4	23,3	67,2	57,2	58,5

Vedlegg 2b

Driftsutgifter 2006 etter funksjon og art. Kommunene, Oslo og fylkeskommunene

2.1 Kommunene utenom Oslo. 1000 kr

Funksjonsfordeling	Artsinndeling								
	1	2	3	4	5	6	7	8	(1+2+3+4+5)
Kommuneregnskap 2006	010-099	100-290	300-380	400-480	590	690+790	710	729	-6-7-8)
	Lønn og sosiale utgifter	Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm. tjeneste-prod.	Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm. tjeneste-prod.	Overføringer	Av-skrivninger	Fordelte utgifter og internsalg	Refusjon sykelønn	Kom mva. påløpt i driftsregn	Brutto driftsutgifter
Kommunene utenom Oslo									
100 Politisk styring og kontrollorganer	814 469	275 459	268 847	144 365	1 646	7 004	6 563	26 394	1 464 825
120 Administrasjon	7 305 772	3 222 996	311 873	664 047	585 731	698 564	243 868	520 963	10 627 024
130 Administrasjonslokaler	296 751	774 813	34 751	127 490	205 104	135 092	18 507	123 149	1 162 161
Administrasjon	8 416 992	4 273 268	615 471	935 902	792 481	840 660	268 938	670 506	13 254 010
170 Årets premieavvik	-1 574 877	6	0	7	0	-7	0	7	-1 574 864
171 Amortisering av tidl års premieavvik	226 239	0	451	0	0	236	0	0	226 454
180 Diverse fellesutgifter	405 437	553 599	95 949	79 058	21 860	231 019	18 248	17 607	889 029
190 Interne serviceenheter	2 469 770	4 338 742	110 115	183 147	183 118	6 527 407	104 195	154 712	498 578
Fellesutgifter	1 526 569	4 892 347	206 515	262 212	204 978	6 758 655	122 443	172 326	39 197
201 Førskole	8 765 329	959 904	1 374 946	5 959 146	11 405	271 298	588 360	100 058	16 111 014
211 Styrket tilbud til førskolebarn	1 144 555	80 760	209 340	65 413	295	63 077	67 936	3 930	1 365 420
221 Førskolelokaler og skyss	294 810	624 746	78 022	99 976	169 785	102 178	22 993	72 057	1 070 111
Barnehager	10 204 694	1 665 410	1 662 308	6 124 535	181 485	436 553	679 289	176 045	18 546 545
202 Grunnskole	29 893 753	2 846 429	912 956	419 594	177 482	172 324	1 446 757	334 119	32 297 014
214 Spesialskoler	410 892	61 923	98 110	8 407	4 594	20 561	22 142	4 253	536 970
215 Skolefritidstilbud	2 273 607	201 949	10 592	42 691	798	17 303	128 498	28 647	2 355 189
222 Skolelokaler og skyss	1 906 247	4 327 851	247 186	500 744	1 380 297	424 276	116 843	481 126	7 340 080
383 Musikk- og kulturskoler	1 018 620	149 873	50 842	23 084	4 906	12 386	36 628	15 892	1 182 419
Grunnskoler	35 503 119	7 588 025	1 319 686	994 520	1 568 077	646 850	1 750 868	864 037	43 711 672
213 Voksenopplæring	1 307 701	223 521	86 531	49 680	5 671	39 473	53 943	26 500	1 553 188
Voksenopplæring	1 307 701	223 521	86 531	49 680	5 671	39 473	53 943	26 500	1 553 188
232 Forebyggings-, skole- og helsestasjonstjeneste	1 232 095	259 935	33 769	30 936	11 662	66 067	49 907	26 351	1 426 072
233 Forebyggende arbeid, helse og sosial	291 520	115 691	63 796	63 211	3 661	12 760	12 110	13 354	499 655
241 Diagnose, behandling, rehabilitering	2 716 572	1 043 847	1 764 328	184 332	39 523	77 867	112 825	75 314	5 482 596
Kommunehelsetjeneste	4 240 187	1 419 473	1 861 893	278 479	54 846	156 694	174 842	115 019	7 408 323
242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	1 604 279	422 100	74 288	182 032	10 509	66 657	99 617	37 926	2 089 008
243 Tilbud til personer med rusproblemer	372 113	104 242	182 794	58 131	2 044	18 707	21 216	9 304	670 097
281 Økonomisk sosialhjelp	30 982	56 870	23 964	3 644 395	239	67 355	3 769	4 269	3 681 057
283 Bistand til etablering og opprettholdelse av egen bolig m.v	57 772	23 612	7 448	478 535	2 624	6 158	1 616	3 416	558 801

Funksjonsfordeling	Artsinndeling								
	1	2	3	4	5	6	7	8	(1+2+3+4+5 -6-7-8)
Kommuneregnskap 2006	010-099 Lønn og sosiale utgifter	100-290 Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm. tjeneste-prod.	300-380 Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm. tjeneste-prod.	400-480 Overføringer	590 Av-skrivninger	690+790 Fordelte utgifter og internsalg	710 Refusjon sykelønn	729 Kom mva. påløpt i driftsregn	Brutto drifts-utgifter
285 Tjenester utenfor ordinært kommunalt ansvarsområde	251 001	235 094	34 587	120 203	14 813	16 051	12 027	13 848	613 772
Sosialtjeneste	2 316 147	841 918	323 081	4 483 296	30 229	174 928	138 245	68 763	7 612 735
244 Barneverntjeneste	1 144 946	264 260	69 146	194 325	4 784	21 054	80 511	30 464	1 545 432
251 Barneverntiltak i familien	278 276	164 942	123 651	178 765	180	12 897	4 803	2 337	725 777
252 Barneverntiltak utenfor familien	912 671	527 708	668 418	221 166	587	41 429	5 298	4 965	2 278 858
Barnevern	2 335 893	956 910	861 215	594 256	5 551	75 380	90 612	37 766	4 550 067
234 Aktivisering eldre og funksjonshemmede	2 010 719	634 696	199 246	137 931	43 636	82 818	91 869	48 214	2 803 327
253 Pleie, omsorg, hjelp i institusjon	19 118 639	2 873 188	2 071 654	481 318	162 449	323 394	1 141 015	430 730	22 812 109
254 Pleie, omsorg, hjelp i hjemmet	22 172 780	2 083 696	963 038	247 732	44 508	497 988	1 269 066	163 414	23 581 286
261 Institusjonslokaler	359 171	1 324 815	202 825	203 246	661 217	152 574	18 532	189 065	2 391 103
Pleie og omsorg	43 661 309	6 916 395	3 436 763	1 070 227	911 810	1 056 774	2 520 482	831 423	51 587 825
265 Kommunalt disponerte boliger	297 792	1 429 277	91 508	246 856	577 587	98 293	14 943	134 112	2 395 672
Kommunale boliger	297 792	1 429 277	91 508	246 856	577 587	98 293	14 943	134 112	2 395 672
273 Kommunalt sysselsettingstiltak	328 933	106 451	174 792	121 247	3 124	28 476	12 153	8 974	684 944
275 Indroduksjons-ordningen	680 937	97 184	9 943	58 725	134	63 042	4 075	4 461	775 345
Indroduksjon/sysselsetting	1 009 870	203 635	184 735	179 972	3 258	91 518	16 228	13 435	1 460 289
301 Plansaksbehandling	488 973	156 803	9 143	34 982	11 041	27 546	15 053	24 725	633 618
302 Bygge-, delings- og seksjoneringssaker	519 863	113 183	6 069	17 232	3 920	23 957	17 931	11 247	607 132
303 Kart og oppmåling	477 787	209 771	18 593	29 356	26 902	23 126	11 487	26 918	700 878
315 Boligbygging og fysisk bomiljøtiltak	43 804	69 195	1 960	25 603	36 758	4 629	1 014	3 565	168 112
335 Rekreasjon i tettsted	187 908	268 934	31 643	44 641	54 304	19 797	5 671	38 325	523 637
360 Naturforvaltning og friluftsliv	135 100	139 508	26 981	70 983	23 169	8 112	3 160	20 398	364 071
Fysisk planlegging, miljø med mer	1 853 435	957 394	94 389	222 797	156 094	107 167	54 316	125 178	2 997 448
320 Kommunal næringsvirksomhet	185 098	401 791	87 946	165 380	67 608	161 546	7 774	9 771	728 732
325 Tilrettelegging og bistand for næringslivet	618 448	325 888	161 240	639 949	58 543	21 555	17 818	50 253	1 714 442
Bistand næringslivet med mer	803 546	727 679	249 186	805 329	126 151	183 101	25 592	60 024	2 443 174
330 Samferdselsbedrifter/transp ortiltak	49 256	58 007	54 579	51 660	40 943	8 790	1 453	6 710	237 492
333 Kommunale veier, nyanlegg, drift og vedlikehold	478 212	1 608 032	90 751	210 117	418 016	87 287	17 025	157 953	2 542 863
334 Kommunale veier, miljø- og trafikksikkerhetstiltak	34 064	337 652	20 289	72 196	58 592	5 520	3 092	64 383	449 798
Veier med mer	561 532	2 003 691	165 619	333 973	517 551	101 597	21 570	229 046	3 230 153
338 Forebygging av branner og andre ulykker	267 804	88 036	102 908	16 563	5 987	12 550	7 932	3 796	457 020

Funksjonsfordeling	Artsinndeling								
	1	2	3	4	5	6	7	8	(1+2+3+4+5)
Kommuneregnskap 2006	010-099 Lønn og sosiale utgifter	100-290 Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm. tjeneste-prod.	300-380 Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm. tjeneste-prod.	400-480 Overføringer	590 Av-skrivninger	690+790 Fordelte utgifter og internsalg	710 Refusjon sykelønn	729 Kom mva. påløpt i driftsregn	-6-7-8) Brutto drifts-utgifter
339 Beredskap mot branner og andre ulykker	1 207 979	306 955	543 401	171 489	70 428	60 602	23 950	42 556	2 173 144
Brann- og ulykkesvern	1 475 783	394 991	646 309	188 052	76 415	73 152	31 882	46 352	2 630 164
340 Produksjon av vann	139 986	369 522	334 349	25 863	204 435	4 416	2 794	391	1 066 554
345 Distribusjon av vann	376 907	992 002	88 341	8 727	487 506	73 172	9 794	1 716	1 868 801
350 Avløpsrensing	215 337	541 874	405 710	33 108	274 779	37 544	5 642	464	1 427 158
353 Avløpsnett/innsamling av avløpsvann	351 216	1 033 408	50 920	18 637	600 276	74 200	9 896	1 810	1 968 551
354 Tømming av slamavskillere, septiktanker o.l	14 331	66 456	140 662	3 076	1 113	658	276	524	224 180
355 Innsamling av forbruksavfall	120 205	255 010	1 146 076	22 647	46 826	3 094	3 814	1 522	1 582 334
357 Gjenvinning og sluttbehandling av forbruksavfall	40 421	162 426	718 337	26 039	29 516	18 564	1 557	261	956 357
Vann, avløp og renovasjon (VAR)	1 258 403	3 420 698	2 884 395	138 097	1 644 451	211 648	33 773	6 688	9 093 935
231 Aktivitetstilbud barn og unge	398 412	212 141	25 341	124 992	12 750	20 600	14 729	26 191	712 116
365 Kulturminnevern	16 568	12 176	941	10 854	3 241	1 393	357	2 195	39 835
370 Bibliotek	656 655	366 370	16 772	73 779	33 702	17 930	24 075	38 273	1 067 000
373 Kino	81 580	144 020	5 947	9 559	12 460	985	2 005	4 788	245 788
375 Muséer	42 837	50 192	20 752	170 079	12 710	1 587	1 674	6 274	287 035
377 Kunstformidling	30 967	59 340	10 216	274 672	4 932	2 810	787	5 671	370 859
380 Idrett	503 238	689 559	132 598	625 300	284 498	97 675	20 099	92 302	2 025 117
385 Andre kulturaktiviteter	386 565	357 207	50 266	437 326	81 440	37 479	14 044	43 139	1 218 142
750 Kulturminnevern	1 654	180	0	400	0	191	13	7	2 023
Kultur	2 118 476	1 891 185	262 833	1 726 961	445 733	180 650	77 783	218 840	5 967 915
390 Den norske kirke	4 975	41 775	26 602	1 597 196	6 394	5 287	93	3 671	1 667 891
392 Andre religiøse formål	16	368	2 542	96 919	122	0	4	26	99 937
393 Kirkegårder, gravlunder og krematorier	18 117	32 933	4 354	101 642	3 541	3 361	1 241	2 033	153 952
Kirke	23 108	75 076	33 498	1 795 757	10 057	8 648	1 338	5 730	1 921 780
720 Fylkesveier - nyanlegg, drift og vedlikehold	1 854	30 550	0	1 169	0	19 248	42	1 169	13 114
721 Fylkesveier - miljø- og trafikksikkerhetstiltak	265	4 453	0	180	0	0	0	180	4 718
Fylkesveier	2 119	35 003	0	1 349	0	19 248	42	1 349	17 832
730 Bilruter	2 293	9 604	69 403	120 792	0	194	0	1 076	200 822
733 Transport(ordninger) for funksjonshemmede	397	7 667	0	613	0	10	6	613	8 048
734 Sporveier og forstadsbaner	86	0	4 715	0	0	0	0	0	4 801
Rutegående samferdsel	2 776	17 271	74 118	121 405	0	204	6	1 689	213 671
800 Skatt på inntekt og formue	5 246	10 795	12	60 757	0	1 312	211	1 946	73 341
840 Statlig rammetilskudd og øvrige generelle statsliskudd	126	11 495	1 627	35 500	0	0	1 066	36 848	10 834

Funksjonsfordeling	Artsinndeling								
	1	2	3	4	5	6	7	8	(1+2+3+4+5)
Kommuneregnskap 2006	010-099	100-290	300-380	400-480	590	690+790	710	729	-6-7-8)
	Lønn og sosiale utgifter	Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm. tjeneste-prod.	Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm. tjeneste-prod.	Overføringer	Avskrivninger	Fordelte utgifter og internsalg	Refusjon sykelønn	Kom mva. påløpt i driftsregn	Brutto driftsutgifter
850 Generelt statsstilskudd vedrørende fyktninger m.v	0	33 208	4 928	29 336	0	105	0	0	67 367
860 Motpost avskrivninger	0	0	0	154	0	84 006	0	0	-83 852
870 Renter/utbytte og lån	-671	37 667	1 276	11 283	0	108 990	12	3 176	-62 623
880 Interne finansieringstransaksjoner	51	58 198	3 175	4 385	0	88 586	280	85	-23 142
899 Årets regnskapsmessige merforbruk/mindreforbruk Felles finansiering med mer	0	0	0	928	0				928
	4 752	151 363	11 018	142 343	0	282 999	1 569	42 055	-17 147
I alt	118 924 203	40 084 530	15 071 071	20 695 998	7 312 425	11 544 192	6 078 704	3 846 883	180 618 448
Prosentvis fordeling:									
Adm. og fellesutgifter	8,4 %	23,2 %	5,5 %	6,5 %	13,6 %	68,3 %	6,5 %	23,0 %	7,4 %
Barnehager	8,6 %	4,2 %	11,0 %	29,6 %	2,5 %	3,8 %	11,2 %	4,6 %	10,3 %
Grunnskoler	31,0 %	19,5 %	9,3 %	5,0 %	21,5 %	5,9 %	29,7 %	23,1 %	25,1 %
Barnevern	2,0 %	2,4 %	5,7 %	2,9 %	0,1 %	0,7 %	1,5 %	1,0 %	2,5 %
Helsetjenester	3,6 %	3,5 %	12,4 %	1,3 %	0,8 %	1,4 %	2,9 %	3,0 %	4,1 %
Sosialtjeneste	1,9 %	2,1 %	2,1 %	21,7 %	0,4 %	1,5 %	2,3 %	1,8 %	4,2 %
Pleie og omsorg	36,7 %	17,3 %	22,8 %	5,2 %	12,5 %	9,2 %	41,5 %	21,6 %	28,6 %
Tekniske oppgaver med mer	2,8 %	14,6 %	25,0 %	3,8 %	30,6 %	3,5 %	1,4 %	7,4 %	8,4 %
Kirke og kultur	1,8 %	4,9 %	2,0 %	17,0 %	6,2 %	1,6 %	1,3 %	5,8 %	4,4 %
Bolig, sysselsetting, næringsliv med mer	3,3 %	8,3 %	4,1 %	7,0 %	11,8 %	4,2 %	1,8 %	8,6 %	5,1 %
I alt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Tabell 2.2. Oslo. 1000 kroner

Funksjonsfordeling	Artsinndeling								(1+2+3+4 +5-6-7-8)
	1	2	3	4	5	6	7	8	
	010-099	100-290	300-380	400-480	590	690+790	710	729	
	Lønn og sosiale utgifter	Kjøp av varer og tj. som inngår i komm tjeneste-prod.	Kjøp av varer og tj. som erstatter komm. tjeneste-prod.	Overføringer	Av-skrivninger	Fordelte utgifter og internsalg	Ref. sykelønn	Komm. mva påløpt i driftsregn.	Brutto drifts-utgifter
Oslo									
100 Politisk styring og kontrollorganer	69 896	24 564	152	4 057		6 183	1 034	2 110	89 342
120 Administrasjon	1 862 606	560 849	19 130	255 151	43 352	200 732	39 337	96 491	2 404 528
130 Administrasjonslokaler	17 581	130 261	23 887	18 637	397	4 613	695	18 633	166 822
400 Politisk styring og kontrollorganer	2 689	232		51					2 972
420 Administrasjon	44 257	15 736	4 447	4 440		2 045	1 155	2 883	62 797
430 Administrasjonslokaler	3	761	5 489						6 253
Administrasjon	1 997 032	732 403	53 105	282 336	43 749	213 573	42 221	120 117	2 732 714
170 Årets premieavvik	-856 621								-856 621
171 Amortisering av tidl års premieavvik	102 907								102 907
180 Diverse fellesutgifter	-90 689	5 511	8 377	44 481		536	1 122	1 412	-35 390
190 Interne serviceenheter	60 291	147 453	1 400	25 490		216 660	3 226	6 917	7 831
450 Interne servicefunksjoner	22 359	24 790	7 883	7 011	13	2 278	675	6 857	52 246
480 Diverse fellesutgifter	336	214		15				8	557
Fellesutgifter	-761 417	177 968	17 660	76 997	13	219 474	5 023	15 194	-728 470
201 Førskole	1 512 408	350 804	230 008	735 903	12 340	50 653	104 920	12 815	2 673 075
211 Styrket tilbud til førskolebarn	174 633	36 494	13 959	2 169		9 502	11 604	1 261	204 888
221 Førskolelokaler og skyss	16 730	56 396	147 608	16 818	7 872	218	824	9 136	235 246
Barnehager	1 703 771	443 694	391 575	754 890	20 212	60 373	117 348	23 212	3 113 209
202 Grunnskole	2 547 101	355 282	76 200	40 303	1 330	64 563	140 678	43 260	2 771 715
214 Spesialskoler	217 481	22 771	9 911	2 855	229	6 362	10 845	2 633	233 407
215 Skolefritidstilbud	297 389	50 275	5 481	5 321		10 712	15 599	3 986	328 169
222 Skolelokaler og skyss	164 079	242 465	1 474 424	22 979	13 301	39 255	8 938	22 848	1 846 207
383 Musikk- og kulturskoler	33 159	5 280	277	1 093		2 060	820	1 085	35 844
Grunnskoler	3 259 209	676 073	1 566 293	72 551	14 860	122 952	176 880	73 812	5 215 342
213 Voksenopplæring	229 438	41 859	20 339	6 459		5 509	9 246	6 007	277 333
Voksenopplæring	229 438	41 859	20 339	6 459	-	5 509	9 246	6 007	277 333
232 Forebygging-, skole- og helsestasjonstjeneste	157 230	47 980	2 096	5 914	28	1 293	6 374	5 834	199 747
233 Forebyggende arbeid, helse og sosial	51 494	25 505	1 622	40 603		4 709	1 405	2 628	110 482
241 Diagnose, behandling, rehabilitering	273 766	65 389	302 466	12 730	870	1 694	14 534	6 646	632 347
Kommunehelsetjeneste	482 490	138 874	306 184	59 247	898	7 696	22 313	15 108	942 576
242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	397 512	117 088	3 498	38 590		26 597	23 740	12 876	493 475
243 Tilbud til personer med rusproblemer	245 450	122 772	123 190	36 197	1 134	51 889	11 512	11 283	454 059
281 Økonomisk sosialhjelp	413	256		952 552			48	22	953 151
283 Bistand til etablering og opprettholdelse av egen bolig m.v	30 296	8 247	63	339 393		82	1 699	976	375 242
285 Tjenester utenfor ordinært kommunalt ansvarsområde	233 161	46 961	34 251	4 644		46 217	12 140	3 693	256 967
Sosialtjeneste	906 832	295 324	161 002	1 371 376	1 134	124 785	49 139	28 850	2 532 894
244 Barneverntjeneste	166 588	42 309	1 075	7 360		-62	12 695	6 600	198 099

Funksjonsfordeling	Artsinndeling								(1+2+3+4 +5-6-7-8)
	1	2	3	4	5	6	7	8	
	010-099	100-290	300-380	400-480	590	690+790	710	729	
	Lønn og sosiale utgifter	Kjøp av varer og tj. som inngår i komm tjeneste-prod.	Kjøp av varer og tj. som erstatte komm. tjeneste-prod.	Overføringer	Av-skrivninger	Fordelte utgifter og internsalg	Ref. sykelønn	Komm. mva påløpt i driftsregn.	Brutto drifts-utgifter
251 Barneverntiltak i familien	16 838	26 128	23 789	74 411		290	6	86	140 784
252 Barneverntiltak utenfor familien	100 808	156 839	195 593	55 657		75 687	7	368	432 835
Barnevern	284 234	225 276	220 457	137 428	-	75 915	12 708	7 054	771 718
234 Aktivisering eldre og funksjonshemmede	147 615	56 135	124 503	9 143		5 514	8 536	4 522	318 824
253 Pleie, omsorg, hjelp i institusjon	1 794 246	953 788	1 060 782	48 237	14 564	342 885	95 412	38 053	3 395 267
254 Pleie, omsorg, hjelp i hjemmet	1 730 109	246 642	212 779	22 885		64 599	91 417	14 247	2 042 152
261 Institusjonslokaler	12 547	92 681	371 476	14 965		24 926	547	14 954	451 242
Pleie og omsorg	3 684 517	1 349 246	1 769 540	95 230	14 564	437 924	195 912	71 776	6 207 485
265 Kommunalt disponerte boliger	27 115	82 946	92 797	14 078	3 105	25 482	1 144	6 852	186 563
Kommunale boliger	27 115	82 946	92 797	14 078	3 105	25 482	1 144	6 852	186 563
273 Kommunalt sysselsettingstiltak	65 281	43 900	9 875	23 385		2 026	2 865	2 596	134 954
275 Indroduksjonsordningen	71 470	7 566	66	860		1 366	619	710	77 267
Indroduksjon/sysselsetting	136 751	51 466	9 941	24 245	-	3 392	3 484	3 306	212 221
301 Plansaksbehandling	58 045	23 275	6 323	7 482	3 836	3 866	1 521	5 337	88 237
302 Bygge-, delings- og seksjoneringssaker	66 686	16 507	8 300	11 701		4 576	2 399	4 891	91 328
303 Kart og oppmåling	33 226	10 780	4 150	2 258		2 257	1 406	2 137	44 614
315 Boligbygging og fysisk bomiljøtiltak	23 566	19 595	44	8 687	1 736	1	871	4 269	48 487
335 Rekreasjon i tettsted	14 529	19 962	39 600	14 255	2 900	5 981	818	13 670	70 777
360 Naturforvaltning og friluftsliv	30 356	8 659	1 260	10 879	1 842	854	1 840	1 448	48 854
Fysisk planlegging, miljø med mer	226 408	98 778	59 677	55 262	10 314	17 535	8 855	31 752	392 297
320 Kommunal næringsvirksomhet	40 218	120 374	111 975	52 424	13 323	91 523	1 126	7 600	238 065
325 Tilrettelegging og bistand for næringslivet	2 370	2 852		22 702		290	187	350	27 097
Bistand næringslivet med mer	42 588	123 226	111 975	75 126	13 323	91 813	1 313	7 950	265 162
333 Kommunale veier, nyanlegg, drift og vedlikehold	74 114	180 747		8 133	3 151	292	106	6 612	259 135
334 Kommunale veier, miljø- og trafikksikkerhetstiltak	16 313	128 213		30 012	112	4 689	558	29 996	139 407
Veier med mer	90 427	308 960	-	38 145	3 263	4 981	664	36 608	398 542
338 Forebygging av branner og andre ulykker	29 571	4 299	1 119	53			951	48	34 043
339 Beredskap mot branner og andre ulykker	170 429	24 030	11 390	380	4 987		4 142	380	206 694
Brann- og ulykkesvern	200 000	28 329	12 509	433	4 987	-	5 093	428	240 737
340 Produksjon av vann	29 778	68 066	981	407	27 002	759	1 002		124 473
345 Distribusjon av vann	50 180	52 405	1 081	448	79 730	801	1 325		181 718
350 Avløpsrensing	15 467	34 938	128 351	366	30 108	683	716		207 831
353 Avløpsnett/innsamling av avløpsvann	61 022	57 146	2 077	11 812	59 617	1 723	2 311		187 640
355 Innsamling av forbruksavfall	16 900	44 074	106 150	364	1 900		730	337	168 321
357 Gjennvinning og sluttbehandling av forbruksavfall	76 430	195 283	-84 883	99	40 940	76 127	3 538		148 204
Vann, avløp og renovasjon (VAR)	249 777	451 912	153 757	13 496	239 297	80 093	9 622	337	1 018 187
231 Aktivitetstilbud barn og unge	116 039	55 356	21 593	45 851	480	2 463	4 836	6 329	225 691
365 Kulturminnevern	12 128	5 014		2 219			101	239	19 021

Funksjonsfordeling	Artsinndeling								(1+2+3+4 +5-6-7-8)
	1	2	3	4	5	6	7	8	
	010-099	100-290	300-380	400-480	590	690+790	710	729	
	Lønn og sosiale utgifter	Kjøp av varer og tj. som inngår i komm tjeneste-prod.	Kjøp av varer og tj. som erstatte komm. tjeneste-prod.	Overføringer	Av-skrivninger	Fordelte utgifter og internsalg	Ref. sykelønn	Komm. mva påløpt i driftsregn.	Brutto drifts-utgifter
370 Bibliotek	84 328	34 168	11 243	4 828	36	5 356	2 601	4 783	121 863
375 Muséer	29 235	26 641	12 609	4 230	24	422	1 548	4 221	66 548
377 Kunstformidling	366	1 410	23	101		1 520	18	74	288
380 Idrett	35 252	91 575	59 591	103 505	94 031	34 559	1 330	23 372	324 693
385 Andre kulturaktiviteter	18 510	33 915	6 379	142 983	3 644	1 151	421	2 894	200 965
Kultur (kommune)	295 858	248 079	111 438	303 717	98 215	45 471	10 855	41 912	959 069
740 Bibliotek	10 551	5 035		421		289	454	418	14 846
760 Muséer									-
771 Kunstformidling				300					300
790 Andre kulturaktiviteter									-
Kultur (fylkeskommune)	10 551	5 035	-	721	-	289	454	418	15 146
390 Den norske kirke		2 648		103 632	1 957				108 237
392 Andre religiøse formål			2 875	23 899					26 774
393 Kirkegårder, gravlunder og krematorier	60 771	22 696		3 299	71	360	1 761	3 292	81 424
Kirke	60 771	25 344	2 875	130 830	2 028	360	1 761	3 292	216 435
510 Skolelokaler, forvaltning, skyss og internmater	112 110	193 536	421 348	25 798		14 343	4 909	24 116	709 424
520 Pedagogisk ledelse, pedagogisk fellesutgifter og gjesteelevoppgjør	112 580	19 627	22 833	4 477		5 031	2 892	2 506	149 088
521 Studiespesialisering	30 545	790		106		27	263	105	31 046
522 Bygg- og anleggsteknikk	6 669	1 153		287			159	287	7 663
523 Elektrofag	7 126	829		163		32	209	162	7 715
524 Design og håndverksfag	4 835	1 202		219		300	378	218	5 360
525 Restaurant- og næringsmiddelfag	3 431	447		61			25	61	3 853
526 Helse- og sosialfag	9 534	360		65		75	48	64	9 772
527 Idrettsfag	3 370	127		14			5	14	3 492
528 Teknikk og industriell produksjon	5 247	1 116		248			16	247	6 348
529 Musikk, dans og drama	3 596	784	5	9			2	9	4 383
530 Medier og kommunikasjon	5 361	1 096		259			179	259	6 278
531 Naturbruk	454	25		6			4	6	475
532 Service og samferdsel	4 810	133		16			22	16	4 921
538 Allmennfaglige studieretninger (gammel ordn)	328 900	18 935	1 186	2 132		1 453	9 221	2 369	338 110
539 Yrkesfaglige studieretninger (gammel ordn)	196 829	14 804	552	2 362		1 373	7 812	2 348	203 014
554 Fagskoler	6 638	10 779		1 712		796	364	1 704	16 265
560 Spesialundervisning og særskilt tilpasset opplæring	108 688	6 434	-72	690		1 964	4 230	683	108 863
590 Andre undervisningsformål	33 015	11 492	154	487		9 561	740	468	34 379
Videregående skole	983 738	283 669	446 006	39 111	-	34 955	31 478	35 642	1 650 449
570 Fagopplæring i arbeidslivet	14 586	4 080	102 741	191		931	536	178	119 953
581 Voksenopplæring etter opplæringsloven	34 789	16 135	446	523		14 558	837	512	35 986
Voksenopplæring/fagopplæring	49 375	20 215	103 187	714	-	15 489	1 373	690	155 939

Funksjonsfordeling	Artsinndeling								(1+2+3+4 +5-6-7-8)
	1	2	3	4	5	6	7	8	
	010-099	100-290	300-380	400-480	590	690+790	710	729	
	Lønn og sosiale utgifter	Kjøp av varer og tj. som inngår i komm. tjeneste-prod.	Kjøp av varer og tj. som erstatter komm. tjeneste-prod.	Overføringer	Av-skrivninger	Fordelte utgifter og internsalg	Ref. sykelønn	Komm. mva påløpt i driftsregn.	Brutto drifts-utgifter
660 Tannhelsetjeneste - Fellesfunksjoner		-6							-6
665 Tannhelsetjeneste - Pasientbehandling		919		99 783					100 702
Tannhelse	-	913	-	99 783	-	-	-	-	100 696
705 Finansieringsbistand overfor næringslivet	990	595		127		150	123	80	1 359
Regionalutvikling, næring, miljø	990	595	-	127	-	150	123	80	1 359
720 Fylkesveier - nyanlegg, drift og vedlikehold		4							4
721 Fylkesveier - miljø- og trafikksikkerhetstiltak		224		19				19	224
Fylkesveier	-	228	-	19	-	-	-	19	228
730 Bilruter		10		1				1	10
733 Transport(ordninger) for funksjonshemmede	5 525	173 088	172 738	13 837		162 143	195	13 745	189 105
734 Sporveier og forstadsbaner	603	1 141	845 536	3	38	825	165	3	846 328
Rutegående samferdsel	6 128	174 239	1 018 274	13 841	38	162 968	360	13 749	1 035 443
840 Statlig rammetilskudd og øvrige generelle statstilskudd				25 763					
850 Generelt statstilskudd vedrørende fyktninger m.v		272		5 137					5 409
870 Renter/utbytte og lån				120					120
880 Interne finansieringstransaksjoner				19 587					19 587
Felles finansiering med mer	-	272	-	50 607	-	-	-	-	25 116
I alt	14 166 583	5 984 923	6 628 591	3 716 769	470 000	1 751 179	707 369	544 165	27 938 390
Prosentvis fordeling:									
Administrasjon og fellesutgifter	8,7 %	15,2 %	1,1 %	11,0 %	9,3 %	24,7 %	6,7 %	24,9 %	7,3 %
Barnehage	12,0 %	7,4 %	5,9 %	20,3 %	4,3 %	3,4 %	16,6 %	4,3 %	11,1 %
Grunnskole	24,6 %	12,0 %	23,9 %	2,1 %	3,2 %	7,3 %	26,3 %	14,7 %	19,7 %
Videregående opplæring	7,3 %	5,1 %	8,3 %	1,1 %	0,0 %	2,9 %	4,6 %	6,7 %	6,5 %
Barnevern	2,0 %	3,8 %	3,3 %	3,7 %	0,0 %	4,3 %	1,8 %	1,3 %	2,8 %
Primærhelsetjenester	3,4 %	2,3 %	4,6 %	1,6 %	0,2 %	0,4 %	3,2 %	2,8 %	3,4 %
Sosialtjenester	6,4 %	4,9 %	2,4 %	36,9 %	0,2 %	7,1 %	6,9 %	5,3 %	9,1 %
Pleie og omsorg	26,0 %	22,5 %	26,7 %	2,6 %	3,1 %	25,0 %	27,7 %	13,2 %	22,2 %
Tannhelse	0,0 %	0,0 %	0,0 %	2,7 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,4 %
Tekniske oppgaver med mer	3,9 %	16,1 %	17,9 %	1,8 %	52,7 %	14,2 %	2,2 %	9,4 %	9,6 %
Kirke og kultur	2,6 %	4,7 %	1,7 %	11,7 %	21,3 %	2,6 %	1,8 %	8,4 %	4,3 %
Bolig, sysselsetting, næringsliv med mer	3,1 %	6,0 %	4,1 %	4,5 %	5,7 %	7,9 %	2,1 %	9,2 %	3,8 %
I alt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Tabell 2.3 Fylkeskommunene. 1000 kr

Funksjonsfordeling	Artsinndeling								
	1	2	3	4	5	6	7	8	(1+2+3+4+5)
Kommuneregnskap 2006	010-099	100-290	300-380	400-480	590	690+790	710	729	-6-7-8)
	Lønn og sosiale utgifter	Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm. tjenestepr od.	Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm. tjenestepr od.	Overføringer	Avskrivninger	Fordelte utgifter og internsalg	Refusjon sykelønn	Kom mva. påløpt i driftsregnskapet	Brutto driftsutgifter
Fylkeskommunene (utenom Oslo)									
400 Politisk styring og kontrollorganer	190 763	68 182	33 153	67 289	243	1 060	1 619	3 671	353 280
420 Administrasjon	705 447	251 452	8 601	59 721	11 215	17 339	17 538	25 013	976 546
430 Administrasjonslokaler	23 060	109 889	1 607	19 421	50 712	25 525	1 423	18 035	159 706
Administrasjon	919 270	429 523	43 361	146 431	62 170	43 924	20 580	46 719	1 489 532
440 Personal- og rekrutteringspolitiske tiltak	6 513	28 872		4 037	10 495	359	150	708	48 700
450 Interne servicefunksjoner	243 754	241 293	6 091	51 780	50 012	9 895	7 763	45 381	529 891
460 Tjenester utenfor ordinært fylkeskommunalt ansvarsområde	60 341	41 719	2 128	57 141	3 567	2 796	2 430	4 839	154 831
470 Årets premieavvik	-319 705	1		32			0	0	-319 672
471 Amortifisering av tidl års premieavvik	31 519								31 519
480 Diverse fellesutgifter	98 766	74 197	736	27 868	1 610	4 329	6 802	6 372	185 674
490 Interne serviceenheter	43 272	79 471	104	8 878	117	89 351	2 105	8 518	31 868
Fellesutgifter (internt service)	164 460	465 553	9 059	149 736	65 801	106 730	19 250	65 818	662 811
510 Skolelokaler, forvaltning, skyss og internater	1 928 129	2 333 643	148 917	380 620	719 404	57 606	81 351	358 095	5 013 661
520 Pedagogisk ledelse, pedagogisk fellesutgifter og gjesteelevoppgjør	1 813 672	320 586	194 682	61 045	12 492	46 669	49 015	31 721	2 275 072
521 Studiespesialisering	330 186	20 284	206	3 064	146	607	3 667	2 940	346 672
522 Bygg- og anleggsteknikk	125 722	21 942	369	5 099	176	205	1 669	5 029	146 405
523 Elektrofag	101 925	17 811	217	3 894	107	123	1 153	3 878	118 800
524 Design og håndverksfag	75 914	10 655	178	2 274	122	196	1 477	2 296	85 174
525 Restaurant- og næringsmiddelfag	79 506	9 852	28	1 637	86	230	1 561	1 572	87 746
526 Helse- og sosialfag	166 489	6 783	199	1 136	56	172	2 580	1 118	170 793
527 Idrettsfag	60 173	5 874	49	800	39	14	350	796	65 775
528 Teknikk og industriell produksjon	160 489	23 917	540	5 317	416	656	3 553	5 004	181 466
529 Musikk, dans og drama	59 619	3 070	1 071	517	61	77	1 098	509	62 654
530 Medier og kommunikasjon	51 750	11 936	3	2 613	4	77	731	2 591	62 907
531 Naturbruk	36 277	6 716	559	623	1 087	69	505	564	44 124
532 Service og samferdsel	74 949	3 550	118	580	8	96	422	565	78 122
538 Allmennfaglige studieretninger (gammel ordn)	3 028 257	152 961	17 910	16 697	8 310	6 969	94 049	15 367	3 107 750
539 Yrkesfaglige studieretninger (gammel ordn)	3 758 020	393 226	10 157	54 841	28 093	13 205	145 736	51 284	4 034 112
554 Fagskoler	222 304	59 226	917	6 832	1 035	2 558	5 261	5 979	276 516
559 Landslinjer	98 167	39 540	199	7 385	1 829	423	3 345	6 312	137 040
560 Spesialundervisning og særskilt tilpasset opplæring	1 472 551	176 054	219 391	19 914	981	80 706	60 841	9 776	1 737 568
590 Andre undervisningsformål	631 134	251 405	129 277	58 749	5 856	54 543	16 705	25 135	980 038

Funksjonsfordeling	Artsinndeling								
	1	2	3	4	5	6	7	8	(1+2+3+4+5)
Kommuneregnskap 2006	010-099	100-290	300-380	400-480	590	690+790	710	729	-6-7-8)
	Lønn og sosiale utgifter	Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm. tjenestepr od.	Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm. tjenestepr od.	Overføringer	Avskrivninger	Fordelte utgifter og internsalg	Refusjon sykelønn	Kom mva. påløpt i driftsregnskapet	Brutto driftsutgifter
Videregående skoler	14 275 233	3 869 031	724 987	633 637	780 308	265 201	475 069	530 531	19 012 395
570 Fagopplæring i arbeidslivet	186 920	63 851	1 065 865	286 889	49	15 442	3 208	1 931	1 582 993
581 Voksenopplæring etter opplæringsloven	178 285	88 315	32 582	24 548	351	57 035	4 799	2 395	259 852
Voksenopplæring/fagopplæring	365 205	152 166	1 098 447	311 437	400	72 477	8 007	4 326	1 842 845
660 Tannhelsetjeneste - Fellesfunksjoner	53 644	217 720	71 010	140 596	33 020	2 792	1 440	25 644	486 114
665 Tannhelsetjeneste - Pasientbehandling	1 093 814	185 062	44 605	32 629	2 277	1 523	49 772	27 214	1 279 878
Tannhelse	1 147 458	402 782	115 615	173 225	35 297	4 315	51 212	52 858	1 765 992
700 Tilrettelegging og støttefunksjoner for næringslivet	75 376	79 598	115 707	725 704	11 110	22 870	1 595	6 810	976 220
705 Finansieringsbistand overfor næringslivet	9 531	20 212	95 510	1 025 685		2 639	205	497	1 147 597
710 Fylkeskommunal næringsvirksomhet	11 082	77 424	386	50 141	5 836	18 478	356	3 084	122 951
715 Lokal og regional utvikling	98 585	85 303	56 479	851 233	2 338	17 895	2 091	8 654	1 065 298
716 Friluftsliv og miljø	2 312	3 272	535	17 712		15	0	568	23 248
Regionalutvikling, næring , miljø	196 886	265 809	268 617	2 670 475	19 284	61 897	4 247	19 613	3 335 314
720 Fylkesveier - nyanlegg, drift og vedlikehold	941	1 232 734	85 445	77 283	400 941		265	82 979	1 714 100
721 Fylkesveier - miljø- og trafikksikkerhetstiltak	420	53 991	7 689	23 097	36 168		0	3 129	118 236
Fylkesveier	1 361	1 286 725	93 134	100 380	437 109	0	265	86 108	1 832 336
730 Bilruiter	38 529	199 888	2 914 378	483 675	3 629	17 614	1 351	31 448	3 589 686
731 Fylkesveiferjer	265	27	252 454	4 587			23	51	257 259
732 Båtruter	730	5 867	608 355	1 395			22	577	615 748
733 Transport(ordninger) for funksjonshemmede	2 423	41 305	144 646	22 971			187	13 269	197 889
734 Sporveier og forstadsbaner		202	18 671	128		0	0	32	18 969
Rutegående samferdsel	41 947	247 289	3 938 504	512 756	3 629	17 614	1 583	45 377	4 679 551
740 Bibliotek	67 944	45 051	8 978	9 489	1 329	2 122	2 114	5 244	123 311
750 Kulturminnevern	101 077	41 484	5 062	66 283	1 145	10 635	3 162	4 633	196 621
760 Muséer	9 190	10 601	8 494	212 971	652	935	191	1 778	239 004
771 Kunstformidling		59 733	73 443	15 997	278 614	819	9 340	1 456	3 142
772 Kunstforproduksjon	28 751	26 056	1 021	43 374	29	596	897	1 380	96 358
775 Idrett	13 093	6 108	2 604	619 631	9	1 030	306	395	639 714
790 Andre kulturaktiviteter	45 519	43 536	4 021	155 788	803	7 996	1 296	2 714	237 661
Kultur	325 307	246 279	46 177	1 386 150	4 786	32 654	9 422	19 286	1 947 337
840 Statlig rammetilskudd og øvrige generelle statstilskudd						0	0	0	0
870 Renter/utbytte og lån	27	17 486		2 996		415		637	19 457
880 Interne finansieringstransaksjoner		4 742				28 129			-23 387

Funksjonsfordeling	Artsinndeling								
	1	2	3	4	5	6	7	8	(1+2+3+4+5)
Kommuneregnskap 2006	010-099	100-290	300-380	400-480	590	690+790	710	729	-6-7-8)
	Lønn og sosiale utgifter	Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm. tjenestepr od.	Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm. tjenestepr od.	Overføringer	Avskrivninger	Fordelte utgifter og internsalg	Refusjon sykkelønn	Kom mva. påløpt i driftsregnskapet	Brutto driftsutgifter
Felles finansiering med mer	27	22 228	0	2 996	0	28 544	0	637	-3 930
I alt	17 437 154	7 387 385	6 337 901	6 087 223	1 408 784	633 356	589 635	871 273	36 564 183
Prosentvis fordeling:									
Administrasjon og fellesutgifter	6,2 %	12,4 %	0,8 %	4,9 %	9,1 %	28,3 %	6,8 %	13,0 %	5,9 %
Undervisningsformål	84,0 %	54,4 %	28,8 %	15,5 %	55,4 %	53,3 %	81,9 %	61,4 %	57,0 %
Tannhelse	6,6 %	5,5 %	1,8 %	2,8 %	2,5 %	0,7 %	8,7 %	6,1 %	4,8 %
Regionalutvikling med mer	1,1 %	3,6 %	4,2 %	43,9 %	1,4 %	9,8 %	0,7 %	2,3 %	9,1 %
Samferdsel	0,2 %	20,8 %	63,6 %	10,1 %	31,3 %	2,8 %	0,3 %	15,1 %	17,8 %
Kultur	1,9 %	3,3 %	0,7 %	22,8 %	0,3 %	5,2 %	1,6 %	2,2 %	5,3 %
I alt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Vedlegg 3

Statlige overføringer til kommunesektoren i 2007 og 2008. 1000 kr.

Tabell 3.1 Statlige overføringer til kommunesektoren i 2007 og 2008. 1000 kr.

Kap.	Post	Navn	Vedtatt budsjett etter RNB 2007	Forslag statsbudsjettet 2008
<i>Kunnskapsdepartementet</i>				
225		Tiltak i grunnopplæringen		
	60	Tilskudd til landslinjer	150 055	156 405
	63	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen	47 775	51 196
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring	35 782	37 285
	67	Tilskudd til opplæring i finsk	9 507	10 566
	68	Tilskudd til opplæring innenfor kriminalomsorgen	161 860	175 611
	69	Komp. for investeringskostnader ved grunnskolereformen	324 687	324 032
227		Tilskudd til særskilte skoler		
	60	Tilskudd til Moskvaskolen	1 183	1 233
	61	Tilskudd til Nordland kunst- og filmskole	2 444	2 547
	62	Tilskudd til Fjellheimen leirskole	4 501	4 690
231		Barnehager		
	60	Driftstilskudd til barnehager	13 918 105	16 209 680
	61	Investeringstilskudd	265 000	207 500
	62	Tilskudd til tiltak for barn med nedsatt funksjonsevne i barnehage	762 675	794 707
	64	Tilskudd til midlertidige lokaler	40 000	10 000
	65	Skjønnsmidler til barnehager	3 214 831	4 159 028
		Sum	18 938 405	22 144 480
<i>Justisdepartementet</i>				
430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning		
	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv.	27 000	27 200
		Sum	27 000	27 200
<i>Kommunal- og regionaldepartementet</i>				
551		Regional utvikling og nyskaping		
	60	Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	1 201 980	1 231 850
	61	Næringsrettede utviklingstiltak, komp. for økt arbeidsgiveravgift	755 000	663 750
	64	Utviklingsmidler til Oppland fylkeskommune	81 499	67 129
575		Ressurskrevende tjenester		
	60	Ressurskrevende tjenester (tidl. kap. 761.64)	0	2 741 000
582		Rentekompensasjon skoleanlegg og kirkebygg		
	60	Rentekompensasjon - skoleanlegg	583 000	828 400
	61	Rentekompensasjon - kirkebygg	45 200	74 100
586		Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser		
	60	Oppstartingstilskudd	8 900	0
	63	Tilskudd til kompensasjon for utgifter til renter og avdrag	1 528 400	1 757 600
	64	Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser	0	100 000
		Sum	4 203 979	7 463 829
<i>Arbeids- og inkluderingsdepartementet</i>				
621		Tilskudd forvaltet av Sosial- og helsedirektoratet		
	62	Kvalifiseringsprogrammet	50 000	230 000
	63	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte	143 300	163 300
		Sum	193 300	393 300

Øremerkede tilskudd			Vedtatt	Forslag
Kap.	Post	Navn	budsjett etter RNB 2007	statsbudsjettet 2008
<i>Helse- og omsorgsdepartementet</i>				
718		Alkohol og narkotika		
	63	Rusmiddeltiltak	11 707	17 199
719		Folkehelse		
	60	Kommunetilskudd	35 589	42 584
724		Personelltiltak		
	61	Tilskudd til turnustjenesten	148 135	130 607
729		Annen helsetjeneste		
	60	Helsetjeneste for innsatte i fengsel	99 977	107 556
743		Statlige stimulerings tiltak for psykisk helse		
	62	Tilskudd til psykisk helsearbeid i kommuner	2 954 694	3 512 791
761		Tilskudd forvaltet av Sosial- og helsedirektoratet		
	60	Tilskudd til omsorgstjenester	118 079	126 038
	61	Tilskudd til vertskommuner	484 773	481 033
	63	Tilskudd til rusmiddeltiltak	143 695	172 730
	64	Ressurskrevende brukere (foreslått ompostert til 575.60 i 2008)	1 832 663	0
	66	Tilskudd til brukerstyrt personlig assistanse	74 704	77 842
	67	Tilskudd til særskilte utviklingstiltak	21 942	19 864
		Sum	5 925 958	4 688 244
<i>Barne- og likestillingsdepartementet</i>				
830		Samlivstiltak og foreldreveiledning		
	60	Tilskudd til kommuner til samlivstiltak	9 194	0
840		Krisetiltak		
	60	Tilskudd til krisesentre	123 000	154 966
	61	Tilskudd til incestsentre	41 000	54 858
855		Statlig forvaltning av barnevernet		
	60	Statlig forvaltning av barnevernet	0	130 100
		Sum	173 194	339 924
<i>Nærings- og handelsdepartementet</i>				
938		Omstillingstiltak		
	60	Næringsstimulerende tiltak for Skjånæs i Gamvik kommune	5 000	0
		Sum	5 000	0
<i>Fiskeri- og kystdepartementet</i>				
1062		Kystverket		
	60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg	30 100	30 100
		Sum	30 100	30 100
<i>Landbruks- og matdepartementet</i>				
1143		Statens landbruksforvaltning		
	60	Tilskudd til veterinærdekning	0	101 910
		Sum	0	101 910
<i>Samferdselsdepartementet</i>				
1320		Statens vegvesen		
	60	Forsøk	867 000	17 000
1330		Særskilte transporttiltak		
	60	Særskilt tilskudd til kollektivtransport	212 200	233 800
1351		Persontransport med tog		
	60	Persontransport med tog	0	15 800
		Sum	1 079 200	266 600

Øremerkede tilskudd			Vedtatt	Forslag
Kap.	Post	Navn	budsjett etter RNB 2007	statsbudsjettet 2008
<i>Miljøverndepartementet</i>				
1425		Vilt- og fisketiltak		
	61	Tilskudd til kommunale vilttiltak	4 500	4 000
		Sum	4 500	4 000
<i>Forsvarsdepartementet</i>				
1795		Kulturelle og allmenntilretteleggelse		
	60	Tilskudd til kommuner	19 500	19 500
		Sum	19 500	19 500
<i>Folketrygden</i>				
2755		Helsetjeneste i kommunene		
	62	Tilskudd til fastlønnsordning fysioterapeuter	215 000	210 000
		Sum	215 000	210 000
		Sum øremerkede tilskudd (kommuneopplegget)	30 815 136	35 689 087
Tilskudd til flyktninger og asylsøkere (utenfor kommuneopplegget)¹⁾				
225		Tilskudd i grunnopplæringen		
	64	Tilskudd til opplæring for språklige minoriteter i grunnskolen/barn og unge i statlige asylmottak	66 905	60 867
	65	Tilskudd til opplæring for språklige minoriteter i videregående oppl.	29 880	31 135
231		Barnehager		
	63	Tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn	102 523	106 829
651		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere		
	60	Integreringstilskudd	2 826 400	2 927 100
	61	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	1 265 100	1 238 700
	62	Kommunale innvandreriltak	82 400	80 000
854		Tiltak i barne- og ungdomsvernet		
	64	Tilskudd for enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger	127 269	112 608
	65	Refusjon av kommunale utgifter til barneverntiltak enslige mindreår.	139 860	176 619
		Sum	4 640 337	4 733 858
Andre poster utenfor kommuneopplegget¹⁾				
1632		Kompensasjon for merverdiavgift		
	61	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner, ny ordning	9 900 000	10 300 000
		Sum	9 900 000	10 300 000
		Sum øremerkede tilskudd utenfor kommuneopplegget	14 540 337	15 033 858
Overføringer gjennom inntektssystemet				
571		Rammeoverføringer til kommuner		
	60	Innbyggertilskudd	34 465 548	37 215 812
	62	Nord-Norge-tilskudd	1 220 161	1 269 995
	63	Regionaltilskudd	824 414	855 763
	64	Skjønnstilskudd	1 497 042	1 504 000
	69	Kommunal selskapskatt	5 160 036	5 374 865
		Sum rammeoverføringer kommuner	43 167 201	46 220 435
572		Rammeoverføringer til fylkeskommuner		
	60	Innbyggertilskudd	12 841 955	14 028 862
	62	Nord-Norge-tilskudd	460 724	479 509
	64	Skjønnstilskudd	864 884	887 000
	65	Tilskudd til barnevern/hovedstadstilskudd	469 141	482 845
		Sum rammeoverføringer fylkeskommuner	14 636 704	15 878 216
		Sum overføringer gjennom inntektssystemet	57 803 905	62 098 651

1) Øremerkede tilskudd utenfor kommuneopplegget medregnes ikke ved beregning av vekst i kommunenes inntekter.

Tabell 3.2. Forslag i St.prp. nr. 1 (2007-2008) til omlegginger i øremerkede tilskudd.

Kap.	Post	Navn	Opphørt	Innlemmet inntekts- systemet	Omdisp. til 60-poster	Omdisp. til andre poster	Nytt tilskudd
<i>Kommunal- og regionaldepartementet</i>							
575	60	Ressurskrevende tjenester*			X		
586	60	Oppstartingsstilskudd	X				
586	64	Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser					X
<i>Barne- og likestillingsdepartementet</i>							
830	60	Tilskudd til samlivstiltak		X			
855	60	Statlig forvaltning av barnevernet**			X		
<i>Nærings og handelsdepartementet</i>							
938	60	Næringsstimulerende tiltak for Skjånes i Gamvik kommune	X				
<i>Landbruks- og matdepartementet</i>							
1143	60	Tilskudd til veterinærdekning					X

*Midlene er ompostert fra kap. 761.64 under Helse- og omsorgsdepartementets budsjett

** Midlene er ompostert fra kap. 855.22

Vedlegg 4

Kommuneforvaltningens samlede inntekter 1990-2008

Tabell 4.1 Kommuneforvaltningens inntekter. I lht. nasjonalregnskapets definisjoner

Alle tall er i millioner kroner i løpende priser, unntatt linje 9 og 10 som viser kommuneopplegget i faste 2008-priser.

	Regnskap																Anslag		
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002.6)	2003	2004.7)	2005	2006	2007	2008
1. Skatteinntekter	61 552	64 019	65 322	68 306	74 986	75 898	80 751	85 185	88 640	89 968	93 634	107 644	90 881	96 943	101 255	107 746	120 602	123 050	125 795
1.1 Skatt på inntekt og formue	58 925	61 411	62 382	65 269	71 763	72 570	77 187	81 789	85 469	86 861	90 295	104 435	87 474	93 204	97 157	102 693	114 785	117 090	119 715
1.2 Eiendomsskatt, andre prod.skatte	2 627	2 608	2 940	3 037	3 223	3 328	3 564	3 396	3 171	3 107	3 339	3 209	3 407	3 739	4 098	5 053	5 817	5 960	6 080
2. Overføringer fra staten 1)	54 326	58 800	63 489	63 888	65 820	67 281	68 852	73 649	79 263	86 363	93 876	99 197	97 341	83 647	85 981	92 128	100 830	107 957	118 085
2.1 Rammetilskudd	41 034	40 887	42 951	40 697	41 823	42 453	42 701	46 242	46 699	49 199	54 186	52 944	53 063	53 425	47 052	48 573	53 931	57 804	62 099
2.2 Ørem. tilsk. innenf. k.opplegget 2)	10 472	14 768	16 557	17 755	16 833	18 354	19 863	21 271	26 121	30 883	33 457	36 124	14 632	17 619	21 480	24 200	29 789	32 981	37 965
2.3 Øremerkede tilsk. utenf. k.oppl. 3)	2 820	3 145	3 981	5 436	7 164	6 474	6 288	6 136	6 443	6 281	6 233	10 129	29 646	11 097	9 393	8 641	7 330	7 272	7 721
2.4 Moms-kompensasjon																			
3. Gebyrer 4)	13 221	15 253	16 418	17 313	18 485	19 505	20 882	22 491	23 333	25 624	27 629	30 576	29 767	31 271	33 184	34 443	34 876	36 296	37 821
4. Renteinntekter mv.	2 591	2 947	3 120	3 028	2 500	4 128	4 518	6 359	6 307	8 705	10 838	14 575	13 340	15 537	14 753	14 126	16 819	19 573	20 868
5. Tilskudd til folketrygden	-4 072	-2 093	-400	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6. Andre innenlandske løpende overføringer	1 771	2 227	2 428	2 373	2 380	2 559	2 398	2 416	2 641	2 679	2 751	2 902	2 957	2 773	3 039	3 427	3 575	3 746	3 884
7. Sum inntekter (1+2+3+4+5+6)	129 389	141 153	150 377	154 908	164 171	169 371	177 401	190 100	200 184	213 339	228 728	254 894	234 286	230 171	238 212	251 870	276 702	290 622	306 453
Sum innt. kommune-opplegget (7-2,3-4)	123 978	135 061	143 276	146 444	154 507	158 769	166 595	177 605	187 434	198 353	211 657	230 190	191 300	203 537	214 066	229 103	252 553	263 777	277 864
Kommuneopplegget, faste priser 5)	233 137	245 389	255 211	258 784	266 893	266 526	269 685	278 864	278 954	284 946	290 409	297 119	236 742	242 898	247 303	256 965	273 160	274 856	277 864
10. Kroner per innbygger	55 074	57 741	59 718	60 194	61 712	61 293	61 713	63 483	63 146	64 100	64 845	65 976	52 329	53 358	54 026	55 785	58 868	58 716	58 842

1) Se også vedlegg 3

2) Inkluderer overføringer fra andre statsregnskap og 70-poster på statsbudsjettet.

3) Tilskuddene under pkt. 2.3 (tilskudd til arbeidsmarkeds tiltak, flyktninger, flom/hjemfall, kirkelov, sletting av sykehusgjeld m.v.) fastlegges ut fra andre vurderinger enn hensynet til kommunesektorens økonomi. De holdes derfor utenfor når veksten i kommunesektorens inntekter beregnes

4) Eksklusive bygg- og anleggsgebyrer til og med 2001

5) Prisveksten for kommunesektorens kjøp av varer og tjenester, se vedlegg 6

6) Inntektsdengangen må ses i sammenheng med statens overtakelse av sykehusene. Engangsbevilgning på 21,6 mrd. kr til sletting av gjeld m.v. i forbindelse med sykehusreformen er holdt utenom kommuneopplegget (inngår i pkt. 2.3)

7) Reduksjonen i rammetilskuddet må bli ses i sammenheng med at ansvaret for barnevern, familievern og rusomsorg ble overtatt av staten i 2004.

Videre er ny moms-kompensasjonsordning finansiert ved trekk i rammetilskuddet.

Tabell 4.2. Utriklingen i kommunesektorens frie inntekter 1990-2008

	Regnskap															Anslag			
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
I. Kommuneopplegget (tab.4.1 linje 8). Mill.kr	123 978	135 061	143 276	146 444	154 507	158 769	166 595	177 605	187 434	198 353	211 657	230 190	191 300	203 537	214 066	229 103	252 553	263 777	277 864
II. Frie innt. (tab.4.1 linje 1+2.1+5). Mill. kr	98 514	102 813	107 873	109 003	116 809	118 351	123 452	131 427	135 339	139 167	147 820	160 588	143 944	150 368	148 307	156 319	174 533	180 854	187 894
III. Skatteandel i pst. av frie inntekter	58,3	60,2	60,2	62,7	64,2	64,1	65,4	64,8	65,5	64,6	63,3	67,0	63,1	64,5	68,3	68,9	69,1	68,0	66,9
IV. Rammetilskudd i pst. av frie inntekter	41,7	39,8	39,8	37,3	35,8	35,9	34,6	35,2	34,5	35,4	36,7	33,0	36,9	35,5	31,7	31,1	30,9	32,0	33,1
V. Frie inntekter i pst. av I.	79,5	76,1	75,3	74,4	75,6	74,5	74,1	74,0	72,2	70,2	69,8	69,8	75,2	73,9	69,3	68,2	69,1	68,6	67,6

Tabell 4.3. Endringer i kommunesektorens inntekter i prosent fra året før. 1991-2008

	Regnskap															Anslag			
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002 1)	2003	2004 2)	2005	2006	2007	2008	
1. Skatteinntekter	4,0	2,0	4,6	9,8	1,2	6,4	5,5	4,1	1,5	4,1	15,0	-15,6	6,7	4,4	6,4	11,9	2,0	2,2	
1.1 Skatt på inntekt og formue	4,2	1,6	4,6	9,9	1,1	6,4	6,0	4,5	1,6	4,0	15,7	-16,2	6,6	4,2	5,7	11,8	2,0	2,2	
1.2 Eiendomsskatt, andre prod.skatter	-0,7	12,7	3,3	6,1	3,3	7,1	-4,7	-6,6	-2,0	7,5	-3,9	6,2	9,7	9,6	23,3	15,1	2,5	2,0	
2. Overføringer fra staten	8,2	8,0	0,6	3,0	2,2	2,3	7,0	7,6	9,0	8,7	5,7	-1,9	-14,1	2,8	7,1	9,4	7,1	9,4	
2.1 Rammetilskudd	-0,4	5,0	-5,2	2,8	1,5	0,6	8,3	1,0	5,4	10,1	-2,3	0,2	0,7	-11,9	3,2	11,0	7,2	7,4	
2.2 Ørem.tilsk. innenf. kommuneopplegget	41,0	12,1	7,2	-5,2	9,0	8,2	7,1	22,8	18,2	8,3	8,0	-59,5	20,4	21,9	12,7	23,1	10,7	15,1	
2.3 Ørem.tilsk. utenf. kommuneopplegget	11,5	26,6	36,5	31,8	-9,6	-2,9	-2,4	5,0	-2,5	-0,8	62,5	192,7	-62,6	-15,4	-8,0	-15,2	-0,8	6,2	
2.4. Momskompensasjon														434,9	33,0	-8,7	1,2	4,0	
3. Gebyrer	15,4	7,6	5,5	6,8	5,5	7,1	7,7	3,7	9,8	7,8	10,7	-2,6	5,1	6,1	3,8	1,3	4,1	4,2	
4. Renteinntekter	13,7	5,9	-2,9	-17,4	65,1	9,4	40,7	-0,8	38,0	24,5	34,5	-8,5	16,5	-5,0	-4,2	19,1	16,4	6,6	
5. Tilskudd til folketrygden	-48,6	-80,9	-100,0																
6. Andre innenlandske løpende overføringer	25,7	9,0	-2,3	0,3	7,5	-6,3	0,8	9,3	1,4	2,7	5,5	1,9	-6,2	9,6	12,8	4,3	4,8	3,7	
7. Sum inntekter (1+2+3+4+5+6)	9,1	6,5	3,0	6,0	3,2	4,7	7,2	5,3	6,6	7,2	11,4	-8,1	-1,8	3,5	5,7	9,9	5,0	5,4	
8. Sum inntekter kommuneopplegget (7-2.3-4)	8,9	6,1	2,2	5,5	2,8	4,9	6,6	5,5	5,8	6,7	8,8	-16,9	6,4	5,2	7,0	10,2	4,4	5,3	
9. Kommuneopplegget, faste priser	5,3	4,0	1,4	3,1	-0,1	1,2	3,4	0,0	2,1	1,9	2,3	-20,3	2,6	1,8	3,9	6,3	0,6	1,1	
10. Kroner per innbygger	4,8	3,4	0,8	2,5	-0,7	0,7	2,9	-0,5	1,5	1,2	1,7	-20,7	2,0	1,3	3,3	5,5	-0,3	0,2	

1) Se note 5 tabell 4.1

2) Se note 6 tabell 4.1

Vedlegg 5

Kommuneregnskapets og nasjonalregnskapets gruppering

1 Innledning

Offentlig forvaltning og offentlige og private foretak fører sine regnskaper etter ulike regnskapsforskrifter. Ved å konvertere regnskapstallene over i nasjonalregnskapets gruppering oppnår man imidlertid en felles inndeling som gjør det mulig å sammenstille de ulike delene av økonomien. En oppstilling av kommuneforvaltningens inntekter og utgifter etter nasjonalregnskapets grupperinger er derfor nødvendig, f.eks. for å sammenlikne med utviklingen i øvrige deler av offentlig sektor. For å vurdere utviklingen i kommunesektoren over tid, kan det også være en fordel å bruke nasjonalregnskapets tall. Nasjonalregnskapets tall blir, i tillegg til løpende priser, også utarbeidet i faste priser. Dermed får man tidsserier for volumutviklingen av investeringer, vareinnsats/produktinnsats, lønninger mv. I tillegg kan det i nasjonalregnskapet være korrigeret for endringer i kommuneregnskapsforskriftene som ellers ikke vil gi sammenlignbare tall over tid.

Tabellene etter kommuneregnskapets oppstillingsmåte gir tall etter de samme begrep som finnes i den enkelte kommunes og fylkeskommunes regnskap. Disse tabellene gir derfor endringstall som kan sammenlignes med utviklingen i egen kommune.

Med forbehold om virkningen av de ulikeheter i omfang mv. som nevnes i punkt 2 nedenfor, gir de to tabellsett opplysninger som kan utfylle hverandre i beskrivelse og analyse av utviklingen i kommunal økonomi.

2 Omfang av kommunesektoren i de to tabellsett

Med basis i forskriftene av 15. desember 2000 vil kommuneforvaltningen i nasjonalregnskapet omfatte den virksomhet som kommunene fører på de ulike kostrafunksjonene med unntak av funksjonene 320 (Kommunal næringsvirksomhet), 330 (Samferdselsbedrifter/transporttiltak) og 373 (Kino). Kommunal næringsvirksomhet, kinoer etc. regnes i nasjonalregnskapet som forretningsdrift. Hos fylkeskommunene er funksjon 710 (Fylkeskommunal næringsvirksomhet) holdt utenfor og behandlet som forretningsdrift i nasjonalregnskapet. Som en del av kommuneforvaltningen regnes også kommunale bedrifter som rapporterer regnskaper etter § 11 i kommuneloven, samt interkommunale sammenslutninger innunder kommunelovens § 27. I tillegg kommer foretak som rapporterer regnskaper etter kommunelovens kapittel 11.

Nasjonalregnskapets noe bredere definisjon og oppdeling av kommuneforvaltningen som forvaltningssektor, medfører f.eks. at lønnskostnadene i kommunale bedrifter grupperes sammen med lønnskostnadene i kommunene. Tilsvarende omfatter tallene for bruttoinvesteringer i kommunene også investeringer i felles kommunal avløps- og renovasjonsvirksomhet.

Tabellene etter kommuneregnskapets oppstillingsmåte omfatter bare de ordinære fylkes- og kommunekasser. Felleskommunal virksomhet er her bare med i form av de tilskudd som blir bokført i kommunekassenes regnskap. De ulikheter i omfang som er nevnt over er imidlertid ikke så omfattende at de to tabellsett ikke kan sees i sammenheng.

3 Ulike underskuddsbegrep

I tabeller etter nasjonalregnskapets gruppering er "underskudd før lånetransaksjoner" en viktig indikator ved vurdering av utviklingen i kommuneforvaltningen. I oppstillinger etter kommuneregnskapets føringsmåte er det tilsvarende begrep "underskudd før lån og avsetning".

4 Sammenhengen mellom nasjonalregnskapets artsinndeling og kostraarter

For at den enkelte kommune- og fylkeskommune også skal kunne sammenlikne utviklingen i egen kommune med tall etter nasjonalregnskapets gruppering gis det her en oversikt over sammenhengen mellom de to grupperingene. De funksjonene som er definert som kommuneforvaltningens forretningsdrift ifølge nasjonalregnskapets gruppering holdes utenfor. Summering over alle andre funksjoner i kostra vil generelt kunne frembringe følgende nasjonalregnskapsarter:

Lønnskostnader	Artene 010 - 099 i kostra, fratrukket sykelønnsrefusjoner (710).
Produktinnsats	Kostraartene 100 - 270, minus artene 200 (inventar og utstyr) og 209 (medisinsk utstyr) som i nasjonalregnskapets gruppering defineres som investeringer. I tillegg trekkes art 690 (fordelte utgiftene) fra. Enkelte av artene i 200-serien behandles som investeringer dersom de stammer fra investeringsregnskapet (kontoklasse 0). I tillegg inkluderes indirekte målte bank- og finanstjenester i produktinnsatsen. Verdien av disse tjenestene imputeres i nasjonalregnskapet, og ikke kan spores tilbake til kommuneregnskapene.
Gebyrer	Summering av artene 600 - 650 i kostra. Salg av driftsmidler (art 660) behandles i nasjonalregnskapet som salg av realkapital.
Renteinntekter/ formuesinntekter	Art 900 (renter) + art 905 (utbytte og eieruttak).

Andre nasjonalregnskapsarter vil være litt vanskeligere å følge. Når det gjelder overføringer til private (art 470) skiller nasjonalregnskapet mellom flere ulike overføringstyper, og hvilken funksjon som er brukt vil da være med å bestemme overføringstype. I andre tilfeller vil kontoklasse være med å bestemme omkodingene til nasjonalregnskapsarter. Dette gjelder særlig skillet mellom produktinnsats og bruttoinvesteringer.

5 Enkelte avledede begreper

I tabeller og kommentarer som bygger på nasjonalregnskapets grupperinger blir det ofte brukt en del begreper som er avledet fra de som er ført opp under punkt 4. De viktigste av disse er:

a) **Konsum i kommuneforvaltningen** = Lønnskostnader
+ Produktinnsats
+ Kapitalslit
+ Produktkjøp til husholdninger
- Gebyrer
+ Driftsresultat i VAR-sektoren
(funksjonene 340 - 357)

b) **Bruttoprodukt** = Lønnskostnader
+ Kapitalslit
+ Driftsresultat i VAR-sektoren

Kapitalslitet fremkommer ikke direkte i kommuneregnskapet, men er beregnet ut fra størrelsen på verdien av den oppsamlede realkapital i kommuneforvaltningen.

c) **Nettoinvesteringer** = Bruttoinvesteringer
- Kapitalslit

Vedlegg 6

Prisindekser for kommunesektorens kjøp av varer og tjenester

Tabell 6.1 Nasjonale prisindekser for produktinnsats, bruttoinvestering i fast realkapital. Veid samlet prisendring (TBU's indikator)

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000 ³⁾	2001 ⁴⁾	2002	2003	2004	2005 ⁵⁾	2006	2007	2008 ⁶⁾
Prosentvis prisendring fra året før:																				
Veid samlet prisendring (deflator)	3,8	2,4	3,5	2,0	0,8	2,3	2,9	3,7	3,1	5,5	3,6	4,7	6,3	4,3	3,7	3,3	3,0	3,7	3,8	4,2
Lønnskostnader per årsverk utenom tiltak ¹⁾	5,4	3,6	5,2	3,7	0,7	2,6	3,4	4,9	3,7	7,2	4,8	4,7	8,0	6,0	4,4	3,8	3,4	4,1	4,8	5,0
Lønn per årsverk utenom tiltak	5,4	4,5	4,7	3,6	2,7	2,2	2,9	4,5	3,7	5,9	5,0	4,4	4,5							
Sosiale utgifter mv., vekstbidrag ²⁾	0,0	-0,9	0,5	0,1	-2,0	0,4	0,5	0,4	0,0	1,3	-0,2	0,3	3,5	8,0	3,2					
Produktinnsats	3,1	1,8	0,8	-0,4	1,6	1,8	1,9	2,6	3,0	2,6	1,5	5,1	2,7	0,8	3,2	1,4	2,3	2,7	1,0	2,8
Bruttoinvestering	-1,3	-1,8	-0,5	-1,7	-1,1	1,1	2,1	-1,2	0,1	2,4	1,0	3,6	3,3	1,6	0,9	3,9	2,2	3,2	4,0	2,8

¹⁾ Når det forekommer arbeidsidsforkortelser, må det korrigeres for endring i normalarbeidstid per full uke.

²⁾ Vekstbidrag utover årslønnsveksten fra endrede satser for arbeidsgiveravgift og kommunale pensjonspremier mv.

³⁾ Deflatoren for 2000 er påvirket av økt ferietilfelle pga. utvidet ferie fra 2001.

⁴⁾ Deflatoren for 2001 er påvirket av utvidet ferie, ny arbeidsavtale for lærere og økte kommunale pensjonspremier.

⁵⁾ Deflatoren for 2005 er eksklusive virkningen av en økning i momssatsene fra 1. januar 2005 med 1 prosentpoeng, som anslås å trekke opp prisene på varekjøp med ½ prosentpoeng i 2005.

⁶⁾ Anslag i Nasjonalbudsjettet 2008.

Vedlegg 7

Skattesatser for kommuner og fylkeskommuner

Tabell 7.1 Maksimalskatteren på alminnelig inntekt fra personlige skattytere¹⁾

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002 ²⁾	2003	2004	2005	2006	2007	2008 ³⁾
Kommuner	13,50	13,50	13,00	12,25	11,75	11,50	10,75	11,50	11,20	12,20	12,40	13,00	13,20	13,20	13,30	12,25	12,05
Fylkeskomm.	7,50	7,50	7,25	7,00	7,00	6,75	6,25	6,60	6,45	6,90	1,90	3,24	2,60	3,00	2,90	2,70	2,65
Kommuneforv.	21,00	21,00	20,25	19,25	18,75	18,25	17,00	18,10	17,65	19,10	14,30	16,24	15,80	16,20	16,20	14,95	14,70
Fellesskatt	7,00	7,00	7,75	8,75	9,25	9,75	11,00	9,90	10,35	8,90	13,70	11,76	12,20	11,80	11,80	13,05	13,30
Alminnelig innt.	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00

¹⁾ Fra 1979 har maksimalsatsene vært brukt i samtlige kommuner og fylkeskommuner

²⁾ Den betydelige reduksjonen i den fylkeskommunale skattøren i 2002 er knyttet til sykehusreformen

³⁾ Forslag i Nasjonalbudsjettet 2008

Tabell 7.2 Maksimalskatteren på alminnelig inntekt fra etterskuddspliktige skattytere¹⁾

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998 ²⁾
Kommuner	7,00	7,00	5,50	5,50	4,75	4,25	0,00
Fylkeskommuner	4,00	4,00	4,00	2,75	2,50	2,50	0,00
Kommuneforvaltning	11,00	11,00	9,50	8,25	7,25	6,75	0,00
Fellesskatt	17,00	17,00	18,50	19,75	20,75	21,25	28,00
Alminnelig inntekt	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00

¹⁾ Tidsangivelsen for etterskuddsskatter gjelder inntektsår. Innbetalingen av etterskuddsskatt foretas året etter inntektsåret

²⁾ Kommunal/fylkeskommunal etterskuddsskatt ble omgjort til statlig skatt fra inntektsåret 1998 med budsjettvirkning i 1999.

Vedlegg 8

Definisjonskatalog

Aktivitetsutvikling

For å måle utviklingen i den samlede aktiviteten i kommuneforvaltningen bruker utvalget der endringer i sysselsetting målt i timeverk, produktinnsats i faste priser og brutto realinvesteringer i faste priser veies sammen. Som vekter brukes de andelene som lønnskostnader (inkludert pensjonsutgifter), produktinnsats og brutto realinvesteringer utgjør av samlede utgifter for de tre kostnadsartene. Den nevnte indikatoren fanger ikke opp endringer i andre utgiftsarter enn de som er nevnt ovenfor, for eksempel overføringer til private og renteutgifter.

Avskrivninger

Avskrivninger, som er et uttrykk for verdiforringelsen på kommunale anleggsmidler, føres i driftsregnskapet, men blir eliminert før regnskapsmessig resultat fastsettes. I brutto driftsresultat gis imidlertid avskrivningene resultateffekt, og kan følgelig brukes for sammenligning med det resultatorienterte regnskapssystem, som primært brukes i privat næringsliv. I KOSTRA blir det benyttet en lineær avskrivningsfunksjon der verdsettingen av kapitalen er basert på anskaffelseskostnaden. Det blir ikke korrigert for at inflasjon påvirker verdien av kapital som er anskaffet på forskjellige tidspunkt. I KOSTRA belastes avskrivninger den enkelte funksjonen (Kontoklasse 1, art 590). Avskrivningene har en motpost (funksjon 860, art 990), slik at de ikke får virkning for beregning av netto driftsresultat.

Brutto driftsresultat

Driftsinntekter fratrukket driftsutgifter eksklusive renter og avdrag. Brutto driftsresultat bygger på regnskapsoppstillingen i kommuneregnskapene.
Se gjerne under begrepet "netto driftsresultat" i tillegg.

Brutto driftsresultat = Brutto driftsinntekter - brutto driftsutgifter

Brutto driftsinntekter = Kontoklasse 1, alle funksjoner, artene (600..890)-690-790).

Brutto driftsutgifter = Kontoklasse 1, alle funksjoner, artene (((010..480)+590)-690- 790).

Bruttonasjonalprodukt for Fastlands-Norge (BNP)

Verdiskapningen i samfunnet måles i nasjonalregnskapet ved bruttonasjonalproduktet.

Ved internasjonale sammenlikninger benyttes vanligvis BNP pr. innbygger som en indikator for velstandsnivået i et land. I BNP for Fastlands-Norge medregnes kun fastlandsøkonomien, dvs petroleumsvirksomhet og utenrikssjøfart er holdt utenom.

Brutto investeringsutgifter

Brutto investeringsutgifter viser investeringsutgifter i investeringsregnskapet korrigert for fordelte utgifter og internsalg. Brutto investeringsutgifter omfatter alle utgifter til investeringer i fast eiendom, utgifter til vedlikehold etter GKRS sitt regelverk samt utgifter til annet inventar og utstyr. Denne definisjonen bygger på regnskapsoppstillingen i kommuneregnskapene (Kontoklasse:0, artene (010...500)-690-790).

Deflator

Veid samlet prisendring i kommunesektoren i prosent fra året før. I deflatoren inngår endringer i lønnskostnader, produktinnsats og bruttoinvesteringer. Deflatoren benyttes av Finansdepartementet og TBU ved beregning av realvekst i kommunesektorens inntekter.

Driftsinntekter

Driftsinntektene er summen av skatteinntekter, rammetilskudd, øremerkede tilskudd til løpende drift og gebyrer/salgs- og leieinntekter. Det korrigeres for dobbeltføringer som skyldes viderefordeling av utgifter/internkjøp mv (690 og 790). Driftsinntektene er kontoklasse 1 (driftsregnskapet), alle funksjoner og artene ((600... 890) - 690 - 790)". Art 690 er 'Fordelte utgifter' og art 790 er 'Internsalg'. Definisjonen bygger på Kostra.

Driftsutgifter

Driftsutgiftene er summen av lønnsutgifter inkl. sosiale utgifter, inventar og utstyr til driftsformål, andre kostnader til driftsformål, stønader, subsidier og overføringer til stat/andre kommuner/andre fylkeskommuner. Driftsutgiftene er kontoklasse 1, alle funksjoner og artene (010... 480) + 590 - 690 - 790". Art 590 er avskrivninger. Art 690 er 'Fordelte utgifter' og art 790 er 'Internsalg'. Driftsutgiftene (brutto) viser således de samlede driftsutgiftene inkludert avskrivninger korrigert for dobbeltføringer som skyldes viderefordeling av utgifter/internkjøp. Definisjonen bygger på Kostra.

Eiendomsskatt

Ny lov om eiendomsskatt ble innført f.o.m. 1.1.2007. Det er kun kommuner som kan skrive ut eiendomsskatt. Eiendomsskatt kan skrives ut i "hele kommunen" eller i "klart avgrensede område som helt eller delvis er utbygd på byvis, eller der slik utbygging er i gang". Kommunene kan også velge å skrive ut eiendomsskatt bare på "verker og bruk". Utskriving av eiendomsskatt på verker og bruk kan også skje i tillegg til utskrivning av eiendomsskatt i områder utbygd på byvis. Kraftanlegg er eksempel på verk og bruk. Herunder hører også vassfall, inklusive kraftstasjoner, overføringsanlegg, fordelingsnett etc. Skatten skrives ut på grunnlag av takst over eiendommen. Skattesatsen må ligge i intervallet mellom 2 og 7 promille. Satsøkninger fra år til år er begrenset til to promilleenheter.

Fast realkapital

Omfatter både materiell produksjonskapital (boliger, andre bygninger, anlegg, transportmidler, maskiner, annet produksjonskapital, livdyr- og frukttrebestand mv.) og immateriell produksjonskapital (lete- og undersøkelseskostnader, EDB-software, varemerke og annen immateriell kapital). Lagerkapital og verdigjenstander (f.eks. edle metaller og antikviteter), som ikke kan brukes gjentatte ganger i produksjonen, regnes ikke som fast realkapital. Det gjør heller ikke naturkapital som ikke er produsert. Denne definisjonen bygger på nasjonalregnskapets gruppering.

Frie inntekter

Frie inntekter er inntekter som kommunene kan disponere uten andre bindinger enn gjeldende lover og forskrifter. Summen av ordinære skatter på inntekt og formue (eksklusive eiendomsskatt) og rammetilskudd inkluderes i inntektsbegrepet. Frie inntekter for ett år kan korrigeres for variasjoner utgiftsbehov (se under "korrigerede frie

inntekter”). Utvikling i frie inntekter over flere år kan korrigeres for oppgaveendringer, prisutvikling og befolkningsutvikling.

Kapitalslit

Uttrykk for den verdiforringelse av realkapital som skjer i løpet av året. Kapitalslitet fremkommer ikke direkte fra kommuneregnskapet, men kan beregnes ut fra størrelsen på verdien av den oppsamlede realkapital i kommuneforvaltningen.

Kapitalutgifter

Kapitalutgiftene omfatter kjøp av fast eiendom og anskaffelse av fast realkapital (bygninger og anlegg, utstyr og inventar).

Kommunalt konsum

Konsum i kommuneforvaltningen beregnes som summen av lønnskostnader, produktinnsats (inkl. reparasjoner og vedlikehold), kapitalslit, produktkjøp til husholdningene, driftsresultat i markedsrettet virksomhet for visse kapitler fratrukket gebyrer. Begrepet bygger på nasjonalregnskapets definisjoner.

Korrigerte frie inntekter

Frie inntekter korrigeret for variasjon i utgiftsbehovet. Kommuner med ulik demografisk eller geografisk struktur, vil ha ulikt nivå på kostnadene ved produksjon av samme tjeneste. Indeks som brukes ved korrigering er kostnadsnøkkelen i inntektssystemet. Korrigerte frie inntekter beregnes både med og uten eiendomsskatt og konsesjonskraftinntekter i inntektsgrunnlaget.

KOSTRA

KOSTRA (KOMMune-STat-Rapportering) er et nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal virksomhet. Informasjon om kommunale tjenester og bruk av ressurser på ulike tjenesteområder registreres og sammenstilles for å gi relevant informasjon til beslutningstakere både nasjonalt og lokalt. Informasjonen skal tjene som grunnlag for analyse, planlegging og styring, og herunder gi grunnlag for å vurdere om nasjonale mål oppnås. KOSTRA skal forenkle rapporteringen fra kommunene til staten ved at data rapporteres bare en gang, selv om de skal brukes til ulike formål.

Langsiktig lånegjeld

Langsiktige lån har normalt lengre løpetid enn ett år. Lån beregnet for videreformidling til andre instanser/innbyggere, såkalte formidlingsutlån, inngår. Langsiktig gjeld er kontoklasse 2, kapittel (41...45), sektor (00...99). Data hentes fra kommunens balanseregnskap.

Løpende utgifter

Løpende utgifter er definert som lønnskostnader, produktinnsats (vareinnsats), produktkjøp til husholdninger, renteutgifter, overføringer fra kommuneforvaltningen til private og staten, samt utgifter til kommunale foretak.

Nasjonalregnskapet

Formålet med nasjonalregnskapsstatistikken er å gi et avstemt og helhetlig bilde av samfunnsøkonomien. Nasjonalregnskapet gir både en sammenfattet beskrivelse av økonomien under ett, og en detaljert beskrivelse av transaksjonene mellom de ulike deler av økonomien og mellom Norge og utlandet. Statistikk fra en rekke områder stilles

sammen og bearbejdes i nasjonalregnskapet. Det norske nasjonalregnskapet utarbejdes i tråd med internasjonale retningslinjer, noe som sikrer sammenlignbarhet med andre land.

Det årlige realregnskapet gir tall for produksjon, produktinnsats, bruttoprodukt, inntektskomponenter og sysselsetting fordelt på næringer, og dessuten tall for konsum, investeringer, realkapital, eksport og import. Det institusjonelle sektorregnskapet beskriver alle økonomiske transaksjoner som berører de institusjonelle sektorene, det vil si finansielle foretak, ikke-finansielle foretak, offentlig forvaltning, husholdninger og utlandet.

Netto driftsresultat

Driftsinntekter fratrukket driftsutgifter, renter og avdrag. Forskjellen mellom brutto og netto driftsresultat viser hvor stor andel av kommunenes inntekter som går med til å betjene renter og avdrag. Netto driftsresultat viser hva kommunene og fylkeskommunene sitter igjen med til avsetninger og investeringer. Netto driftsresultat bygger på regnskapsoppstillingen i kommuneregnskapene.

Netto driftsresultat = Brutto driftsresultat + resultat eksterne finansieringstransaksjoner + motpost avskrivninger

Brutto driftsresultat = Kontoklasse 1, alle funksjoner, artene
((600..890)-690-790) - (((010..480)+590)-690-790).

Resultat eksterne finansieringstransaksjoner = Kontoklasse 1, alle funksjoner, artene
(900+905+920) - (500+510+520).

Motpost avskrivninger = Kontoklasse 1, funksjon 860, art 990

Netto gjeld

Netto gjeld omfatter brutto gjeld (kortsiktig og langsiktig) fratrukket finansielle fordringer (bankinnskudd, aksjer og andeler mv.)

Netto renter og avdrag

Netto renter og avdrag er differansen mellom brutto driftsresultat og netto driftsresultat. Se under begrepene "brutto driftsresultat" og "netto driftsresultat".

Nominell vekst

Vekst i løpende kroner fra et år til et annet, det vil si vekst som inkluderer prisstigning.

Næringskatter

Overføringer til offentlig forvaltning fra innenlandske produsenter i form av skatter og avgifter som er knyttet til produksjonsvirksomheten, men som ikke varierer i takt med produksjonen av produkter. De viktigste næringskattene er knyttet til utvinning av råolje og naturgass (produksjonsavgift, arealavgift mv.).

Definisjonen bygger på nasjonalregnskapets gruppering.

Overskudd før lånetransaksjoner

Overskudd før lånetransaksjoner måles som samlede inntekter fratrukket samlede utgifter, der utgifter til bruttorealinvesteringer er medregnet, mens låne- og avdragsutgifter er holdt utenom. Overskuddet før lånetransaksjoner, sammen med evt. omvurderinger av fordringer og gjeld, bestemmer utviklingen i kommunesektorens netto fordringsposisjon. Dersom overskudd før lånetransaksjoner er negativt, kalles det gjerne underskudd før lånetransaksjoner. Begrepet bygger på nasjonalregnskapets gruppering.

Produksjonsskatter

Produksjonsskatter er summen av produktskatter og næringskatter. Denne definisjonen bygger på nasjonalregnskapets gruppering.

Produktinnsats (vareinnsats)

Verdien av anvendte innsatsvarer og -tjenester i produksjonsaktivitet, unntatt kapitalslit (bruk av fast realkapital). Tidligere betegnet som "vareinnsats". Det foreligger mer presise definisjoner, i første rekke for avgrensningene mot bruttoinvestering i fast realkapital og mot lønnskostnader. Produktinnsatsen gjelder anvendte, og ikke innkjøpte, varer og tjenester. Begrepet bygger på nasjonalregnskapets gruppering.

Produktskatter

Overføringer fra innenlandske produsenter til offentlig forvaltning i form av skatter og avgifter som varierer i takt med produksjonen av produkter, eller er knyttet til produkter på annen måte. De viktigste produktskattene er merverdiavgift, investeringsavgift, bilavgift og bensinavgift. Tidligere betegnet som "varetilknyttede avgifter". Denne definisjonen bygger på nasjonalregnskapets gruppering.

Realinvesteringer

Tilvekst i realkapital.

Realkapital

Denne posten inneholder alle transaksjoner knyttet til bruttoinvesteringer i realkapital og kapitaloverføringer som resulterer i reallokering av formue. Med realkapital mener vi materiell og immateriell fast realkapital, lagerkapital, verdigjenstander, samt ikke-produsert kapital som naturkapital og immateriell produksjonskapital som patenter mv. Kapitaloverføringer representerer overdragelse av finans- eller realkapitalformue uten noen form for motytelse. Denne definisjonen bygger på nasjonalregnskapets gruppering.

Reell vekst

Vekst i faste priser fra et år til et annet, det vil si vekst eksklusive prisstigning. Se også under begrepet "deflator".

Samlede inntekter innenfor kommuneopplegget

Kommuneforvaltningens samlede inntekter innenfor kommuneopplegget er summen av skatteinntekter, overføringer fra staten, gebyrer og andre innenlandske løpende overføringer fratrukket tilskudd til folketrygden. Skatteinntektene omfatter skatt på inntekt og formue, eiendomsskatt og andre produksjonsskatter. Overføringer fra staten omfatter rammeoverføringer og øremerkede overføringer innenfor kommuneopplegget. Se også TBUs faste vedlegg 4.

Samlede inntekter

Kommuneforvaltningens samlede inntekter er summen av samlede inntekter innenfor kommuneopplegget, øremerkede overføringer utenfor kommuneopplegget og renteinntekter. Se under "samlede inntekter innenfor kommuneopplegget" for en nærmere definisjon av dette begrepet. Se også TBUs faste vedlegg 4.

Skatt på inntekt og formue

Omfatter alle tvungne, ikke-gjengjeldte betalinger i kontanter eller naturalier som offentlig forvaltning og utlandet regelmessig pålegger institusjonelle enheters inntekt og formue, samt enkelte periodiske avgifter som beregnes på inntekt eller formue. Skatter på inntekt og formue deles inn i inntektsskatter, og andre løpende skatter. Denne definisjonen bygger på nasjonalregnskapets gruppering.

Skattøre

Kommunale og fylkeskommunale skattører angir hvilken andel av skatt på alminnelig inntekt for personlige skatteyttere som tilfaller henholdsvis kommuner og fylkeskommuner. Skattørene vedtas årlig av Stortinget ved behandling av statsbudsjettet.

Sysselsatte normalårsverk

Definert som antall heltidssysselsatte personer, pluss antall deltidssysselsatte omregnet til heltidssysselsatte. Antall sysselsatte normalårsverk for lønnstakere framkommer etter omregning til heltid med andel av full stilling eller dellønnsbrøk som vekter. Antall normalårsverk for selvstendige er beregnet med basis i arbeidstid for mannlige selvstendige.

Sysselsatte personer

Antall personer som er sysselsatt i innenlandsk produksjonsvirksomhet. Sysselsatte personer omfatter personer som arbeider deltid, personer som er inne til førstegangsmilitær- eller sivilarbeidstjeneste, og personer som er midlertidig fraværende fra inntektsgivende arbeid pga. sykdom, ferie, permisjon mv. Utenlandske lønnstakere i innenlandsk produksjonsvirksomhet, herunder utenlandske sjømenn på norskeide og innleide skip, er også inkludert i sysselsettingsbegrepet. Sysselsatte personer er gjennomsnittstall over et år (eller kvartal), og er fordelt på næring, yrkesstatus (lønnstakere eller selvstendige), og kjønn.

Underskudd før lånetransaksjoner

Se under begrepet "overskudd før lånetransaksjoner".

Utførte timeverk

Antall timeverk utført av alle sysselsatte i innenlandsk produksjonsvirksomhet innenfor effektiv normalarbeidstid, med tillegg for utført overtid og fradrag for fravær pga. sykdom, permisjon, ferie og eventuelle arbeidskonflikter. Antall utførte timeverk er også påvirket av kalendermessige forhold (bevegelige helligdager og skuddår). Antall arbeidsdager vil kunne variere med inntil 3 dager fra ett år til neste pga slike kalendermessige forhold.

Utgifter i kommunesektoren

Summen av løpende utgifter og kapitalutgifter. Begrepet bygger på nasjonalregnskapets gruppering.

Vedlegg 9

Utvalgte hovedtall for kommuneforvaltningen

Tabell 9.1 Utgifter, bruttoprodukt og konsum i kommuneforvaltningen i prosent av bruttonasjonalprodukt for Fastlands-Norge

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Utgifter i alt	23,2	23,0	22,4	22,0	21,7	21,7	21,5	21,4	21,8	21,5	22,7	18,8	19,3	18,5	17,8	17,8
Bruttoprodukt	13,2	13,5	13,5	13,4	13,2	13,4	13,1	13,3	13,5	13,5	14,0	11,3	11,4	11,0	10,8	10,5
Konsum	15,2	15,6	15,4	15,3	15,0	15,1	14,9	15,2	15,4	15,5	16,4	13,0	13,4	13,0	12,7	12,8

Tabell 9.2 Sysselsetting i kommuneforvaltningen

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Utførte timeverk	543,2	562,6	577,8	588,0	590,5	604,2	611,0	625,8	636,3	633,6	633,3	506,3	494,8	497,5	502,8	508,2
I pst. av utførte timeverk i alt	17,8	18,3	18,7	18,8	18,7	18,8	18,6	18,6	18,7	18,8	19,0	15,3	15,3	15,1	15,1	14,9
Sysselsatte personer	436,2	450,1	463,6	474,1	484,9	496,4	505,3	519,2	531,4	536,1	549,4	450,9	450,3	446,0	447,5	458,6
Sysselsatte normalårsverk	337,6	347,8	358,9	366,4	373,6	382,0	388,2	397,6	405,8	409,2	415,0	335,0	334,4	330,1	332,6	339,1

Vedlegg 10

Korreksjon i inntektsvekst av endringer i befolkningens sammensetning

For å korrigere veksten i samlede inntekter for endringer i alderssammensetningen, benyttes en forenklet kostnadsnøkkel¹⁾ som gjenspeiler at kostnadene ved å produsere kommunale tjenester varierer for de ulike aldersgruppene. Når aldersgruppen 0 til 5 år har en vekt på 0,104, betyr det at 10,4 prosent av kommunesektorens utgifter kan knyttes til denne aldersgruppen.

Tabell 10.1 Kostnadsnøkkel for kommunesektoren

Alder	Vekt
0-5	0,104
6-15	0,355
16-18	0,125
19-66	0,123
67-79	0,091
80-89	0,148
90-	0,054
Sum	1,000

Deler av det kommunale tjenestespekteret er finansiert på andre måter enn gjennom frie inntekter. Med hensyn til tjenester som hovedsakelig knytter seg til en bestemt aldersgruppe, gjelder dette i første rekke barnehager, som finansieres gjennom øremerkede tilskudd. For å korrigere veksten i frie inntekter for endringer i alderssammensetningen, benyttes derfor en forenklet kostnadsnøkkel hvor barnehager er holdt utenom. Dette gjelder både korrigeringen i kommunenes frie inntekter og de frie inntektene for kommunesektoren samlet. I tabell 10.2 vises kostnadsnøkkelen som er brukt i korrigeringen av de frie inntektene for henholdsvis sektoren samlet, kommunene og fylkeskommunene.

Tabell 10.2 Kostnadsnøkkel for kommunesektoren, kommunene og fylkeskommunene, eks. barnehage

Alder	Kommunesektore	Kommunene	Fylkeskommunen
	n Vekt	Vekt	e Vekt
0-5	0,027	0,025	0,033
6-15	0,385	0,455	0,058
16-18	0,135	0,008	0,724
19-66	0,131	0,127	0,150
67-79	0,099	0,116	0,024
80-89	0,162	0,195	0,010
90-	0,060	0,073	0,002
Sum	1,000	1,000	1,000

I tabell 10.3 vises befolkningsutviklingen fra 2002 og fremover.

1) se utvalgets aprilrapport 2005, kapittel 5

Tabell 10.3 Endringer i befolkningens alderssammensetning 2002 – 2007 målt i prosent av totalbefolkningen

Alder	2002	2003	2004	2005	2006	2007
0-5	7,9	7,8	7,6	7,5	7,5	7,4
6-15	13,3	13,4	13,5	13,5	13,4	13,3
16-18	3,5	3,6	3,6	3,7	3,9	4,0
19-66	61,8	61,9	62,1	62,2	62,2	62,3
67-79	9,0	8,8	8,6	8,5	8,4	8,4
80-89	3,9	3,9	3,9	4,0	4,0	4,0
90-	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7
I alt	100	100	100	100	100	100
Memo: Befolkningsvekst i landet	100,0	100,6	101,2	101,8	102,6	103,5

Tabell 10.3 viser en nedgang i andelen barn i alderen 0-15 år og økning i andelen unge i alderen 16 til 18 år. Blant de eldre har andelen mellom 67 og 79 år gått ned, mens andelen 80 år og eldre har gått opp, med sterkest vekst blant de over 90 år.

Tabell 10.4-10.7 viser videre hvordan utviklingen i befolkningens alderssammensetning i perioden har bidratt til å øke kostnadene i kommunesektoren. I tabellene legges samme utgiftsfordeling som i den forenklede kostnadsnøklene i tabellene i tabell 10.1 og 10.2 til grunn i utgangsåret, som er 2002. I årene deretter justeres vektene for relativ befolkningsendring i de respektive aldersgruppene, for å vise virkningen av endringer i befolkningssammensetningen. Endring i vekt i forhold til utgangsåret vil slik representere endringen i utgiftsbidrag for aldersgruppa.

Effekten av endringer i befolkningens alderssammensetning innebærer isolert sett en kostnadsøkning på 1,6 prosent fra 2002 til 2007, jf. tabell 10.4. I alt har befolkningen økt med 3,5 prosent i samme periode, jf. tabell 10.3.

Tabell 10.4 Endringer i kostnadsindeks for kommunesektoren som følge av årlige befolkningsendringer i forhold til befolkningens sammensetning i 2002

Alder	2002	2003	2004	2005	2006	2007
0-5	0,104	0,102	0,100	0,099	0,098	0,107
6-15	0,355	0,358	0,360	0,359	0,358	0,349
16-18	0,125	0,126	0,129	0,133	0,137	0,139
19-66	0,123	0,123	0,124	0,124	0,124	0,121
67-79	0,091	0,089	0,087	0,086	0,085	0,084
80-89	0,148	0,150	0,151	0,152	0,153	0,153
90-	0,054	0,055	0,057	0,059	0,060	0,063
Utgiftsbidrag i alt	1,000	1,003	1,007	1,011	1,015	1,016

Tabell 10.5 Endringer i kostnadsindeks for kommunesektoren som følge av årlige befolkningsendringer i forhold til befolkningens sammensetning i 2002, når barnehager er holdt utenom

Alder	2002	2003	2004	2005	2006	2007
0-5	0,027	0,026	0,026	0,025	0,025	0,025
6-15	0,385	0,388	0,390	0,389	0,387	0,384
16-18	0,135	0,137	0,139	0,144	0,149	0,153
19-66	0,131	0,132	0,132	0,132	0,132	0,133
67-79	0,099	0,097	0,095	0,093	0,092	0,092
80-89	0,162	0,164	0,166	0,166	0,168	0,167
90-	0,060	0,062	0,063	0,065	0,067	0,069
Utgiftsbidrag i alt	1,000	1,005	1,011	1,016	1,021	1,023

Tabell 10.6 Endringer i kostnadsindeks for kommunene som følge av årlige befolkningsendringer i forhold til befolkningens sammensetning i 2002, når barnehager er holdt utenom

Alder	2002	2003	2004	2005	2006	2007
0-5	0,025	0,025	0,024	0,024	0,024	0,024
6-15	0,455	0,459	0,462	0,461	0,459	0,454
16-18	0,008	0,008	0,008	0,008	0,009	0,009
19-66	0,127	0,128	0,128	0,128	0,128	0,129
67-79	0,116	0,113	0,110	0,109	0,108	0,107
80-89	0,195	0,198	0,199	0,200	0,202	0,202
90-	0,073	0,075	0,077	0,079	0,082	0,084
Utgiftsbidrag i alt	1,000	1,005	1,009	1,010	1,011	1,008

Tabell 10.7 Endringer i kostnadsindeks for fylkeskommunene som følge av årlige befolkningsendringer i forhold til befolkningens sammensetning i 2002

Alder	2002	2003	2004	2005	2006	2007
0-5	0,033	0,032	0,031	0,031	0,031	0,031
6-15	0,058	0,059	0,059	0,059	0,059	0,058
16-18	0,724	0,732	0,745	0,769	0,796	0,821
19-66	0,150	0,151	0,151	0,151	0,151	0,151
67-79	0,024	0,023	0,022	0,022	0,022	0,022
80-89	0,010	0,010	0,010	0,010	0,010	0,010
90-	0,002	0,002	0,002	0,002	0,002	0,002
Utgiftsbidrag i alt	1,000	1,008	1,021	1,045	1,070	1,095

Vedlegg 11

Utvikling i brutto driftsresultat, netto rente- og avdragsbelastning og netto driftresultat for fylkeskommunene i perioden 2001-2005, eksklusiv Oslo.

Tabell 11.1: Utvikling i brutto driftsresultat, netto rente- og avdragsbelastning og netto driftresultat for fylkeskommunene i perioden 2002-2006, eksklusiv Oslo. Målt i prosent av driftsinntekter

Fylkeskommune	Årlig gjennomsnitt 2002-2004			2005			2006		
	Brutto drifts-res.	Netto renter og avdrag	Netto drifts-res.	Brutto drifts-res.	Netto renter og avdrag	Netto drifts-res.	Brutto drifts-res.	Netto renter og avdrag	Netto drifts-res.
Østfold	-3,6	-4,6	0,9	0,8	-8,7	9,4	4,0	-1,7	5,7
Akershus	-2,6	-1,5	1,1	1,7	-1,6	3,3	5,2	-1,7	6,9
Hedmark	2,5	0,9	1,6	3,6	2,1	1,5	9,8	2,1	7,6
Oppland	4,0	-0,8	4,8	3,4	-0,3	3,8	3,9	-1,7	5,6
Buskerud	3,1	1,6	1,5	5,1	-0,6	5,6	8,4	1,3	7,1
Vestfold	5,5	4,1	1,4	8,5	3,8	4,7	7,7	3,0	4,7
Telemark	3,5	2,3	1,2	5,3	2,9	2,4	8,8	2,8	6,0
Aust-Agder	0,7	1,2	-0,5	5,5	0,7	4,8	6,7	1,3	5,5
Vest-Agder	4,7	3,4	1,4	7,7	3,9	3,9	7,5	3,5	4,0
Rogaland	4,1	1,8	2,4	7,0	2,2	4,8	9,2	2,4	6,8
Hordaland	4,2	3,4	0,8	10,3	3,0	7,2	10,6	2,7	7,8
Sogn og Fjordane	1,3	-0,2	1,9	0,4	-0,2	0,6	4,0	-0,1	4,1
Møre og Romsdal	5,4	2,4	3,0	5,4	3,1	2,3	8,7	3,6	5,0
Sør-Trøndelag	9,0	6,8	2,3	11,4	7,0	4,4	12,7	7,1	5,7
Nord-Trøndelag	-0,7	-3,5	2,8	-3,8	-4,5	0,7	7,2	2,7	4,5
Nordland	6,1	0,0	6,1	2,5	0,1	2,4	5,6	0,1	5,5
Troms	1,4	-0,3	1,7	2,7	-1,4	4,0	-4,2	-0,6	-3,6
Finnmark	4,9	3,7	1,2	4,3	3,3	1,0	4,8	3,9	0,9
Samlet alle fk.	3,1	1,0	2,1	4,8	0,9	4,0	6,9	1,6	5,3

Vedlegg 12

Produksjonsindekser for kommunale tjenester for 2006

Det er i tidligere rapporter fra Utvalget (høst 2001-2006) blitt presentert beregninger av en produksjonsindeks for kommunale tjenester basert på KOSTRA-data for årene 2000-2005. Produksjonsindeksen er et samlemål på kommunenes tjensteproduksjon basert på indikatorer for tjenestetilbudet for de ulike sektorer. Dette vedlegget rapporter oppdaterte beregninger av produksjonsindeksen basert på data for 2006.

Den produksjonsindeksen som beregnes er basert på delindekser for barnehage, grunnskole, primærhelsetjeneste, pleie og omsorg, barnevern og sosialkontortjenester. Det beregnes også en delindeks for tekniske tjenester, men denne er utelatt fra totalindeksen for å unngå betydelig reduksjon i antall kommuner. De øvrige sektorer (kultur, samferdsel, bolig og næring) er utelatt fordi det er vanskelig å finne gode indikatorer på tjensteproduksjonen. De tjenestene som er inkludert i totalindeksen utgjorde om lag 75 prosent av kommunenes brutto driftsutgifter i 2006.

Tabell 12.1 gir en oversikt over kriterier og vekter i delindeksene og hvilken vekt de enkelte delindekser har i totalindeksen. Den produksjonsindeksen som beregnes for 2006 består av de samme indikatorer som produksjonsindeksen som ble beregnet for 2005. Vektene i delindeksene og totalindeksen er imidlertid oppdatert i forhold til utviklingen i budsjettandeler. Denne oppdateringen innebærer blant annet at barnehage har fått økt vekt i totalindeksen og at grunnskole har fått redusert vekt. I alt 377 kommuner har levert tilstrekkelige data til å kunne inngå i analysen for 2006. Det er noe høyere enn i tilsvarende analyse for 2005 som omfattet 374 kommuner. Delindeksen for teknisk sektor kan beregnes for 279 kommuner.

Tabell 12.2 rapporterer sektorindekser, samlet produksjonsindeks og korrigert inntekt for de 377 kommunene som inngår i analysen, samt fylkesvise gjennomsnitt. Både sektorindekser, samlet produksjonsindeks og korrigert inntekt er normalisert slik at veide gjennomsnitt (med antall innbyggere som vekter) er lik 100 for de 377 kommunene som inngår i analysen. I tillegg vises netto driftsresultat for 2006. For sektorindeksene og samlet produksjonsindeks indikerer en indeksverdi over 100 at tjenestetilbudet er bedre enn gjennomsnittet, mens en verdi lavere enn 100 indikerer at tjenestetilbudet er dårligere enn landsgjennomsnittet. En verdi på 110 indikerer for eksempel at tjenestetilbudet er 10 prosent bedre enn landsgjennomsnittet.

Det bør understrekes at produksjonsindeksene sier noe om nivået på produksjonen i forhold til størrelsen på målgruppen, og at de i seg selv ikke sier noe om hvor effektiv den enkelte kommune er. For at totalindeksen skal si noe om effektivitet må den relateres til hvor store ressurser den enkelte kommune disponerer, og delindeksene kan bare si noe om effektivitet dersom de relateres til hvor store ressurser som er allokert til den enkelte sektor. En kommune med samlet produksjonsindeks lavere enn 100 vil kunne være effektiv dersom produksjonen er høy relativt til de ressurser kommunen disponerer, og en kommune med delindeks lavere enn 100 vil kunne være effektiv dersom produksjonen er høy relativt til mengden av ressurser som er allokert til sektoren. Det vises til kapittel 4.2 nærmere diskusjon av egenskaper ved produksjonsindeksen.

Tabell 12.1 Oversikt over indikatorer og vektorer i delindeksene og i totalindeksen

Sektor/ Indikator	Vekt
Barnehage	
Korrigerte oppholdstimer i kommunale barnehager i forhold til antall barn 0-5 år (alderskorrigert)	0,8568
Antall m ² leke og uteareal per barn i kommunale barnehager	0,0603
Kommunale overføringer til private barnehager per barn 0-5 år (alderskorrigert)	0,0829
Grunnskole	
Lærertimer per elev	0,9474
Andel innbyggere i alderen 6-9 år med plass i kommunale SFO	0,0263
Andel av brukerne av kommunal SFO med fulltidsplass	0,0263
Primærhelsetjeneste	
Antall timer per uke av leger per 10 000 innbyggere	0,4027
Antall timer per uke av fysioterapeuter per 10 000 innbyggere	0,4027
Antall timer per uke av helsesøstere per 10 000 innbyggere 0-6 år (f 232)	0,1946
Pleie og omsorg	
Andel av innbyggerne over 80 år som mottar hjemmetjenester	0,273
Andel av innbyggerne over 80 år med plass i institusjon	0,227
Andelen av institusjonsplasser som er i enerom	0,227
Andel brukere av hjemmetjeneste med både praktisk bistand og hjemmesykepleie	0,273
Barnevern	
Andel barn 0-17 år omfattet av barnevernsundersøkelse	0,328
Andel barn 0-17 år omfattet av tiltak	0,672
Sosialkontortjenester	
Andel innbyggere 20-66 år som mottar økonomisk sosialhjelp	0,500
Gjennomsnittlig utbetaling per stønadsmåned	0,500
Teknisk sektor	
Andel av innbyggerne tilknyttet kommunal vannforsyning	0,112
Andel av innbyggerne tilknyttet med tilfredsstillende kvalitet mht e-coli	0,112
Andel av innbyggerne tilknyttet med tilfredsstillende kvalitet mht ph	0,112
Andel av innbyggerne tilknyttet med tilfredsstillende kvalitet mht farge	0,112
Andel av innbyggerne tilknyttet kommunal avløpsordning	0,553
Samlet indeks	
Barnehager	0,141
Grunnskole	0,329
Primærhelsetjeneste	0,054
Pleie og omsorg	0,376
Barnevern	0,035
Sosialkontortjenester	0,065

Tabell 12.2 Produksjonsindekser og nettodriftsresultat

Kommune	Barne- hage	Grunn- skole	Helse	Pleie og omsorg	Barne- vern	Sosial	Totalt	Korrigert inntekt	Netto driftsres
101 Halden	50,9	99,2	92,9	95,4	98,5	118,8	91,9	93,2	3,6
104 Moss	93,4	100,0	93,2	87,8	109,4	136,4	96,8	100,2	3,5
105 Sarpsborg	53,0	105,1	94,0	83,5	88,0	121,6	89,5	94,2	7,8
106 Fredrikstad	68,5	92,2	99,3	98,8	93,3	126,4	94,0	98,2	5,9
111 Hvaler	141,0	97,8	91,7	141,7	81,3	104,0	119,9	92,2	8,5
118 Aremark	136,6	120,9	96,7	113,7	36,3	96,4	114,6	104,2	13,7
119 Marker	75,1	94,3	94,4	86,7	150,2	123,5	92,6	90,2	7,3
122 Trøgstad	118,2	102,8	85,8	103,6	121,8	82,4	103,7	90,2	5,9
123 Spydeberg	82,9	99,7	101,4	82,0	95,8	93,6	90,2	97,2	5,7
124 Askim	107,1	99,8	86,4	91,8	106,2	112,0	98,1	99,2	9,1
125 Eidsberg	78,4	100,4	95,6	85,9	118,4	93,8	91,8	90,2	7,2
127 Skiptvet	142,8	94,7	91,3	106,4	117,2	99,9	106,8	97,2	13,1
128 Rakkestad	105,7	97,3	97,8	97,6	133,5	85,4	99,1	90,2	3,0
135 Råde	92,9	90,3	101,0	84,0	103,1	86,7	89,1	91,2	3,4
137 Våler	40,5	110,1	110,4	110,7	100,7	87,5	98,7	91,2	5,1
138 Hobøl	48,7	97,7	110,1	107,9	89,5	96,5	95,0	92,2	-0,9
<i>Østfold</i>	<i>73,8</i>	<i>98,5</i>	<i>95,7</i>	<i>93,5</i>	<i>99,2</i>	<i>117,6</i>	<i>94,2</i>	<i>95,7</i>	<i>5,6</i>
211 Vestby	125,4	97,6	85,0	118,8	88,2	63,5	106,3	94,2	12,0
214 Ås	87,2	95,4	93,9	111,0	66,5	69,3	97,3	92,2	4,4
215 Frogn	115,2	90,1	108,8	98,7	78,6	68,7	96,1	97,2	1,8
216 Nesodden	94,9	85,1	87,1	113,9	72,1	96,1	97,7	92,2	4,6
217 Oppegård	192,2	89,6	107,7	96,9	70,8	88,2	107,0	100,2	3,9
219 Bærum	99,7	89,8	107,9	85,5	69,4	90,2	89,8	108,2	10,2
220 Asker	111,7	86,9	94,8	97,0	76,0	85,4	94,2	105,2	5,8
221 Aurskog-Høland	86,5	88,9	99,3	99,3	121,1	96,9	94,7	89,2	5,2
226 Sørum	88,0	80,9	81,7	97,5	110,9	79,8	89,2	96,2	4,6
227 Fet	88,2	88,3	60,4	94,2	90,7	81,6	88,7	93,2	4,4
228 Rælingen	117,6	89,5	79,5	107,5	75,7	92,8	99,4	93,2	3,0
229 Enebakk	50,6	86,0	69,7	99,2	124,2	71,0	85,5	91,2	3,4
230 Lørenskog	110,8	82,6	90,9	101,6	63,0	111,1	95,4	96,2	4,2
231 Skedsmo	107,2	89,9	91,8	91,2	61,1	113,7	93,5	99,2	6,6
233 Nittedal	67,3	87,9	76,4	107,5	77,0	86,5	91,3	96,2	9,5
234 Gjerdrum	79,5	85,1	92,7	104,6	85,6	95,6	92,8	94,2	8,2
235 Ullensaker	51,6	90,8	75,1	96,0	106,0	95,0	87,2	96,2	8,7
236 Nes	59,5	95,5	86,2	102,9	86,6	81,9	91,5	89,2	3,5
238 Nannestad	85,9	87,7	71,4	98,6	104,5	89,9	91,4	94,2	5,7
<i>Akershus</i>	<i>99,9</i>	<i>88,9</i>	<i>93,0</i>	<i>97,0</i>	<i>78,5</i>	<i>90,6</i>	<i>93,5</i>	<i>99,4</i>	<i>6,5</i>
<i>301 Oslo</i>	<i>104,4</i>	<i>94,7</i>	<i>97,1</i>	<i>94,3</i>	<i>105,1</i>	<i>123,5</i>	<i>98,3</i>	<i>105,2</i>	<i>8,0</i>
402 Kongsvinger	110,3	97,2	94,7	97,9	66,4	110,3	99,0	92,2	2,7
403 Hamar	127,9	93,3	108,3	91,9	67,6	110,4	98,7	98,2	10,0
412 Ringsaker	68,1	97,5	99,0	104,2	82,5	103,4	95,8	89,2	6,8
415 Løten	91,6	107,3	127,9	96,7	103,9	92,9	101,2	89,2	4,6
417 Stange	87,2	96,2	108,3	97,6	85,8	91,9	95,5	91,2	4,7
418 Nord-Odal	167,6	100,0	92,1	96,0	109,4	98,0	107,8	92,2	0,8
419 Sør-Odal	105,6	103,8	105,8	91,0	94,9	96,4	98,6	91,2	5,1
420 Eidskog	156,0	115,8	105,6	106,9	44,7	126,4	115,8	91,2	1,2
423 Grue	118,7	106,1	101,3	103,6	110,1	133,5	108,6	94,2	2,4
425 Åsnes	109,1	119,9	115,2	99,9	122,3	128,3	111,2	93,2	-0,8
426 Våler	122,3	121,0	135,8	91,2	125,1	108,8	110,1	96,2	4,8
427 Elverum	108,6	91,5	119,7	82,1	69,8	104,8	92,0	92,2	2,7
428 Trysil	127,8	118,8	111,8	106,9	106,4	106,2	113,9	98,2	5,7

Kommune	Barne- hage	Grunn- skole	Helse	Pleie og omsorg	Barne- vern	Sosial	Totalt	Korrigert inntekt	Netto driftsres	
429	Åmot	133,7	104,4	99,4	100,6	80,6	112,4	106,5	105,2	17,4
430	Stor-Elvdal	109,8	141,1	131,7	103,9	160,1	123,7	121,7	105,2	1,7
432	Rendalen	168,8	137,2	160,9	103,0	77,6	83,0	124,5	121,2	5,8
434	Engerdal	131,5	145,6	145,5	93,3	86,5	111,7	119,7	113,2	4,9
436	Tolga	155,5	120,4	139,0	109,2	106,6	135,4	122,6	105,2	0,1
437	Tynset	130,0	107,9	128,1	100,2	117,8	115,4	110,0	104,2	4,1
438	Alvdal	113,7	113,3	115,5	103,8	76,1	87,4	106,9	108,2	6,4
439	Folldal	114,9	116,7	144,0	104,0	105,4	100,7	111,7	110,2	6,8
441	Os	139,4	108,3	135,4	113,9	169,9	91,6	117,3	107,2	2,7
<i>Hedmark</i>										
		110,2	102,4	110,1	97,4	86,1	106,7	101,7	94,6	5,3
501	Lillehammer	126,3	101,9	104,9	85,3	69,2	94,6	97,6	94,2	1,0
502	Gjøvik	94,6	105,3	115,9	100,7	113,2	105,5	102,9	92,2	3,0
511	Dovre	157,1	120,6	129,2	92,8	121,1	142,8	117,2	100,2	6,1
512	Lesja	132,2	131,7	124,2	107,7	72,3	89,0	117,5	103,2	10,5
513	Skjåk	155,8	134,1	117,4	120,0	95,2	92,8	126,9	114,2	10,6
514	Lom	112,5	132,5	120,5	107,3	70,8	88,3	114,5	107,2	7,3
515	Vågå	128,9	102,5	138,8	76,5	117,6	83,8	97,7	100,2	4,2
516	Nord-Fron	83,7	131,4	113,1	95,5	88,6	73,7	105,0	104,2	6,8
517	Sel	114,0	116,4	103,2	100,7	75,2	118,9	108,2	97,2	6,8
519	Sør-Fron	156,5	127,8	170,8	101,4	91,2	86,3	120,3	101,2	1,6
520	Ringebu	75,2	115,0	113,8	104,3	75,0	84,4	101,9	95,2	2,5
521	Øyer	93,6	96,8	98,2	89,6	98,3	94,1	93,6	96,2	6,8
522	Gausdal	138,9	104,0	98,9	104,4	106,5	81,5	107,4	92,2	8,1
528	Østre Toten	92,3	106,4	98,2	93,1	109,9	94,4	98,3	89,2	4,9
529	Vestre Toten	52,6	100,0	106,4	98,9	84,9	102,1	92,8	93,2	4,8
533	Lunner	85,8	96,7	105,1	91,3	66,9	85,3	91,8	93,2	4,9
534	Gran	71,4	111,9	110,7	105,6	99,5	81,9	101,4	90,2	3,7
536	Søndre Land	140,9	104,4	129,3	123,8	132,5	74,0	117,2	94,2	4,6
538	Nordre Land	135,8	94,8	115,2	99,4	110,7	71,6	102,5	96,2	8,0
540	Sør-Aurdal	107,1	132,6	112,1	110,1	87,1	77,0	114,2	100,2	1,0
541	Etnedal	119,0	112,8	130,2	117,2	113,4	79,8	114,2	115,2	7,2
542	Nord-Aurdal	137,6	111,4	114,6	105,9	83,6	102,8	111,7	103,2	4,9
543	Vestre Slidre	167,0	122,3	144,8	133,2	99,0	115,8	132,7	111,2	8,3
544	Øystre Slidre	127,2	122,2	95,8	107,8	40,8	94,1	111,4	109,2	14,9
545	Vang	132,4	136,6	173,7	128,9	47,1	111,5	130,4	131,2	16,1
<i>Oppland</i>										
		107,1	108,6	112,4	99,2	93,0	93,8	103,5	95,9	4,8
602	Drammen	80,1	87,9	123,6	88,0	129,3	110,6	91,7	92,2	3,3
604	Kongsberg	67,0	100,4	110,7	100,2	98,0	105,0	96,4	103,2	5,5
605	Ringerike	94,1	105,5	110,7	99,5	84,3	85,7	99,9	93,2	2,1
615	Flå	163,4	149,8	127,0	113,1	195,0	81,6	133,9	123,2	12,2
616	Nes	170,6	117,2	143,4	92,0	156,5	89,0	116,2	112,2	7,0
617	Gol	149,2	112,0	123,0	91,0	101,4	111,9	109,6	111,2	8,1
618	Hemsedal	178,8	105,7	108,0	103,8	197,4	62,3	115,8	123,2	2,8
619	Ål	146,2	118,9	130,9	97,7	158,2	94,5	115,2	106,2	13,0
620	Hol	164,7	130,3	170,8	105,2	117,4	62,5	123,0	133,2	15,1
622	Krødsherad	140,0	145,5	100,8	93,8	145,4	77,5	118,5	103,2	10,9
623	Modum	105,5	110,3	115,8	101,5	123,1	85,9	105,5	94,2	3,3
625	Nedre Eiker	83,1	95,8	79,7	101,2	114,4	114,1	97,0	90,2	0,0
628	Hurum	107,2	98,4	88,3	89,2	151,3	111,0	98,3	92,2	2,6
631	Flesberg	127,2	124,4	89,7	99,0	160,5	99,3	113,0	102,2	4,1
632	Rollag	189,5	122,0	213,0	108,5	81,0	75,6	126,9	124,2	3,7
633	Nore og Uvdal	160,7	121,4	155,9	106,4	135,8	95,5	122,0	144,3	13,8

Kommune	Barne- hage	Grunn- skole	Helse	Pleie og omsorg	Barne- vern	Sosial	Totalt	Korrigert inntekt	Netto driftsres
<i>Buskerud</i>	<i>96,8</i>	<i>100,6</i>	<i>114,3</i>	<i>95,7</i>	<i>118,8</i>	<i>101,1</i>	<i>99,6</i>	<i>97,6</i>	<i>4,6</i>
701 Horten	122,0	87,4	87,0	96,5	100,1	98,6	96,9	89,2	1,6
702 Holmestrand	102,2	105,8	103,1	122,1	68,9	117,4	110,7	90,2	0,2
704 Tønsberg	98,5	92,9	94,9	100,8	92,1	102,3	97,4	94,2	6,3
706 Sandefjord	65,9	99,8	88,8	90,8	86,6	117,7	91,8	91,2	8,7
709 Larvik	84,3	93,1	101,6	94,0	103,9	102,4	93,6	89,2	7,1
711 Svelvik	128,7	102,4	92,6	105,1	96,7	109,3	106,8	90,2	2,7
713 Sande	69,7	95,8	85,4	106,3	60,6	84,6	93,6	90,2	4,4
714 Hof	122,8	103,2	86,9	94,8	138,5	87,5	102,1	94,2	7,6
716 Re	111,5	110,8	94,4	101,2	165,6	104,5	107,9	93,2	2,9
719 Andebu	143,5	117,2	76,6	93,5	111,6	100,9	108,5	90,2	3,6
720 Stokke	114,3	109,2	103,1	96,5	105,4	98,0	103,9	90,2	-0,2
722 Nøtterøy	115,5	101,4	83,3	89,6	80,9	104,2	97,4	92,2	2,5
723 Tjøme	65,4	98,6	92,2	103,5	97,4	99,1	95,4	92,2	6,1
728 Lardal	139,8	107,9	97,2	97,9	93,5	107,5	107,5	98,2	9,4
<i>Vestfold</i>	<i>96,2</i>	<i>97,7</i>	<i>92,8</i>	<i>97,0</i>	<i>95,7</i>	<i>104,9</i>	<i>97,4</i>	<i>91,2</i>	<i>5,1</i>
805 Porsgrunn	80,0	100,5	97,3	87,9	113,1	98,0	93,0	97,2	11,4
806 Skien	89,1	92,1	87,3	82,7	123,4	106,6	89,9	93,2	9,9
807 Notodden	87,2	113,5	92,0	100,5	138,9	91,0	103,1	95,2	7,2
811 Siljan	163,2	121,5	88,6	92,9	110,4	65,0	110,8	100,2	7,7
814 Bamble	93,7	87,5	93,7	87,9	92,3	108,0	90,4	99,2	10,2
815 Kragerø	133,6	104,0	114,8	100,3	114,9	124,9	109,1	94,2	1,8
817 Drangedal	151,5	102,5	100,5	87,7	105,4	113,2	104,5	94,2	5,5
819 Nome	167,4	114,7	108,5	106,6	167,7	118,5	120,8	98,2	3,2
821 Bø	73,0	102,3	129,5	96,2	128,4	113,4	99,0	91,2	1,7
822 Sauherad	150,7	117,4	120,2	86,7	174,2	102,4	111,7	91,2	4,2
826 Tinn	174,1	123,1	120,2	93,3	132,2	87,9	116,9	135,2	10,3
827 Hjartdal	98,6	134,8	149,5	105,4	61,7	72,1	112,8	118,2	8,4
828 Seljord	151,5	131,2	118,1	90,3	152,1	88,6	116,0	108,2	2,5
829 Kviteseid	124,3	119,1	95,9	114,9	82,5	76,6	113,0	102,2	8,0
830 Nissedal	124,4	143,3	154,5	104,5	84,9	68,0	119,7	136,2	13,4
831 Fyresdal	176,9	102,8	132,4	125,6	80,7	76,7	121,0	132,2	13,5
833 Tokke	166,0	156,5	135,1	116,9	87,2	88,6	135,0	153,3	5,3
834 Vinje	156,2	134,8	142,9	117,2	124,6	108,9	129,6	154,3	11,4
<i>Telemark</i>	<i>106,8</i>	<i>103,3</i>	<i>100,7</i>	<i>91,4</i>	<i>120,3</i>	<i>102,5</i>	<i>99,7</i>	<i>100,0</i>	<i>8,6</i>
901 Risør	89,0	98,2	88,9	91,9	108,4	119,0	95,7	91,2	2,1
904 Grimstad	56,7	82,0	120,5	95,6	91,7	98,4	87,0	95,2	3,1
906 Arendal	75,4	89,5	96,1	101,4	90,0	114,1	93,9	92,2	3,4
911 Gjerstad	165,2	105,8	126,6	101,1	123,6	121,8	115,2	98,2	5,3
912 Vegårshei	99,2	92,0	108,9	108,6	101,1	98,5	100,9	102,2	5,5
914 Tvedestrand	98,2	103,2	132,7	113,9	187,3	122,6	112,3	89,2	0,4
919 Froland	92,3	92,8	87,2	108,8	104,2	117,1	100,4	95,2	4,1
926 Lillesand	67,2	97,0	105,9	99,7	99,5	76,0	93,0	92,2	1,9
928 Birkenes	46,4	99,7	88,2	115,9	110,0	73,4	96,3	91,2	1,5
935 Iveland	162,0	133,8	110,8	122,6	66,4	90,1	127,1	120,2	15,0
937 Evje og Hornnes	92,2	106,7	117,0	94,4	85,4	110,7	100,1	93,2	1,4
938 Bygland	148,8	140,2	140,1	136,6	113,8	129,8	138,5	122,2	-2,3
<i>Aust-Agder</i>	<i>76,6</i>	<i>92,9</i>	<i>105,0</i>	<i>101,8</i>	<i>100,5</i>	<i>106,5</i>	<i>95,7</i>	<i>93,7</i>	<i>4,1</i>
1001 Kristiansand	84,8	89,2	101,2	104,5	83,4	111,0	96,2	97,2	1,6
1002 Mandal	52,4	87,5	98,7	100,6	127,5	96,4	90,0	89,2	2,2
1003 Farsund	49,7	86,9	85,0	102,0	112,3	81,8	87,8	92,2	0,7

Kommune	Barne- hage	Grunn- skole	Helse	Pleie og omsorg	Barne- vern	Sosial	Totalt	Korrigert inntekt	Netto driftsres	
1004	Flekkefjord	86,0	115,3	116,3	99,2	106,1	90,3	103,2	92,2	-1,0
1014	Vennesla	59,7	94,6	87,2	93,8	130,0	108,1	91,1	94,2	2,5
1017	Songdalen	99,2	89,9	102,8	124,0	138,6	100,7	107,1	90,2	1,7
1018	Søgne	57,6	82,7	91,3	80,6	100,8	84,5	79,6	90,2	2,4
1021	Marnardal	124,6	115,0	108,2	103,2	83,6	93,5	109,1	104,2	16,0
1027	Audnedal	160,1	111,8	118,6	117,5	65,5	72,1	116,9	104,2	15,0
1029	Lindesnes	101,1	112,0	112,8	94,3	134,4	92,5	103,3	95,2	8,7
1032	Lyngdal	74,1	94,0	97,8	105,9	71,6	91,1	94,9	89,2	0,2
1034	Hægebostad	89,7	130,3	115,8	134,2	112,5	79,6	121,3	103,2	1,6
1037	Kvinesdal	114,4	114,2	110,6	109,1	59,6	85,1	108,3	111,2	2,2
<i>Vest-Agder</i>		<i>78,6</i>	<i>93,1</i>	<i>100,1</i>	<i>102,5</i>	<i>97,0</i>	<i>101,4</i>	<i>95,6</i>	<i>95,3</i>	<i>2,7</i>
1101	Eigersund	63,3	117,2	98,2	104,2	92,2	92,3	101,2	95,2	5,4
1102	Sandnes	66,7	98,2	72,0	89,4	85,0	76,8	87,2	95,2	6,3
1103	Stavanger	95,8	100,8	83,6	99,0	98,4	92,7	97,9	107,2	5,0
1106	Haugesund	56,3	92,9	95,3	101,9	114,0	96,6	92,2	96,2	6,3
1111	Sokndal	48,8	121,1	74,4	100,6	151,5	63,3	98,0	93,2	6,2
1112	Lund	50,3	114,3	119,7	97,8	72,9	76,7	95,4	91,2	5,7
1114	Bjerkreim	154,3	121,3	86,6	99,6	62,0	65,6	110,2	97,2	6,7
1119	Hå	89,6	97,1	81,5	108,7	77,4	90,9	98,5	90,2	7,7
1120	Klepp	97,3	95,0	76,8	97,8	78,5	71,6	93,3	93,2	7,5
1122	Gjesdal	138,2	99,5	76,0	92,3	83,6	75,8	98,9	93,2	9,7
1124	Sola	101,0	100,1	88,2	93,0	84,0	71,1	94,5	105,2	12,1
1127	Randaberg	127,9	104,3	87,7	123,5	88,6	78,9	111,7	105,2	9,2
1129	Forsand	174,1	124,8	99,3	94,3	155,5	96,1	118,1	182,3	2,5
1130	Strand	56,0	91,4	80,5	113,0	135,0	93,8	95,6	92,2	3,8
1133	Hjelmeland	170,1	154,6	114,1	105,4	115,4	88,7	130,4	133,2	0,7
1134	Suldal	171,2	137,8	120,2	108,8	118,5	97,3	127,3	172,3	9,2
1135	Sauda	137,2	121,1	99,1	112,1	123,5	82,6	116,4	107,2	6,4
1141	Finnøy	147,2	135,5	103,8	90,2	125,0	66,6	113,5	101,2	0,7
1142	Rennesøy	168,3	91,1	71,5	96,0	84,4	62,3	100,7	99,2	8,3
1145	Bokn	124,9	151,7	102,4	114,0	37,3	51,0	120,5	136,2	10,1
1146	Tysvær	127,8	115,3	88,0	112,4	77,9	90,8	111,6	124,2	4,0
1149	Karmøy	66,5	101,7	76,4	102,5	83,1	72,5	93,1	94,2	4,4
1160	Vindafjord	101,2	108,9	69,3	116,7	99,7	80,8	106,5	98,2	5,3
<i>Rogaland</i>		<i>86,9</i>	<i>102,0</i>	<i>83,2</i>	<i>100,0</i>	<i>94,2</i>	<i>84,3</i>	<i>96,7</i>	<i>101,5</i>	<i>6,0</i>
1201	Bergen	72,4	84,7	96,3	101,4	94,3	107,9	91,7	101,2	5,7
1211	Etne	120,5	113,6	94,0	96,5	52,5	78,0	102,6	96,2	4,3
1216	Sveio	75,8	111,1	105,7	97,5	100,2	82,7	98,5	94,2	7,0
1221	Stord	65,7	87,5	99,4	100,8	86,4	98,4	90,7	90,2	3,4
1222	Fitjar	43,7	110,0	101,7	87,4	22,4	76,6	86,5	98,2	6,6
1223	Tysnes	147,4	124,3	153,7	102,9	155,3	57,9	117,9	99,2	3,1
1224	Kvinnherad	162,2	115,1	92,9	106,6	113,6	82,3	115,2	103,2	4,7
1228	Odda	196,8	115,8	130,4	103,4	153,2	107,4	124,1	119,2	1,2
1231	Ullensvang	162,6	141,1	134,5	113,8	59,0	62,0	125,5	114,2	2,1
1233	Ulvik	211,9	129,8	209,1	108,4	19,9	153,1	135,3	134,2	6,0
1234	Granvin	220,2	139,6	123,1	88,0	120,0	82,9	126,3	113,2	4,6
1235	Voss	90,6	109,1	107,7	94,7	77,4	96,7	99,1	95,2	2,3
1238	Kvam	162,8	116,5	139,6	97,2	92,8	96,4	114,9	99,2	4,8
1241	Fusa	159,7	105,4	102,3	102,3	71,8	57,7	107,4	100,2	3,0
1242	Samnanger	111,6	121,4	114,3	100,4	79,8	76,2	107,4	109,2	6,1
1243	Os	62,2	112,4	77,4	102,3	64,0	81,0	95,9	92,2	6,2
1245	Sund	157,5	106,4	68,3	103,3	93,8	91,6	109,0	90,2	6,3
1246	Fjell	90,2	105,3	70,0	120,8	77,5	84,1	104,8	91,2	4,8

Kommune	Barne- hage	Grunn- skole	Helse	Pleie og omsorg	Barne- vern	Sosial	Totalt	Korrigert inntekt	Netto driftsres
1247 Askøy	88,9	86,6	72,0	101,1	80,5	81,9	91,1	89,2	2,6
1251 Vaksdal	116,5	133,6	93,1	100,5	99,2	80,1	111,9	114,2	2,8
1253 Osterøy	121,7	103,4	88,2	89,8	104,4	85,3	98,9	92,2	1,2
1256 Meland	37,5	108,1	93,9	122,0	81,7	84,0	100,1	92,2	3,1
1259 Øygarden	116,8	127,6	57,3	103,0	109,4	82,6	109,5	176,3	-3,1
1260 Radøy	165,8	103,1	84,8	101,0	149,4	90,2	111,0	90,2	3,6
1263 Lindås	44,7	109,1	107,3	105,8	86,6	88,9	96,6	103,2	4,2
1264 Austrheim	198,7	105,1	113,9	124,1	113,5	88,7	125,1	110,2	6,4
1266 Masfjorden	235,7	154,3	154,4	105,0	101,3	40,0	138,0	138,2	14,3
<i>Hordaland</i>	<i>85,5</i>	<i>94,7</i>	<i>95,7</i>	<i>102,6</i>	<i>92,0</i>	<i>98,2</i>	<i>96,5</i>	<i>100,1</i>	<i>4,9</i>
1401 Flora	143,9	110,0	105,6	92,6	82,6	111,2	107,1	95,2	1,5
1411 Gulen	135,0	135,6	92,1	107,0	102,4	70,0	117,0	108,2	7,7
1413 Hyllestad	185,8	98,6	135,6	124,1	72,6	45,0	118,1	107,2	1,6
1416 Høyanger	192,9	132,2	123,3	110,7	85,0	80,7	127,2	111,2	4,9
1417 Vik	134,7	135,4	140,5	99,8	90,8	87,3	117,5	120,2	6,2
1418 Balestrand	172,9	135,9	121,7	130,9	131,2	97,6	135,8	132,2	6,4
1419 Leikanger	192,9	122,4	115,7	103,2	116,2	66,6	120,9	102,2	4,1
1420 Sogndal	109,7	99,8	107,1	94,5	66,9	75,6	96,9	97,2	7,7
1422 Lærdal	220,6	118,8	143,9	116,1	109,4	78,7	130,5	140,2	12,3
1424 Årdal	194,0	113,2	124,8	99,2	74,5	83,6	116,6	132,2	0,1
1426 Luster	160,0	125,1	131,4	112,5	67,6	63,0	119,6	133,2	15,9
1428 Askvoll	142,5	136,2	118,6	109,0	118,4	83,9	121,9	97,2	4,7
1429 Fjaler	128,1	144,2	108,7	108,9	113,0	88,8	122,0	100,2	5,8
1430 Gaular	76,5	115,7	103,0	103,1	58,5	66,2	99,5	99,2	11,4
1431 Jølster	94,7	110,9	95,7	108,9	82,6	93,6	104,9	100,2	8,3
1432 Førde	88,3	101,0	103,7	106,7	63,7	101,3	100,2	98,2	3,7
1433 Naustdal	106,1	110,1	124,1	103,7	71,9	93,2	105,5	99,2	4,2
1438 Bremanger	169,0	121,7	119,2	101,5	79,5	58,7	115,0	115,2	9,1
1439 Vågsøy	87,9	117,0	133,7	112,3	75,9	72,0	107,7	93,2	4,3
1443 Eid	103,0	119,2	106,6	114,9	76,3	72,7	110,1	91,2	4,5
1444 Hornindal	130,1	100,6	97,2	106,8	78,3	39,9	102,2	107,2	6,5
1445 Gloppen	111,5	109,4	115,2	103,6	78,1	81,9	105,0	93,2	2,5
1449 Stryn	160,0	122,3	114,9	104,7	112,8	63,7	116,4	91,2	4,8
<i>Sogn og Fjordane</i>	<i>136,4</i>	<i>116,2</i>	<i>114,9</i>	<i>105,2</i>	<i>82,7</i>	<i>82,0</i>	<i>111,4</i>	<i>103,8</i>	<i>5,6</i>
1502 Molde	78,3	91,1	116,1	95,2	74,9	80,4	90,9	97,2	1,0
1503 Kristiansund	123,7	97,0	123,7	95,9	125,8	112,1	103,8	94,2	0,2
1504 Ålesund	53,2	93,4	96,0	92,8	130,4	89,8	88,7	94,2	3,6
1511 Vanylven	175,0	127,0	144,9	107,4	104,5	83,1	123,7	92,2	3,2
1514 Sande	92,8	132,8	105,0	135,5	137,0	89,6	124,0	102,2	2,6
1515 Herøy	61,5	110,5	95,1	104,9	99,0	84,5	98,6	96,2	6,5
1516 Ulstein	46,2	92,8	96,1	107,1	105,0	79,1	91,3	96,2	3,7
1517 Hareid	126,5	99,8	103,2	99,1	158,3	83,1	104,4	89,2	2,8
1519 Volda	98,7	109,5	101,3	106,4	97,9	78,4	103,9	89,2	3,1
1520 Ørsta	117,9	108,8	107,2	102,7	74,0	83,4	104,8	90,2	2,0
1523 Ørskog	162,1	127,1	139,6	131,7	41,2	56,2	126,8	105,2	3,9
1524 Norddal	163,1	147,1	150,1	123,2	110,3	68,7	134,2	121,2	1,2
1525 Stranda	125,0	125,0	126,0	91,8	111,7	59,8	107,8	92,2	1,8
1528 Sykkylven	134,5	107,5	89,7	100,7	105,9	79,3	105,9	92,2	6,9
1529 Skodje	112,5	105,7	93,6	104,8	152,2	88,9	106,2	89,2	6,9
1531 Sula	94,3	104,4	70,4	102,7	110,2	73,3	98,7	89,2	4,6
1532 Giske	56,3	100,6	86,4	96,0	66,2	61,6	88,1	89,2	7,6
1534 Haram	90,2	120,4	103,8	94,1	107,6	64,7	101,3	92,2	7,1

Kommune	Barne- hage	Grunn- skole	Helse	Pleie og omsorg	Barne- vern	Sosial	Totalt	Korrigert inntekt	Netto driftsres
1535 Vestnes	106,3	106,9	93,5	119,9	173,4	61,8	110,4	90,2	3,4
1539 Rauma	117,8	107,2	101,1	104,7	115,4	73,8	105,6	98,2	2,5
1545 Midsund	137,7	125,4	106,0	97,8	89,5	100,4	112,8	103,2	-2,3
1546 Sandøy	138,5	115,6	137,8	116,9	88,9	49,9	115,3	123,2	15,2
1547 Aukra	141,1	118,0	105,5	123,7	53,1	68,6	117,2	106,2	3,8
1548 Fræna	54,7	105,9	86,7	107,2	85,0	81,4	95,8	93,2	2,1
1551 Eide	148,9	103,7	100,0	120,6	125,2	103,5	117,0	92,2	9,5
1554 Averøy	116,2	103,1	102,3	109,5	84,4	59,8	103,8	90,2	-2,7
1556 Frei	44,4	98,7	83,3	103,6	99,2	72,0	90,3	90,2	4,6
1557 Gjemnes	140,6	133,2	117,3	95,5	61,2	91,1	113,9	100,2	3,8
1560 Tingvoll	177,7	109,2	104,9	103,5	105,4	85,2	114,8	94,2	2,3
1563 Sunndal	186,9	120,0	94,9	111,0	105,9	86,6	122,0	129,2	5,6
1566 Surnadal	131,9	103,4	88,3	99,1	117,2	67,6	103,1	106,2	3,3
1567 Rindal	171,3	98,7	93,9	107,9	103,1	52,1	109,2	113,2	9,6
1571 Halså	175,6	136,6	142,2	94,4	115,6	89,0	122,7	105,2	3,4
1573 Smøla	166,6	130,1	128,3	116,9	141,3	82,2	127,5	112,2	4,5
1576 Aure	153,3	121,1	124,5	95,4	135,2	69,3	113,3	133,2	6,4
<i>Møre og Romsdal</i>	<i>99,9</i>	<i>104,8</i>	<i>103,1</i>	<i>101,6</i>	<i>107,8</i>	<i>81,3</i>	<i>101,4</i>	<i>96,5</i>	<i>3,6</i>
1601 Trondheim	121,5	89,8	88,2	102,9	99,9	110,8	100,8	98,2	7,1
1612 Hemne	97,8	108,6	105,0	94,9	100,2	76,2	99,3	98,2	8,7
1620 Frøya	110,3	135,3	105,9	105,2	92,0	92,7	114,6	97,2	8,3
1621 Ørland	123,3	104,8	109,8	106,7	179,6	90,6	110,1	92,2	-2,1
1622 Agdenes	169,1	126,9	117,5	99,2	135,8	70,0	118,5	101,2	7,3
1624 Rissa	121,0	108,0	106,0	95,4	105,0	67,7	102,3	92,2	5,9
1627 Bjugn	121,3	121,9	104,4	101,4	125,5	70,1	109,9	92,2	1,1
1630 Åfjord	117,9	117,5	119,3	123,2	57,5	54,0	113,6	99,2	7,8
1632 Roan	141,8	129,7	154,4	107,8	150,8	66,1	121,1	120,2	3,0
1633 Osen	160,6	146,2	126,7	137,8	139,7	90,2	140,2	115,2	6,8
1634 Oppdal	91,6	103,3	95,6	106,6	105,0	64,0	100,0	99,2	13,0
1635 Rennebu	128,8	119,1	118,3	114,7	54,9	69,8	113,3	109,2	4,4
1636 Meldal	164,4	112,0	108,7	99,5	97,7	61,0	110,7	95,2	4,4
1638 Orkdal	134,4	95,1	91,9	103,5	114,0	83,6	103,5	89,2	5,1
1640 Røros	152,2	97,4	117,8	102,6	118,8	70,3	107,1	98,2	0,5
1644 Holtålen	170,5	109,2	137,3	111,9	110,8	71,6	118,0	104,2	0,8
1648 Midtre Gauldal	121,4	98,4	101,7	110,6	208,9	81,9	109,2	94,2	3,4
1653 Melhus	110,0	91,4	75,9	109,8	86,9	87,8	99,7	91,2	6,2
1657 Skaun	147,1	103,8	86,5	112,4	84,4	76,7	109,8	89,2	5,8
1662 Klæbu	132,9	94,8	85,9	128,3	97,2	73,2	111,0	96,2	1,2
1663 Malvik	118,5	95,2	85,7	106,0	65,4	70,9	99,4	90,2	5,4
1664 Selbu	140,0	114,0	127,0	92,5	134,4	82,0	108,9	101,2	9,6
1665 Tydal	179,7	136,3	165,3	99,0	69,1	81,9	124,1	175,3	3,7
<i>Sør-Trøndelag</i>	<i>124,2</i>	<i>95,8</i>	<i>92,9</i>	<i>104,5</i>	<i>102,7</i>	<i>96,7</i>	<i>103,2</i>	<i>97,0</i>	<i>6,4</i>
1703 Namsos	86,2	94,2	90,3	117,2	58,9	90,3	100,0	97,2	2,3
1714 Stjørdal	94,1	89,6	92,7	105,4	62,3	71,1	94,2	89,2	1,3
1717 Frosta	113,6	95,2	116,0	98,3	167,2	84,3	101,9	98,2	6,0
1718 Leksvik	96,9	116,1	138,7	96,6	165,1	61,2	105,4	92,2	4,1
1719 Levanger	47,6	98,5	84,6	92,3	131,6	85,6	88,6	93,2	6,4
1721 Verdal	84,3	93,1	88,0	97,1	116,3	101,8	94,5	92,2	2,5
1725 Namdalseid	150,4	106,2	151,6	102,8	72,4	61,2	109,5	107,2	3,8
1729 Inderøy	122,2	107,1	93,1	96,3	96,5	57,8	100,8	89,2	3,5
1736 Snåsa	98,6	166,8	124,1	106,1	74,8	56,5	121,7	104,2	4,2
1738 Lierne	157,2	151,3	146,2	122,5	69,1	69,8	132,9	125,2	4,9
1739 Røyrvik	115,1	160,4	180,4	134,2	102,5	101,9	139,4	158,3	7,6

Kommune	Barne- hage	Grunn- skole	Helse	Pleie og omsorg	Barne- vern	Sosial	Totalt	Korrigert inntekt	Netto driftsres
1742 Grong	199,3	118,5	126,5	140,3	213,4	127,3	142,5	116,2	4,9
1743 Høylandet	135,1	169,4	186,0	108,0	39,8	60,2	130,8	111,2	0,8
1744 Overhalla	159,2	118,3	105,4	111,8	46,6	94,4	116,9	97,2	0,9
1748 Fosnes	222,9	180,9	122,0	127,5	50,6	77,1	152,2	128,2	4,7
1750 Vikna	63,3	110,4	90,2	125,7	131,9	83,1	107,4	100,2	3,6
1751 Nærøy	89,2	99,6	95,9	108,2	117,6	103,0	102,0	97,2	3,8
1755 Leka	106,0	152,9	195,9	114,4	182,0	99,5	131,7	146,3	9,6
<i>Nord-Trøndelag</i>	<i>93,5</i>	<i>102,7</i>	<i>98,8</i>	<i>105,0</i>	<i>99,8</i>	<i>83,6</i>	<i>100,7</i>	<i>95,8</i>	<i>3,6</i>
1804 Bodø	91,2	101,8	99,1	112,2	79,7	90,6	102,6	106,2	5,1
1805 Narvik	113,4	112,5	116,4	92,1	77,4	100,1	103,1	110,2	2,8
1811 Bindal	148,9	192,0	196,6	121,1	95,0	78,5	148,8	135,2	15,6
1812 Sømna	124,8	127,7	160,9	116,4	95,6	98,5	121,8	110,2	6,8
1813 Brønnøy	115,9	112,7	142,1	103,1	147,4	96,1	111,3	103,2	3,0
1815 Vega	132,5	114,3	162,5	128,8	169,2	136,4	128,3	122,2	0,3
1818 Herøy	156,2	146,9	126,9	117,6	156,4	90,7	132,8	118,2	6,2
1820 Alstahaug	108,3	128,2	111,8	125,9	153,5	138,4	125,2	102,2	3,4
1824 Vefsn	95,9	106,0	119,7	100,3	104,9	75,3	101,1	107,2	6,7
1825 Grane	124,9	117,4	122,3	98,1	111,9	92,6	109,6	121,2	7,0
1826 Hattfjellidal	144,2	151,8	152,3	115,1	110,3	102,1	132,3	129,2	13,4
1827 Dønna	171,4	150,8	142,7	160,2	241,4	102,2	156,8	114,2	2,1
1828 Nesna	150,6	106,5	134,1	101,7	115,2	78,6	110,9	119,2	6,0
1832 Hemnes	151,9	129,0	113,1	108,0	117,8	114,3	122,1	129,2	9,6
1833 Rana	93,1	106,6	110,0	105,7	132,6	123,6	106,5	109,2	8,2
1834 Lurøy	153,0	145,5	119,0	107,0	98,6	93,8	125,7	111,2	6,4
1837 Meløy	159,7	135,6	126,7	96,7	111,3	106,4	121,1	129,2	8,9
1838 Gildeskål	173,4	156,9	133,5	121,6	189,0	91,0	141,5	117,2	6,1
1840 Saltdal	170,2	118,4	136,0	114,9	179,5	106,6	126,7	107,2	5,9
1841 Fauske	105,7	107,9	112,3	108,1	155,4	120,9	110,4	113,2	4,3
1845 Sørfold	128,9	178,3	120,1	116,8	125,9	108,9	138,7	159,3	4,5
1848 Steigen	155,7	118,3	146,4	106,8	76,9	128,1	119,9	110,2	2,8
1849 Hamarøy	194,7	175,7	157,8	111,2	127,2	100,6	146,6	125,2	3,7
1850 Tysfjord	110,7	168,4	151,2	132,7	159,9	140,8	143,8	129,2	5,9
1851 Lødingen	172,9	106,2	166,1	110,6	265,8	147,9	128,8	107,2	3,9
1852 Tjeldsund	195,9	149,8	181,1	112,9	88,1	95,3	138,4	113,2	4,7
1853 Evenes	161,3	135,3	128,5	117,8	132,7	75,1	128,0	118,2	3,2
1856 Røst	192,9	131,4	143,9	89,9	126,5	123,3	124,4	148,3	6,6
1859 Flakstad	120,4	140,0	143,2	109,4	146,0	80,7	122,2	118,2	-0,5
1860 Vestvågøy	56,1	108,4	108,0	102,1	133,5	92,4	98,5	101,2	-1,2
1865 Vågan	66,0	122,9	99,3	106,0	155,9	114,1	107,8	103,2	2,8
1866 Hadsel	104,0	113,9	119,3	103,6	300,3	107,7	115,0	102,2	5,3
1867 Bø	171,6	122,3	130,5	117,4	160,6	109,4	128,4	106,2	-0,8
1868 Øksnes	90,7	140,9	142,2	124,0	166,6	84,7	124,8	101,2	3,1
1870 Sortland	116,7	104,2	125,7	100,1	158,4	103,9	107,4	105,2	5,4
1871 Andøy	167,9	127,4	95,1	106,0	150,0	97,3	122,2	101,2	1,1
1874 Moskenes	139,6	100,9	143,2	112,1	36,8	70,8	108,6	121,2	3,8
<i>Nordland</i>	<i>111,2</i>	<i>116,0</i>	<i>117,7</i>	<i>107,8</i>	<i>127,8</i>	<i>102,7</i>	<i>111,9</i>	<i>109,6</i>	<i>5,1</i>
1902 Tromsø	98,7	98,2	104,3	113,7	99,6	92,3	104,1	108,2	3,7
1911 Kvæfjord	162,3	147,7	182,3	161,2	221,3	114,3	157,1	129,2	4,6
1913 Skånland	143,5	150,4	155,2	122,4	95,6	70,5	132,0	114,2	3,6
1917 Ibestad	198,2	198,4	131,3	113,9	201,7	125,3	158,3	127,2	1,4
1919 Gratangen	196,1	148,7	228,7	111,0	102,6	201,5	147,4	129,2	6,8
1922 Bardu	179,0	146,5	116,3	117,5	135,8	61,4	132,6	137,2	8,9

Kommune	Barne- hage	Grunn- skole	Helse	Pleie og omsorg	Barne- vern	Sosial	Totalt	Korrigert inntekt	Netto driftsres
1923 Salangen	167,3	108,2	136,0	109,6	302,2	110,4	125,5	117,2	2,0
1924 Målselv	161,9	118,6	97,6	109,0	106,2	68,4	116,2	111,2	3,0
1925 Sørreisa	159,8	110,4	108,0	122,0	139,2	85,1	120,9	106,2	5,9
1926 Dyrøy	132,3	119,0	113,9	123,3	41,5	90,7	117,7	124,2	9,3
1927 Tranøy	207,7	174,4	115,5	109,3	245,1	87,6	148,3	127,2	1,9
1929 Berg	212,0	129,1	142,7	129,0	47,1	61,8	134,2	134,2	5,8
1931 Lenvik	137,0	121,4	121,0	105,6	142,0	74,3	115,3	105,2	3,7
1933 Balsfjord	107,7	120,7	130,2	133,1	170,4	83,0	123,3	107,2	-0,2
1936 Karlsøy	164,2	137,7	177,0	118,0	103,6	108,8	133,1	115,2	-0,4
1938 Lyngen	153,7	149,7	132,0	116,3	93,5	86,8	130,7	99,2	-3,0
1939 Storfjord	120,5	120,2	136,0	132,7	127,6	90,8	124,1	122,2	1,5
1940 Gáivuotna Kåfjord	166,6	177,8	133,8	102,9	139,8	105,0	139,6	123,2	4,7
1942 Nordreisa	124,5	135,5	129,9	112,5	71,5	86,9	119,6	103,2	3,4
1943 Kvænangen	127,1	168,4	221,4	117,9	114,6	92,6	139,7	136,2	5,4
<i>Troms</i>	<i>124,3</i>	<i>115,8</i>	<i>118,0</i>	<i>115,6</i>	<i>117,8</i>	<i>89,6</i>	<i>115,4</i>	<i>111,2</i>	<i>2,9</i>
2002 Vardø	158,8	128,8	154,5	124,7	182,2	168,0	137,3	132,2	4,6
2003 Vadsø	192,4	119,5	118,0	104,1	165,4	160,3	128,2	110,2	-1,6
2004 Hammerfest	145,3	124,4	129,1	125,1	123,7	91,2	125,7	141,3	15,6
2012 Alta	96,6	116,7	122,9	120,6	116,4	105,9	115,0	114,2	3,2
2014 Loppa	201,6	185,7	227,6	121,6	123,2	96,5	158,1	148,3	2,8
2015 Hasvik	169,3	176,6	184,3	135,5	149,8	121,6	156,0	155,3	5,3
2017 Kvalsund	149,6	169,4	176,3	151,8	158,4	97,0	155,3	148,3	-1,8
2018 Måsøy	188,5	138,5	176,0	148,1	108,0	77,8	146,1	142,3	6,4
2019 Nordkapp Kárásjohka	193,6	130,0	151,8	118,8	154,9	128,6	136,7	116,2	-2,9
2021 Karasjok	150,8	148,7	131,9	109,7	223,8	132,4	135,0	123,2	8,2
2022 Lebesby	169,5	171,7	126,4	181,8	136,4	168,2	171,3	154,3	0,4
2023 Gamvik	167,4	197,4	175,0	157,8	197,5	148,5	173,9	153,3	1,0
2025 Deatnu Tana	136,7	164,1	145,7	147,3	113,3	116,7	148,1	123,2	3,8
2028 Båtsfjord	182,1	114,7	130,5	140,0	116,3	141,9	136,4	145,3	4,4
2030 Sør-Varanger	177,1	141,7	115,5	121,0	115,9	75,9	132,3	114,2	2,3
<i>Finnmark</i>	<i>149,9</i>	<i>132,6</i>	<i>132,4</i>	<i>124,5</i>	<i>134,1</i>	<i>112,2</i>	<i>130,7</i>	<i>124,4</i>	<i>4,7</i>
<i>Landet</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>5,6</i>

Vedlegg 13

Utvalgets mandat og sammensetning

I kongelig resolusjon av 2. mars 1979 om oppnevning av utvalget ble mandatet formulert slik:

«Det blir oppnemnt eit berekningsutval til å utvikle eit system for rapportering, statistisk bearbeiding og fagleg vurdering av data som gjeld økonomien i kommunane og fylkeskommunane».

I premissene til resolusjonen ble mandatet nærmere presisert:

«Utvalget bør ha til oppgåve å gjere opplegg til og gjennomføre faglege analyser av økonomiske tilhøve i kommunane og fylkeskommunane. Utvalget bør gje råd om kva slags data som bør hentast inn og om korleis dette bør gjerast ut frå ei fagleg vurdering. Siktemålet må vere etter kvart å utvikle eit praktisk tenleg rapporteringssystem og analyseopplegg for kommuneøkonomi med eintydig terminologi. Utvalget skal dessutan gje departementet og Regjeringa faglege vurderingar og råd i spørsmål som gjeld økonomiske tilhøve i kommunane og fylkeskommunane, dette m.a. i samband med tiltak som kan ha kommunaløkonomiske konsekvensar».

I brev av 20. januar 1981 til de berørte instanser ga departementet en ytterligere presisering av Utvalgets oppgaver. Spesielt gjaldt dette arbeidet med spørsmål som har tilknytning til fastlegging av den statlige politikk for økonomien i kommuner og fylkeskommuner. Departementet uttalte bl.a.:

1) Det blir året igjennom arbeidd med saker og gjort vedtak som har verknader for kommunal og fylkeskommunal økonomi. Dei endelege rammene for kommunal og fylkeskommunal økonomi for neste år blir stort sett fastlagt og gjennom arbeidet med revidert nasjonalbudsjett og skatteutjammingsproposisjonen om våren. Det tekniske berekningsutvalet skal til arbeidet med desse sakene og elles når departementet ber om det, leggje fram eit materiale som kan gjeve best mogleg grunnlag for utforminga av den statlege politikken som gjeld økonomien i kommunane og fylkeskommunane.

Bakgrunns materialet bør innehalde:

- ei oversikt over dei tilhøve utvalet meiner er viktige for vurderinga av økonomie i kommunar og fylkeskommunar, og ei vurdering av desse tilhøva og av utviklingstendensane. Vurderingane bør gjelde både kommunane og fylkeskommunane sett under eitt og så langt råd er og gjeva oversyn over variasjonane mellom dei ulike kommunar og fylkeskommunar,
- ei analyse av korleis framlegg til statlege tiltak vil påverke økonomien i kommunane og fylkeskommunane,
- så langt utvalet finn det forsvarleg, oversyn over og analyse av hovudproblem i den næraste tida framover.

Utgreiingane bør så langt råd er, byggje på statistikk, men når statistikk manglar, bør utvalet basere analyser på overslag som utvalet sjølv utarbeider. Utgreiingane frå utvalet skal avgjevast til Kommunaldepartementet.

2) Ansvar for innhenting av data og det statistiske arbeidet med disse skal etter føresetnadene liggje til Statistisk Sentralbyrå. Byrået må og organisere innrapporteringsrutinane og herunder utnytte datatilfang som alt ligg føre, m.a. i dataanlegg. Men utvalet må gjeva råd om kva for data som bør hentast inn og kva tid dei bør liggje føre, med andre ord formulere krav som må stillast til analysegrunnlag og innrapporteringssystem. Det vil og vere sjølvsagt at utvalet etter kvart under sitt arbeid, peikar på manglar ved statistikken og på ny statistikk som trengst.

3) Ut over det som er nevnt under 1 og 2 meiner departementet at det er aktuelt at utvalet tek initiativ til å få utvikle berekningsmodellar slik at det etter kvart på grunnlag av dei data som vil liggje føre, kan hjelpe departementet med konsekvensberekningar både for kommuneøkonomien samla og fordelt på kommunar og fylkeskommunar og for ulike typar av kommuner».

Utvalget har for tiden følgende sammensetning

Utvalgsmedlemmer:

Professor Lars-Erik Borge, NTNU, leder

Sjeføkonom Per Richard Johansen, KS

Økonomisjef Berit Koht, Troms fylkeskommune

Økonomidirektør Kristine Hernes, Stavanger kommune

Økonomisjef Thor Fjellanger, Sandefjord kommune

Seksjonsleder Anne-Britt Svinnset, Statistisk sentralbyrå

Forsker Audun Langørgen, Statistisk sentralbyrå

Underdirektør Ann Helen Elgsæther, Kunnskapsdepartementet

Seniorrådgiver Ingvild Wold Strømsheim, Finansdepartementet

Seniorrådgiver Øyvind Brandt, Helse- og omsorgsdepartementet

Avdelingsdirektør Thor Bernstrøm, Kommunal- og regionaldepartementet

Forsker Einar Bowitz, ECON analyse

Sekretariatet:

Seniorrådgiver Anders Harildstad, Finansdepartementet

Spesialrådgiver Trond Hjelmervik Hansen, KS

Fagleder Rune Bye, KS

Statistikkrådgiver Ann Kristin Brændvang, Statistisk sentralbyrå

Førstekonsulent Frode Borgås, Statistisk sentralbyrå

Førstekonsulent Per Kristian Johansen, Statistisk sentralbyrå

Seniorrådgiver Einar Bye, Kommunal- og regionaldepartementet

Rådgiver Hege Rønning, Kommunal- og regionaldepartementet

Rådgiver Even Vaboen, Kommunal- og regionaldepartementet

Seniorkonsulent Kjersti Barsok, Kommunal- og regionaldepartementet

Utgitt av:
Kommunal- og regionaldepartementet
Kommunalavdelingen

Offentlige institusjoner kan bestille flere
eksemplarer av denne publikasjonen fra:
Departementenes servicesenter
Post og distribusjon
www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefaks: 22 24 27 86

Oppgi publikasjonskode: H-2218

Rapporten er tilgjengelig på internett:
<http://www.regjeringen.no/krd>
Forsidebilde: © CORBIS

Print: Departementenes servicesenter 11/2007 - 1800

